

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН

НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1220

Скопје, 15 август 2020 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Боџоевски

Лектор:
Весна Илиевска-Цвейшановска

Бр. _____
5.8.2013
Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на интернет страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ“ бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на интернет страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат:

- рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања;
- рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа;
- прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми;
- рецензиите на учебници и учебни помагала, како и
- рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“.

По објавување на материјалите на интернет страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во електронска форма. Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт Georgia. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со коригирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘д’, ‘п’, ‘т’, ‘г’ може да се најде на интернет страницата на УКИМ, во делот **Документи -> Билтен на Универзитетот**. Исто така, таму може да се најде софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач при притискање на копчето ‘” и копчињата ‘е’ и ‘и’ во македонска поддршка да се добијат знаците ‘è’, и ‘ì’ соодветно.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на интернет страницата, ве молиме, рефератите, откако ќе бидат лекторирани, да ги доставите во оригинална верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија со внесените корекции да ја доставите на е-адресата: bilten@ukim.edu.mk.

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе биде добиена бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

УКИМ - Ректорат

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1220 ОД 15.8.2020 ГОДИНА

АРХИТЕКТОНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Грозданка Нацинска, Ивона Спиркоска, Никола Ѓоргоски, Никола Момироски, Марта Шулајковска, Корнелија Димеска, Бисера Коцева, Ивана Ѓоргиева, Симона Галазова, Елена Клековска, Маја Митева, Тијана Стојковска, Сара Петровска, Ана Јанкуловска, Ивана Илиеска, Мартина Митевска, Стефан Василевски, Тамара Радинска, Нена Недељковиќ, Сашка Јаневска, Оливер Далчески, Симон Тасев, Сандра Тодевска, Благојче Цветковски, Христина Соколовска, Јулија Саздова).....7-10

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијание на видот и количината на фиберот врз однесувањето на армиранобетонските елементи во тек на време од м-р Хатим Ејупи**, пријавена на Градежниот факултет во Скопје.....11-14

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Андреа Трпеноска, Ирена Близнаковска, Филип Димовски, Сибел Сали**).....15

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на две лица во наставно-научно звање во научните области: интерна медицина и хематологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**насл. доц. д-р Марица Павковиќ, насл. доц. д-р Сања Трајкова**).....16-43
2. Реферат за избор на едно лице во сите научни звања во научната област офталмологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Емилија Ѓошевска Даштевска**).....44-57
3. Рецензија на ракописот **Мултидисциплинарен практичен пристап во дијагноза и терапија на остеосарком** од авторите: **Виолета Василевска Никодиновска, Милан Самарџиски и Весна Јаневска**.....58-65
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Евалуација на ефикасноста на хипербарната кислородотерапија врз заздравување на хроничните рани и врз хроничната инфламација** од д-р **Христина Брешковска**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....66-75
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата** од ас. д-р **Силвија Дума**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....76-84

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Економските и социјалните права помеѓу нормата и реалноста** од м-р **Вишња Младеновска**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....85-90
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави** од м-р **Ана Виткова**, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....91-95

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите звања од областа биохемија при Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**вонр. проф. д-р Јасмина Димитрова-Шумковска**).....96-114

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (д-р **Беџет Рочи**, д-р **Лаурант Мутезаи**).....115
- ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ ФАКУЛТЕТ**
1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Оливера Здравковска**, **Тамара Георгиевска**).....116
 2. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р **Божидар Ристовски**, м-р **Верица Петкова**).....117
- ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ**
1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Дарко Трниниќ**, **Љубица Велковска**).....118
- ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ**
1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина): видови инструменти (**Пијано**) (60910) на Факултетот за музичка уметност во Скопје (**вонр. проф. д-р Нина Костова Јаневска**).....119-128
 2. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Јован Јованов**, **Ариан Рандобрава**, **Милош Митиќ**, **Гонца Богоромова Краповски**, **Ангел Спироски**, **Милош Станојловиќ**).....129-130
- ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**
1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница** од м-р **Јехона Спахиу Јанчевска**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....131-135
 2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Профил на жртвите на трговија со луѓе, со осврт на сексуална експлоатација во ЕУ и во РМ, во периодот 2001 – 2010 година**, од м-р **Димче Здравески**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....136-139
- ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“**
1. Реферат за избор во звањето виш лектор во наставно-научната област романистика (**Романски јазик**) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје (д-р **Атанасов Радун-Михаил**).....140-150
 2. Рецензија на монографијата **„Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz“** („Зборовните групи во турскиот јазик: теорија и анализа“) од д-р **Октај Ахмед**.....151-154
- ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ**
1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Милош Илиевски**, **Ивона Стеваноска**, **Миодраг Георгиевски**, **Ирина Јованоска**, **Марио Чобанов**, **Катерина Ѓорѓиевска**, **Димитар Гогов**).....155-156
- ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА**
1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Сеизмичка повредливост на виталните објекти во Полошкиот Регион** од м-р **Семијал Хасани Зибери**, пријавена на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија во Скопје.....157-162
 2. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (**Ирена Ѓорѓеска**).....163
- ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА**
1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Сарина Стојановска**, **Биљана Живковска**, **Бојана Наумова Радосавлевиќ**).....164
- ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА**

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство** од м-р **Татјана Миљовска**, пријавена на Институтот за македонска литература во Скопје.....165-169
ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА
1. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р **Албнора Муса**).....170

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ
ТРУДОВИ НА АРХИТЕКТОНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Грозданка Наџинска	Живеење помеѓу урбаното и руралното, на примерот на Кавадарци	Living between the Urban and the Rural, on the Example of Kavadarci	Проф. д-р Минас Бакалчев	08-6/93 од 23.6.2020 година
2	Ивона Спиркоска	Интегрирано живеење на рабовите на Прилеп: Дом за стари и деца	Integrated living on the edges of Prilep: home for elderly and children	Проф. д-р Минас Бакалчев	08-6/93 од 23.6.2020 година
3	Никола Ѓоргоски	Градски парк - Скопје, центри и линии: павилјонот Кермес и работ кон булевар “Илинден”	Skopje City Park, centers and lines:Kermes pavilion and edge towards the boulevard “Ilinden”	Проф. д-р Минас Бакалчев	08-6/93 од 23.6.2020 година
4	Никола Момироски	ЕКОТУРИСТИЧКА КОЛОНИЈА – дрвени структури во помеѓуто на Маркови Кули и Прилеп	„Ecotouristic Colony – Wooden Structure in-between Marko’s Towers and Prilep”	Проф. д-р Минас Бакалчев	08-6/93 од 23.6.2020 година
5	Марта Шулајковска	Помеѓу небото и земјата, гостински конак во Охрид	Between the land and the sky , guest hospice in Ohrid	Доц. д-р Саша Тасиќ	08-6/93 од 23.6.2020 година

6	Корнелија Димеска	Модел на современ дом во ниска станбена структура во “ Градина”, Прилеп	Contemporary Model of Home in Low Residential Structure in “Gradina”, Prilep	Доц. д-р Саша Тасиќ	08-6/93 од 23.6.2020 година
7	Бисера Коцева	Пасивни лекции од секојдневното опкружување – нова детска градинка во Скопје	Passive lessons from the everyday environment – New kindergarten in Skopje	Доц. д-р Саша Тасиќ	08-6/93 од 23.6.2020 година
8	Ивана Ѓоргиева	Нов културен центар на град Радовиш	New Cultural Center in Radovish	Вонр. проф. д-р Михајло Зиноски	08-6/93 од 23.6.2020 година
9	Симона Галазова	Центар за рехабилитација и социјална заштита – Пехчево. Формирање на ново микро – општество	Center for rehabilitation and social care – Pehcevo Creating a new micro-society	Вонр. проф. д-р Михајло Зиноски	08-6/93 од 23.6.2020 година
10	Елена Клековска	Просторно-програмски хибриден објект – Нов градски стадион	Space-Program Hybrid Building –New City Stadium	Вонр. проф. д-р Михајло Зиноски	08-6/93 од 23.6.2020 година
11	Маја Митева	Нов рекреативен и рехабилитационен центар во град Кочани	New recreational and a rehabilitation center in Kocani	Вонр. проф. д-р Михајло Зиноски	08-6/93 од 23.6.2020 година
12	Тијана Стојковска	Архитектонски хибриден модел како алатка за архитектонско репроектирање и регенерација на централно градско подрачје на Куманово	Architectural hybrid model as a tool for architectural redesign and regeneration of the central city area of Kumanovo	Вонр. проф. д-р Михајло Зиноски	08-6/93 од 23.6.2020 година

13	Сара Петровска	Ергела со пратечки рекреативни и спортски содржини	Equestrian center with complementary sport and recreation services/facilities	Вонр. проф. д-р Александар Радевски	08-6/93 од 23.6.2020 година
14	Ана Јанкуловска	Истражувачки центар за Молика со расадник и ботаничка градина	Research Center for Pinus peuse with a Nursery and a Botanical Garden	Вонр. проф. д-р Александар Радевски	08-6/93 од 23.6.2020 година
15	Ивана Илиеска	Пренамена на фабриката Тутунски комбинат – Прилеп во Технолошко-научен парк и центар за обуки	Adaptive Reuse of the Tobacco Factory – Prilep in Science – Technology Park and Training/Learning center	Вонр. проф. д-р Александар Радевски	08-6/93 од 23.6.2020 година
16	Мартина Митевска	Креативни индустрии во напуштените објекти на фабриката “Жито-мел” во Куманово	Creative Industries in the Abandoned Buildings of the Factory “Zito Mel” in Kumanovo	Доц. д-р Горан Мицковски	08-6/93 од 23.6.2020 година
17	Стефан Василевски	Адаптивна ре-употреба на локацијата и објектите на поранешна фабрика “Жито-мел” во Куманово	Adaptive re-use of the location and facilities of the former factory “Zito-mel” in Kumanovo	Доц. д-р Горан Мицковски	08-6/93 од 23.6.2020 година
18	Тамара Радинска	Училиште: нов пејзаж на учењето помеѓу природата и технологијата	School: New Learning Landscape in-between Nature and Technology	Вонр. проф. д-р Мери Батакоја	08-6/93 од 23.6.2020 година
19	Нена Недељковиќ	Енергетски ефикасен пристап во проектирање на современ интегриран образовно-спортски гимназиум за потребите на градот Тетово	Energy, Efficient Approach in Designing a Contemporary Integrated Educational Sports Gymnasium for the Needs of The City of Tetovo	Вонр. проф. д-р Страхиња Трпевски	08-6/93 од 23.6.2020 година

20	Сашка Јаневска	Енергетски ефикасен објект – нова детска градинка и младински културно-образовен центар – Гостивар	Energy Efficient Building – New Kindergarten and Youth Cultural and Educational Center - Gostivar	Вонр. проф. д-р Страхиња Трпевски	08-6/93 од 23.6.2020 година
21	Оливер Далчески	Центар за психосоцијална рехабилитација	Centar for Psychosocial Rehabilitation	Вонр. проф. д-р Страхиња Трпевски	08-6/93 од 23.6.2020 година
22	Симон Тасев	Програмско и просторно интегрирање на постоечки спортско рекреативен комплекс за одржлив развој на град Кочани	PROGRAMMATIC AND SPACE INTEGRATION OF AN ALREADY EXISTING SPORTS FACILITIES FOR SUSTIANABLE DEVELOPMEN T OF KOCANI	Доц. д-р Александар Петровски	08-6/93 од 23.6.2020 година
23	Сандра Тодевска	Креирање на одржливо соседство преку социјален пристап и регенерирање на фабриката Купрум	Sustainable settlement design through social approach at the Kuprum factory site	Вонр. проф. д-р Дивна Пенчиќ	08-6/93 од 23.6.2020 година
24	Благојче Цветковски	Битола, град на информатичка технологија – современи перспективи на развој	Bitola, IT Town – Contemporary Perspectives of Urban Development	Вонр. проф. д-р Дивна Пенчиќ	08-6/93 од 23.6.2020 година
25	Христина Соколовска	Од напуштена касарна, до одржливо соседство	From abandoned barracks, to a sustainable neighborhood	Вонр. проф. д-р Дивна Пенчиќ	08-6/93 од 23.6.2020 година
26	Саздова Јулија	Инклузивно основно училиште без архитектонски бариери во Велес	Inclusive Primary School without Architectural Barriers in Veles	Вонр. проф. д-р Бојан Каранаков	08-6/93 од 23.6.2020 година

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА **ВЛИЈАНИЕ НА ВИДОТ И КОЛИЧИНАТА НА ФИБЕРОТ ВРЗ ОДНЕСУВАЊЕТО НА АРМИРАНОБЕТОНСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ВО ТЕК НА ВРЕМЕ**, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ХАТИМ ЕЈУПИ, ДИПЛ.ГРАД.ИНЖ., ПРИЈАВЕНА НА ГРАДЕЖНИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Градежниот факултет во Скопје, на својата 482. седница одржана на 28.10.2019, не именува за членови на Комисијата за преглед и оцена на докторската дисертација под наслов: **ВЛИЈАНИЕ НА ВИДОТ И КОЛИЧИНАТА НА ФИБЕРОТ ВРЗ ОДНЕСУВАЊЕТО НА АРМИРАНОБЕТОНСКИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ВО ТЕК НА ВРЕМЕ**, изработена од м-р Хатим Ејупи, дипл.град.инж.

По прегледот на дисертацијата, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов: **Влијание на видот и количината на фиберот врз однесувањето на армиранобетонските елементи во тек на време**, изработена од м-р Хатим Ејупи, дипл.град.инж., изложена е на вкупно 164 страници, разработена е во 9 глави и содржи 37 слики, 84 табели и список на литература со 43 наслови.

1. Предмет на истражувањето

Предмет на истражувањето во дисертацијата е однесувањето на армиранобетонски елементи со додаток на различен вид и количина фибер во тек на време.

Микроармираниот бетон е материјал кој наоѓа сè поголема примена во градежното конструкторство и градежништвото воопшто. Неговите предности стануваат уште позначајни во време кога трајноста на бетонските конструкции станува сè поактуелен проблем. Позитивното влијание врз појавата, развојот и ширината на отворот на пукнатините, а со тоа посредно и врз големината на деформациите на бетонските елементи, му дава предност на овој вид бетон во однос на степенот на доверливост на конструкциите.

Другата област која е предмет на истражувањето е онаа која се занимава со проучување на однесувањето на бетонските елементи во тек на време. Течењето и собирањето, како долготрајни процеси во бетонот, предизвикуваат низа промени во однесувањето на пресеците, елементите и конструкциите како целина. Нивниот интензитет и временски развој зависи од поголем број фактори, меѓу кои се и својствата на материјалите.

Во рамките на дисертацијата, пред сè преку реализација на обемна експериментална програма, истражувано е влијанието на различните видови и количини фибер врз долготрајното однесување на армиранобетонските греди. Во период од 250 дена, следено е однесувањето на шест пробни елементи (3 различни серии со по две идентични греди), товарени со постојан товар. Гредите се изработени од иста класа бетон С30/37 со различно микроармирање. Првата серија е микроармирана со 0,38 % макропропиленски влакна, втората со истиот процент макро и 0,10 % микропропиленски и третата со 0,19 макро, 0,10 % микропропиленски и 0,19 % челични влакна. Подолжната арматура и узенгиите се задржани исти во сите три серии. Во текот на целиот временски период, следени се појавата и развојот на пукнатините и промените на деформациите. На крај, сите пробни елементи се испитани до лом.

Експерименталните резултати, покрај меѓусебно, споредени се и со резултати од слични претходни испитувања реализирани на Градежниот факултет во Скопје.

2. Содржина на дисертацијата

Теоретските и експерименталните истражувања се дадени во девет глави и список на користена литература.

Во Глава 1 се дадени вовед, предмет и цел на истражувањето, како и содржина на секоја од главите во состав на докторската дисертација.

Во Глава 2 се дадени општите карактеристики на микроармираниот бетон. Даден е преглед на видовите влакна според материјалот и областите на нивна примена.

Глава 3 е посветена на деформабилните карактеристики и компоненти на бетонот. Опишани се моменталната еластична деформација и временски зависните деформациони карактеристики на бетонот кои се последица на неговото собирање и течење.

Во Глава 4 е направен општ преглед на некои досегашни експериментални истражувања поврзани со собирањето и течењето на микроармираниот бетон. Прикажани се најзначајните резултати поврзани со развојот на деформациите и широчината на пукнатините во тек на време под дејство на постојан товар.

Во Глава 5 се прикажани врските помеѓу напрегањата и дилатациите кај микроармираниот бетон при краткотрајно дејство на товарот. Дефинирани се коефициентот на течење, временската функција специфичното течење, функцијата на течење и принципот на суперпозиција. Посебен осврт е даден на врските помеѓу напрегањата и дилатациите кои се дадени во Fib Model Code 2010 и моделот B3 (Bazant & Baweja, 1995).

Во Глава 6 се наведени најчесто користените теории за анализа на течењето кај бетонските конструкции, при што посебно е разработен методот со коригиран модул на еластичност (AAEMM).

На почетокот на Глава 7 е изложено реализираното експериментално истражување. Објаснета е неговата цел, за преку деталниот опис на експерименталната програма да се добие јасна претстава за сите негови аспекти: поделбата на гредите во три серии според трите различни видови микроармиран бетон, користените материјали, начинот на изработка на гредите и контролните тела, мерната техника и начинот на товарење и испитување на елементите.

Во продолжение на Глава 7 се прикажани резултатите од извршените испитувања на придружните пробни тела: јакоста на притисок, јакоста на затегнување при свиткување со контролирана деформација, јакоста на затегнување при цепење, модулот на еластичност, деформациите од собирање при сушење и од течење на трите видови бетон. Сите наведени својства се испитани при старост на бетонот од 40 и од 250 дена. Експерименталните истражувања се реализирани во лабораторија со дефинирани и контролирани амбиентални услови. Извршено е и испитување на арматурата ($\phi 8$ и $\phi 10$) на вкупно 20 пробни епрувети, при што се утврдени границата на развлекување, јакоста при кинење и модулот на еластичност.

Анализата на измерените резултати и нивната меѓусебна споредба заземаат најголем дел од Глава 8. Тие се проследени со графичка и табеларна презентација и со неопходни коментари.

Во Глава 9 се презентирани заклучоците од истражувањето и дадени се препораки за натамошни истражувања во оваа област.

На крајот од дисертацијата, кандидатот дава преглед на користената литература со вкупно 43 наслови.

3. Придонес на дисертацијата

Истражувањето спроведено во рамките на дисертацијата задира во повеќе актуелни области од бетонските конструкции:

- современите видови бетон – преку истражување на микроармираниот бетон;
- граничните состојби на употребливост – преку истражување на однесувањето на елементите во тек на време;
- трајноста на бетонските конструкции – преку следење на појавата и развојот на пукнатините.

Сите наведени области наоѓаат свој заеднички содржател во доверливоста на конструкциите.

Вредноста на добиените резултати и сознанија е уште позначајна бидејќи произлегува и се темели на специфично и ретко долготрајно експериментално истражување на ваков вид бетон.

Со добиените резултати е потврдено позитивното влијание на микроармирањето врз однесувањето на бетонските елементи во тек на време, пред сè манифестирано преку развојот на пукнатините, а со тоа и на деформациите.

Особен научноистражувачки придонес претставуваат експериментално добиените сознанија за влијанието на различните видови и количини фибер врз однесувањето на бетонските елементи во тек на време и нивната споредба со постојната респектабилна база податоци добиена од ова и од неколкуте претходно изведени истражувања на Градежниот факултет при УКИМ во Скопје, во истото научно подрачје.

4. Заклучок

По извршениот преглед на докторската дисертација под наслов: **Влијание на видот и количината на фиберот врз однесувањето на армиранобетонските елементи во тек на време**, изработена од м-р Хатим Ејупи, дипл.град.инж., Комисијата го изнесува следниов

ЗАКЛУЧОК

Реализираното истражување на влијанието на постојаните товари врз долготрајното однесување на армиранобетонските елементи изработени од микроармиран бетон претставува ретко истражувана проблематика.

Придонесот на докторската дисертација станува уште позначаен ако се има предвид фактот дека, како и при секое посериозно научно истражување од областа на градежништвото, изнесените резултати, мислења, сугестии и предлози се темелат на обемна и успешно реализирана експериментална програма.

За истакнување е и тоа што ова истражување претставува продолжение и надградување на неколку претходно изведени на Градежниот факултет при УКИМ во Скопје, во истото научно подрачје. Со тоа, расположливата база релевантни податоци станува уште пореспектабилна и поподатна за изведување на погенерализирани заклучоци, со што е направен квалитативен научноистражувачки исчекор и отворен е нов предизвик за понатамошни истражувања во областа.

Имајќи го сето ова предвид, може да се заклучи дека докторската дисертација претставува оригинален и успешно изработен труд со значителен научен придонес.

Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Градежниот факултет при УКИМ во Скопје да ја прифати позитивната оценка за поднесената докторска дисертација под наслов: **Влијание на видот и количината на фиброт врз однесувањето на армиранобетонските елементи во тек на време**, изработена од м-р Хатим Ејупи, дипл.град.инж., и да определи датум за јавна одбрана.

Рецензенти

Проф. д-р Горан Марковски, с.р.
Проф. д-р Тони Аранѓеловски, с.р.
Вонр. проф. д-р Дарко Наков, с.р.
Проф. д-р Санде Атанасовски, с.р.
Проф. д-р Флорим Грајчевцо, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Андреа Трпеноска	„Фактори кои влијаат врз финансиските перформанси на малите хотели: примена на методата аналитички хиерархиски процес“	“Factors influencing financial performances of small hotels: Application of the Analytic Hierarchy Process Method”	проф. д-р Виолета Цветкоска	02-1221/2 од 16.07.2020 година
2.	Ирена Близнаковска	„Подобрување на квалитетот во внатрешната ревизија преку користење на современи методологии и алатки“	“Improving the Internal Audit Quality by Using Modern Methodologies and Tools”	проф. д-р Зорица Божиновска Лазаревска	02-1245/2 од 16.07.2020 година
3.	Филип Димовски	„Современи стратегии и техники на промовирање преку социјалните медиуми на малите претпријатија во Република Северна Македонија“	„Contemporary strategies and techniques for promotion of small enterprises through social media in the Republic of North Macedonia“	проф. д-р Сашо Јосимовски	02-1230/2 од 16.07.2020 година
4.	Сибел Сали	„Поставеност и ефекти од данокот на добивка кај земјите од Европската унија и Република Северна Македонија“	„Settlement and effects of the profit tax in the EU member states and the Republic of North Macedonia“	проф. д-р Ѓорѓи Гоцков	02-1223/2 од 16.07.2020 година

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА ДВЕ ЛИЦА ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ ВО НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА И ХЕМАТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 11.5.2020 година, за избор на две лица во сите наставно-научни звања во научните области: интерна медицина и хематологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-1868/11, донесена на 10.6.2020 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Борче Георгиевски, проф. д-р Оливер Каранфилски, проф. д-р Соња Генадиева-Ставриќ, проф. д-р Ирена Кафеџиска и проф. д-р Ѓорѓи Дерџбан.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на две лица во сите наставно-научни звања во научните области: интерна медицина и хематологија, во предвидениот рок се пријавија насл. доц. д-р Марица Павковиќ и насл. доц. д-р Сања Трајкова.

Д-р Марица Павковиќ, насловен доцент

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката насл. доц. д-р Марица Павковиќ е родена на 22.1.1971 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје како одличен ученик во МУЦ „Д-р Панче Караѓозов“ во 1989 година и се стекнала со образовниот профил медицинска сестра. Високо образование завршила на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала во 1995 година, со просечен успех 9,4. Активно се служи со англискиот јазик.

Постдипломските студии од областа молекуларна медицина во склоп на интердисциплинарните студии по молекуларна биологија и генетско инженерство – Темпус (Фаре) ги започнала во 1999 година. Во јуни 2002 година го одбрала магистерскиот труд со наслов „Преуредување на имуноглобулинските гени и влијание на ЦТЛА-4 полиморфизмот во патогенезата на автоимуните заболувања на крвта“. Докторска дисертација пријавила на 6.11.2008 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Анализа на полиморфизмите во цитокинските, Фц гама рецепторските гени и хуманите тромбоцитни антигени кај болните со Имуна тромбоцитопенија“ ја одбрала на 24.10.2012 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Лидија Чевреска, проф. д-р Александар Стојановиќ, проф. д-р Оливер Каранфилски, проф. д-р Оливера Муратовска и проф. д-р Мирко Спироски. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област медицински науки.

Д-р Марица Павковиќ специјализирала интерна медицина на 27.2.2004, а супспецијализација по хематологија завршила на 9.9.2016.

Д-р Марица Павковиќ работела на Институтот за имунологија на Медицинскиот факултет во Скопје во периодот од 4.2.1997 до 11.9.2001 година, од кога работи на Клиниката за хематологија. Активно е вклучена во работата на сите одделенија, како и во молекуларната дијагностика на Клиниката за хематологија.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во наставата на Медицинскиот факултет во Скопје, кандидатката д-р Марица Павковиќ е вклучена од 1999 година, кога е избрана за помлад асистент истражувач по предметот Имунологија. За помлад асистент по предметот Интерна медицина била избрана во 2002 година,

а во 2006 година била избрана за асистент по предметот Интерна медицина, со повторен реизбор во 2010 година. Во звањето насловен доцент по интерна медицина и хематологија на Катедрата за интерна медицина при Медицинскиот факултет во Скопје била избрана во 2015 година. Д-р Марица Павковиќ изведува практична настава (вежби) за студентите по медицина, стоматологија, фармација и Високата школа за средномедицински кадар по предметите Интерна медицина и Клиничко испитување. Кандидатката била активно вклучена како едукатор на специјализанти по интерна медицина.

Во 2015 година е избрана во звањето насловен доцент на Медицинскиот факултет во Скопје во областа интерна медицина и хематологија (Билтен бр. 1108 од 1.10.2015).

Научноистражувачка дејност

Во периодот од 2015 до 2019 година, д-р Марица Павковиќ има изработено 23 апстракти за постерски презентации при учество на домашни и меѓународни конференции и 8 научни труда со оригинални резултати, објавени во научни списанија. Била поканет предавач на повеќе секциски и пленарни предавања на здруженија на лекари, стручни состаноци и конференции.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Како раководител на Кабинетот по молекуларна дијагностика на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, во периодот од 2010 до 2018 година, има воведено повеќе нови лабораториски методи како полиморфизми во цитокинските гени, квантитативно одредување на нивото на BCR-ABL транскриптот со помош на Real-TimeRQ-PCR методот кај болни со ХМЛ на терапија со иматиниб, детекција на JAK2V617F, како и стандардизација и обезбедување на интернационален фактор на конверзија за методата на квантификација на нивото на BCR-ABL транскриптот.

Кандидатката д-р Марица Павковиќ е член на повеќе работни групи и комисији од областа на хематологијата при Министерството за здравство на РСМ и Универзитетската клиника за хематологија.

Д-р Марица Павковиќ била на повеќе стручни едукации од областа на хематологијата во центри во Америка, Германија, Италија, Одделението за хематологија во Hammersmith Hospital, Лондон, и др.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Марица Павковиќ

Институција: Медицински факултет, Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, Скопје

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (ХЕМАТОЛОГИЈА)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: интерна медицина ; поле: хематологија ; подрачје: молекуларна дијагностика во хематологијата.	Да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>3.1.1 прв труд</p> <p>1. Назив на научното списание: Prilozi (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki)</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco, Pub Med</p> <p>3. Наслов на трудот: SINGLE NUCLEOTIDE POLYMORPHISMS OF THE INFLAMATORY CYTOKINE GENES INTERLEUKIN-1B, TUMOR NECROSIS FACTORS-A AND -B IN ADULT PATIENTS WITH IMMUNE THROMBOCYTOPENIC PURPURA.</p> <p>Pavkovic M, Angelovic R, Popova-Simjanovska M, Karanfilski O, Trpkovska-Terzieva S, Sotirova T, Cevreska L, Stojanovic A.</p> <p>4. Година на објава: 2015, 36(1):109-15.</p> <p>3.1.2 втор труд</p> <p>1. Назив на научното списание: Prilozi (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki)</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco, Pub Med</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Наслов на трудот: MOLECULAR RESPONSE IN PATIENTS WITH CHRONIC MYELOID LEUKEMIA TREATED WITH IMATINIB – SINGLE CENTRE EXPERIENCE Pavkovic M, Angelkovic R, Popova-Simjanovska M, Genadieva-Stavric S, Cevreska L, Stojanovic A. 4. Година на објава: 2015;36(2):179-86.</p> <p>3.1.3 трет труд</p> <p>1. Назив на научното списание: Int J Lab Hematol 2. Назив на електронската база на списанија: Pub Med 3. Наслов на трудот: TUMOR NECROSIS FACTOR GENE POLYMORPHISMS IN ADULT PATIENTS WITH AUTOIMMUNE HEMOLYTIC ANEMIA. Pavkovic M, Petlichkovski A, Angelovic R, Genadieva-Stavric S, Cevreska L, Stojanovic A. 4. Година на објава: 2017 Jun;39(3):e74-e76.</p> <p>3.1.4 четврт труд</p> <p>1. Назив на научното списание: Hematology 2. Назив на електронската база на списанија: Pub Med 3. Наслов на трудот: FC GAMMA RECEPTOR POLYMORPHISMS IN PATIENTS WITH IMMUNE THROMBOCYTOPENIA Pavkovic M, Petlichkovski A, Karanfilski O, Cevreska L, Stojanovic A. 4. Година на објава: 2018 Apr;23(3):163-168.</p> <p>3.1.5 пети труд</p> <p>1. Назив на научното списание: Prilozi (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki) 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco, Pub Med 3. Наслов на трудот: SPECIAL CONDITIONS IN VENOUS THROMBOLISM-CASE SERIES. Bosevski M, Mitevaska I, Pavkovic M, Klincheva M, Lazarova ET, Velkova E, Stojanoski Z, Kostova N, Jordanova SP, Petkoska D, Mancheva M, Gulevska A, Baloski M, Hadjiev V, Krstevski G, Krlevska V, Bojovski I, Jovanovski M, Nedelkovska V, Gjorgievski A. 4. Година на објава: 2019; 40(2):103-111.</p>	
4	Претходен избор во наставно-научно звање Насловен доцент, датум и број на Билтен: 1.10.2015 Билтен, бр. 1108	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

Членови на Комисијата

Проф. д-р Борче Георгиевски, претседател, с.р.
Проф. д-р Оливер Каранфилски, член, с.р.
Проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ, член, с.р.
Проф. д-р Ирена Кафеџиска, член, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Дерибан, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: МАРИЦА ПАВКОВИЌ

Институција: Медицински факултет, Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, Скопје

Научна област: интерна медицина – хематологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Назив на активност:	Поени
Одржување на настава	
Од втор циклус студии	
1. Предавање за специјализанти по интерна медицина (2015 – 2019) 10 семестри $10 \cdot 0,05$	0,5
Консултации со студенти (од 2015 до 2019) 10 семестри $10 \cdot 0,002 \cdot 100$ (студенти)	2
Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика (2015 – 2019) по 6 студенти во семестар $6 \cdot 0,2 \cdot 10$	12
Одржување на вежби (2015 – 2019)	
1. Одржување на вежби од прв циклус студии (стоматолози) 2015 – 2019 год, 2 вежби во семестар, 2 часа една вежба. $2 \cdot 2 \cdot 10 \cdot 0,03$	1,2
2. Интерна пропедевтика – клиничко испитување (2015-2019 год.), 3 вежби во семестар, 2 семестри, 4 часа) $4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 5 \cdot 0,03$	3,6
3. Интерна медицина (2015 – 2019 год.), 5 вежби во семестар, 2 семестра, 3 часа $3 \cdot 5 \cdot 10 \cdot 0,03$	4,5
4. Интерна медицина – клиничка практика, ментор (2015 – 2019 год., 5 дена, 7 часа, 6 кандидати годишно) $7 \cdot 5 \cdot 6 \cdot 5 \cdot 0,03$	31,5
Едукатор на специјализација (19 специјализанти во период од 2015 до 2019 вкупно 57 месеци), $57 \text{ мес.} \cdot 4 \cdot 5 \cdot 0,08 = 91,2$	91,5
Вкупно	146,8

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Назив на активност:	Поени
Учесник во национални проекти	6
1. Маркетинг истражување за инциденцата и преваленцата за не-Хоџкиновите лимфоми и хроничната лимфоцитна леукемија во Македонија.	3
2. Научен проект од областа клиничка медицина: “Венски тромбоемболизам кај малигни хемопатии”, 2018 – 2021 година.	3
Учесник во меѓународни проекти	15

<p>1. Учесник во студија “Comparability study Ipsogen BCR-ABL Test versus Xpert BCR-ABL Ultra”, 2016.</p> <p>2. Проект и меѓународен грант во вредност од 10000 УС долари за стандардизација на лабораторијата за молекуларна дијагностика и обезбедување на интернационален фактор на конверзија за квантификација на BCR-ABL онкогенот кај болни со ХМЛ на терапија со ТКИ - спонзориран од International Chronic Myeloid Leukemia Foundation 2015/16.</p> <p>3. Учество во клиничка студија AC220-A-U302-QuANTUM First - Quizartinib With Standard of Care Chemotherapy and as Maintenance Therapy in Patients With Newly Diagnosed FLT3-ITD (+) Acute Myeloid Leukemia (AML) (QuANTUM-First), 2019.</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>
Секциско предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	2
1. Pavkovic M. Splanchnic vein thrombosis in a patient with JAK2 positive thrombocytosis-Case report. Меѓународен Симпозиум за венски тромбоемболизам- дијагноза и терапија, Скопје, Април 2019.	2
Секциско предавање на научен/стручен собир	1
1. Павковиќ М. Молекуларен мониторинг на терапијата со ТКИ. Состанок на Здружение за Хематологија на Р. Македонија. Маврово, Април, 2018.	1
Пленарно предавање на научен стручен собир со меѓународно учество	3
1. Pavkovic M. Association of FC gamma receptor polymorphisms with autoimmune hemolytic anemia. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017.	3
Предавање на Катедрата за интерна медицина (октомври 2018)	1
1. Павковиќ М. Сплахнична венска тромбоза кај пациент со JAK2 позитивна тромбоцитоза (9.5.2019).	1
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	12,99
1. Pavkovic M, Petlichkovski A, Angelovic R, Genadieva-Stavric S, Cevreska L, Stojanovic A. TUMOR NECROSIS FACTOR GENE POLYMORPHISMS IN ADULT PATIENTS WITH AUTOIMMUNE HEMOLYTIC ANEMIA. Int J Lab Hematol 2017 Jun;39(3):e74-e76.	4,8+2.073 (impact factor)= 6.87
2. Pavkovic M, Petlichkovski A, Karanfilski O, Cevreska L, Stojanovic A. FC GAMMA RECEPTOR POLYMORPHISMS IN PATIENTS WITH IMMUNE THROMBOCYTOPENIA. Hematology 2018 Apr;23(3):163-168.	4.8+1.318 (i.f)= 6,12

<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p>	<p>18</p>
<p>1. Pavkovic M, Angelovic R, Popova-Simjanovska M, Karanfilski O, Trpkovska-Terzieva S, Sotirova T, Cevreska L, Stojanovic A. SINGLE NUCLEOTIDE POLYMORPHISMS OF THE INFLAMMATORY CYTOKINE GENES INTERLEUKIN-1B, TUMOR NECROSIS FACTORS-A AND -B IN ADULT PATIENTS WITH IMMUNE THROMBOCYTOPENIC PURPURA. Prilozi 2015, 36(1):109-15.</p>	<p>3</p>
<p>2. Pavkovic M, Angelkovic R, Popova-Simjanovska M, Genadieva-Stavric S, Cevreska L, Stojanovic A. MOLECULAR RESPONSE IN PATIENTS WITH CHRONIC MYELOID LEUKEMIA TREATED WITH IMATINIB – SINGLE CENTRE EXPERIENCE. Prilozi 2015;36(2):179-86.</p>	<p>3</p>
<p>3. Bosevski M, Mitevska I, Pavkovic M, Klincheva M, Lazarova ET, Velkova E, Stojanoski Z, Kostova N, Jordanova SP, Petkoska D, Mancheva M, Gulevska A, Baloski M, Hadjiev V, Krstevski G, Krlevska V, Bojovski I, Jovanovski M, Nedelkovska V, Gjorgievski A. SPECIAL CONDITIONS IN VENOUS THROMBOLISM-CASE SERIES. Prilozi 2019;40(2):103-111.</p>	<p>3</p>
<p>4. Pavkovic M, Genadieva-Stavric S, Amzai G, Sotirova T, Cevreska L, Stankovic S, Stojanovic A. CURRENT STATUS IN MANAGEMENT OF PATIENTS WITH CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKAEMIA (CLL) IN REPUBLIC OF MACEDONIA. Mac Med Review 2016;70(1):30-34.</p>	<p>3</p>
<p>5. Pavkovic M, Cevreska L, Stojanovic A, Efremov D. PREVALENCE OF AUTOANTIBODIES AGAINST THE PLATELET GLYCOPROTEIN COMPLEXES GP IIb/IIIa, GP Ib/IX AND GP Ia/IIa IN PATIENTS WITH CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA. Mac Med Review 2017;71(3):170-173.</p>	<p>3</p>
<p>6. Sotirova T, Genadieva-Stavric S, Krstevska-Balkanov S, Pavkovic M, Dimovski A, Eftimov A, Spasovski D. SOME PROGNOSTIC FACTORS IN MYELODISPLASTIC SYNDROMES CAN INFLUENCE OVERALL SURVIVAL. Journal of Dental and Medical Sciences 2016 Nov;15(11):93-100.</p>	<p>3</p>
<p>Апстракт објавени во зборник на конференција, презентирани како постерски презентации на конгрес со меѓународно учество</p>	<p>23</p>
<p>1. Lozance-Bogdanovska M, Pavkovic M, Angelovic R, Laban-Guceva N, Genadieva-Stavric S, Stojanovic A, Cevreska L, Spiroski M. Association of single nucleotide polymorphism in platelet glycoprotein receptor GPIa with diabetic retinopathy in patients with type 2 diabetes. 11th Balkan Congress of Human Genetics, Belgrade, Serbia, Sep 2015, p.61.</p>	<p>1</p>
<p>2. Angelovic R, Pavkovic M, Georgievski B, Stojanovic A, Cevreska L, Arangelovik E, Gorgoski I, Mladenov M. Molecular methods in the diagnosis of the myeloproliferative neoplasms-</p>	<p>1</p>

single centre experience. 11 th Balkan Congress of Human Genetics, Belgrade, Serbia, Sep 2015, p.35.	
3. Arangelovik E, Pavkovic M , Petlichkovski A, Percan V, Laban-Guceva N, Genadieva-Stavric S, Stojanovic A, Cevreska L, Spiroski M. Association of PLA polymorphism in platelet glycoprotein receptor GPIIIa and diabetic retinopathy in patients with type 2 diabetes. 11 th Balkan Congress of Human Genetics, Belgrade, Serbia, Sep 2015, p.35.	1
4. Pavkovic M , Angelovic R, Terzieva-Trpkovska S, Sotirova T, Genadieva-Stavric S, Karanfilski O, Cevreska L, Stojanovic A. Single nucleotide polymorphism in FC gamma receptor genes in patients with responsive and unresponsive form of immune thrombocytopenia. 11 th Balkan Congress of Human Genetics, Belgrade, Serbia, Sep 2015, p.69.	1
5. Sotirova T, Georgievski B, Stojanovic A, Genadieva-Stavric S, Pavkovic M , Krstevska-Balkanov S. Myelodysplastic syndromes in the Republic of Macedonia: a cohort study. 3 rd Congress of Hematologists Serbia Kragujevac, Nov 2015, p.132.	1
6. Pavkovic M , Plashevaska-Karanfilska D, Angelkovic R, Genadieva-Stavric S, Karanfilski O, Cevreska L, Stojanovic A. Mutations in Bcr-abl gene in imatinib resistant CML patients in our institution. 3 rd Congress of Hematologists Serbia Kragujevac, Nov 2015, p.139.	1
7. Angelkovic R, Pavkovic M , Georgievski B, Stojanovic A, Cevreska L, Arangelovik E, Gorgoski I. Diagnosis of myeloproliferative neoplasms using molecular methods from single centre experience. 3 rd Congress of Hematologists Serbia Kragujevac, Nov 2015, p.140.	1
8. Chadievski L, Cevreska L, Genadieva-Stavric S, Stojanovski Z, Pivkova-Veljanovska A, Georgievski B, Milovska D, Pavkovic M , Stojanovic A. 18FDG PET scan vs CT scan in posttreatment evaluation and differentiation of further management in patients with Hodgkin lymphoma and Non-Hodgkin lymphoma; single centre experience. 3 rd Congress of Hematologists Serbia Kragujevac, Nov 2015, p.153.	1
9. Georgievski B, Genadieva-Stavric S, Stojanovski Z, Pivkova-Veljanovska A, Milovska D, Pavkovic M , Chadievski L, Cevreska L. Implementation of noncryopreserved grafts in autologous hematopoietic stem cell transplantation for patients with multiple myeloma: single centre 15 years experience. 3 rd Congress of Hematologists Serbia Kragujevac, Nov 2015, p.162.	1
10. Pavkovic M , Angelovic R, Sotirova T, Genadieva-Stavric S, Petlickovski A, Karanfilski O, Cevreska L, Stojanovic A. Association of FC gamma receptor polymorphisms with autoimmune hemolytic anemia. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017, p.29.	1
11. Pavkovic M , Angelovic R, Karanfilski O, Arangelovic E, Sotirova T, Trajkova S, Cadievski L, Cevreska L, Stojanovic A. FCGR2A and FCGR3A variants are not associated with response to rituximab in patients with B-cell chronic lymphocytic leukemia. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017, p.45.	1

12. Pavkovic M , Angelovic R, Terzieva-Trpkovska S, Arangelovic E, Genadieva-Stavric S, Cevreska L, Stojanovic A. Cytotoxic T-lymphocyte antigen-4 gene polymorphism and the risk for chronic lymphocytic leukemia in Macedonian population. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017, p.46.	1
13. Pavkovic M , Angelovic R, Sotirova T, Karanfilski O, Arangelovic E, Genadieva-Stavric S, Cevreska L, Stojanovic A. Tumor necrosis factor gene polymorphisms and the risk for chronic lymphocytic leukemia in Macedonian population. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017, p.46.	1
14. Angelovic R, Pavkovic M , Georgievski B, Stojanovic A, Cevreska L, Arangelovic E, Gorgoski I, Mladenov M. Diagnosis of myeloproliferative neoplasms using molecular methods from single centre experience. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017, p.47.	1
15. Arangelovic E, Pavkovic M , Angelovic R, Percan V, Laban-Guceva N, Petlickovski A, Spiroski M, Stojanovic A. Cytotoxic T-lymphocyte antigen-4 gene polymorphism and the risk for type 2 diabetes in Macedonian population. 12 th Balkan Congress of Human Genetics; 8 th National Conference for Rare Diseases, Plovdiv, Bulgaria, Sep 2017, p.48.	1
16. Sotirova T, Karanfilski O, Georgievski B, Stojanovic A, Stankovic S, Genadieva-Stavric S, Pavkovic M , Eftimov A, Dimovski A. Prognostic factors in myelodysplastic syndromes and their influence on overall survival. 21 st Congress of European Hematology Association, Copenhagen, Denmark, June 2016, PB 1925.	1
17. Pavkovic M , Petrusavska G, Jovanovic R, Cadievsk L, Karanfilski O, Genadieva-Stavric S, Cevrska L, Trpkovska-Terzieva S, Sotirova T, Stojanovic A. Osteonecrosis of the jaw in patients with multiple myeloma in the era of more potent bisphosphonates. 21 st Congress of European Hematology Association, Copenhagen, Denmark, June 2016, PB 1967.	1
18. Trajkovska Anchevska Z, Pivkova Veljanovska A, Chadievski L, Stojanoski Z, Pavkovic M , Stojanovic A, Chevreska L, Georgievski B. Quality of Life in patients with myeloma multiplex. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 53	1
19. Karanfilski O, Genadieva Stavrik S, Grozdanova A, Martinova K, Stojanoski Z, Georgievski B, Kocheva S, Trpkovska Terzieva S, Milovska D, Pavkovic M , Pendovska M, Pivkova Veljanovska A. Sotirova T, Amzai G, Stojanovic A. Position statement of the Macedonian hematology association regarding the usage of biosimilar products in clinical practice. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 36	1
20. Nikolov O, Sterjev Z, Dimovski A, Kapedanovska Nestorovska A, Naumovska Z, Grozdanova A, Cevreska L, Georgievski B, Stojanovic A, Karanfilski O, Genadieva Stavrik S, Trajkova S, Pivkova Veljanovska A, Sotirova T, Pavkovic M , Trpkovska	

<p>Terzieva S, Amzai G, Chadievski L, Dukovski D, Suturkova Lj. Cost minimisation analysis of rituximab subcutaneous formulation versus intravenous administration of rituximab for the treatment of Non Hodgkins lymphoma in the Republic of Macedonia. EHA Congress 2017, Madrid. Abstract book: poster E1471</p>	1
<p>21. Чадиевски Л., Стојановик А., Павковик М., Генадиева Ставриќ С., Чевреска Л., Стојаноски З., Пивкова Велјановска А., Георгиевски Б. 18 ФДГ ПЕТ скен вс. КТ во посттераписка евалуација и диференцијација на понатамошниот третман на пациенти со М.Ходгкин и Нон Ходгкин Лимфома. 19. Конгрес на лекарите на Р Македонија, 1 – 3 октомври 2015, стр. 78.</p>	1
<p>FCGR2A AND FCGR3A POLYMORPHISMS AND RESPONSE TO RITUXIMAB TREATMENT IN PATIENTS WITH B-CELL CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA Rosica Angelovic, Marica Pavkovic, Irina Panovska-Stavridis, Elena Arangelovic, Sanja Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of</p>	1
<p>FCGR2A AND FCGR3A POLYMORPHISMS AND RESPONSE TO RITUXIMAB TREATMENT IN PATIENTS WITH B-CELL CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA Rosica Angelovic, Marica Pavkovic, Irina Panovska-Stavridis, Elena Arangelovic, Sanja Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of</p>	1
<p>FCGR2A AND FCGR3A POLYMORPHISMS AND RESPONSE TO RITUXIMAB TREATMENT IN PATIENTS WITH B-CELL CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA Rosica Angelovic, Marica Pavkovic, Irina Panovska-Stavridis, Elena Arangelovic, Sanja Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of</p>	1
<p>FCGR2A AND FCGR3A POLYMORPHISMS AND RESPONSE TO RITUXIMAB TREATMENT IN PATIENTS WITH B-CELL CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA Rosica Angelovic, Marica Pavkovic, Irina Panovska-Stavridis, Elena Arangelovic, Sanja Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of</p>	1

<p>Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of FCGR2A AND FCGR3A POLYMORPHISMS AND RESPONSE TO RITUXIMAB TREATMENT IN PATIENTS WITH B-CELL CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA Rosica Angelovic, Marica Pavkovic, Irina Panovska-Stavridis, Elena Arangelovic, Sanja Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of FCGR2A AND FCGR3A POLYMORPHISMS AND RESPONSE TO RITUXIMAB TREATMENT IN PATIENTS WITH B-CELL CHRONIC LYMPHOCYTIC LEUKEMIA Rosica Angelovic, Marica Pavkovic, Irina Panovska-Stavridis, Elena Arangelovic, Sanja Trajkova, Lazar Cadievski, Aleksandar Stojanovic. University Clinic for Hematology, Medical Faculty, Skopje, Republic of</p> <p>22. Angelovic R, Pavkovic M, Panovska-Stavridis I, Arangelovic E, Trajkova S, Cadievski L, Stojanovic A. FCGR2A and FCGR3A polymorphisms and response to rituximab treatment in patients with B-cell chronic lymphocytic leukemia. 13th Balkan Congres for Human Genetics. Edrene, Turkey, 17-19 April, 2019.</p> <p>23. Arangelovic E, Pavkovic M, Angelovic R, Trajkova S, Terzieva-Trpkovska S, Panovska-Stavridis I, Genadieva-Stavric S, Stojanovic A. Cytotoxic T-Lymphocyte antigen-4 gene polymorphisms is not associated with increased risk for chronic lymphocytic leukemia. 13th Balkan Congres for Human Genetics. Edrene, Turkey, 17-19 April, 2019.</p>	
Вкупно	81,99

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Назив на активноста:	Поени
Супспецијализација по хематологија завршена на 4.10.2016 година	1
Лабораториска метода воведена за првпат (како раководител на Кабинетот за цитогенетика и молекуларна биологија)	25
1. Детекција на антиромбоцитни антитела со директна МАРА и индиректна МАРА.	4
2. Одредување на полиморфизми во ЦТЛА-4 генот.	4
3. Преуредување на имуноглобулински гени кај лимфопрлиферативни неоплазми.	1
4. Квантитативно одредување на нивото на BCR-ABL транскриптот со помош на Real-TimeRQ-PCR методот кај болни со ХМЛ на терапија со Иматиниб.	1
5. Детекција на BCR-ABL транскриптот со мултиплекс RT-PCR.	1

6. Детекција на JAK2V617F-мутацијата со помош на Алел специфичен PCR.	1
7. Детекција на JAK2V617F-мутацијата со помош на RFLP-PCR метод.	1
8. Одредување на полиморфизми во цитокинските гени.	4
9. Квантитативно одредување на нивото на BCR-ABL транскриптот со помош на Gene Expert-методот кај болни со ХМЛ на терапија со иматиниб.	4
10. Стандардизација и обезбедување на интернационален фактор на конверзија за методата на квантификација на нивото на BCR-ABL-транскриптот.	4
Вкупно	26

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Назив на активностa:	Поени
Член на организационен или програмски одбор на меѓународен/научен стручен собир	1
1. Член на Научен одбор на Втор конгрес на Здружението за хематологија на РМ со меѓународно учество, кој се одржа во Скопје, април 2017 година, хотел „Мериот“.	1
Награда за научни постигнувања од струкова организација	3
1. Плакета од МЛД во 2018 година	3
Раководител на внатрешна организациона единица	3
1. Раководител на Оддел за криопрезервација на хематопоетски матични клетки на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија од 2018 год.	3
Учество во комисији и тела на државни и други органи (2015 – 2020)	2
1. Комисија за давање на конзилијарно мислење за паричен надомест за помош и нега од друго лице, Министерство за здравство, Р Македонија.	1
2. Стручна Комисија за разгледување на пациенти болни од малигни заболувања, Министерство за здравство, Р Македонија.	1
Експертска активност: рецензентво домашни и меѓународни научно/стручни списанија.	2
Рецензент во МЈМС	1
Рецензент во Mac Med Review	1
Стручна активност од областа на јавното здравство од соодветната област.	1
1. Павковиќ М. Алгоритам на дијагностика и улога на примарната и секундарната здравствена заштита во раната дијагностика на лимфаденопатијата. Едукативни работилници за лимфопролиферативни заболувања за лекари од примарно и секундарно здравство, Здравствен дом „Железничар“, Скопје, Јуни 2019.	1
Студиски престој во странство во периодот 2015 – 2020	2x0,5=1

1. Престој во Лабораторијата за молекуларна биологија при Клиниката за хематологија и Одделот за клинички и биолошки науки, на Универзитетската клиника „San Luigi Gonzaga“, во Торино, Италија, под менторство на Prof.Dr. Giuseppe Saglio, во периодот од 2 до 21.11.2016.	0,5
2. Престој на Одделението за хематологија во Hammersmith Hospital, Лондон, Велика Британија, под менторство на Prof. Jane Apperley, во период од 27.9. до 11.10.2017.	0,5
Вкупно	13

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	146,8
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	81,99
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	26
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	13
Вкупно	267,79

Членови на Комисијата

Проф. д-р Борче Георгиевски, претседател, с.р.

Проф. д-р Оливер Каранфилски, член, с.р.

Проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ, член, с.р.

Проф. д-р Ирена Кафециска, член, с.р.

Проф. д-р Ѓорѓи Дерибан, член, с.р.

Д-р Сања Трајкова, насловен доцент

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката насл. доц. д-р Сања Трајкова е родена на 16.8.1972 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје како одличен ученик во МУЦ „Д-р Панче Караџов“ во 1992 година и се стекнала со образовниот профил медицинска сестра. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала во 1999 година, со просечен успех 8,2. Активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2002/2003 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршила во 2009 година, со просечен успех 10,00. Во 2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Дифузен крупноклеточен Б-лимфом: имунофенотип и биолошки карактеристики и нивно влијание врз прогнозата и тераписката стратегија“, под менторство на проф. д-р Лидија Чевреска од Универзитетската клиника за хематологија.

Докторска дисертација пријавила во учебната 2011/2012 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Евалуација на репродукцибилноста на новиот прогностички индекс на преживување и номограм во прогнозата, индивидуалниот тераписки избор и исходот на пациентите со хронична лимфоцитна леукемија“ ја одбрала во март 2015 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Лидија Чевреска, проф. д-р Борче Георгиевски, проф. д-р Оливер Каранфилски, проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ и проф. д-р Александар Димовски, и со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област интерна медицина и хематологија.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 829 од 30 мај 2003 г., Билтен бр. 914 од 1.3.2007 г., Билтен бр. 981 од 1.3.2010 г. и Билтен бр. 1108 од 1.10.2015 г., како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет – Скопје, Катедра за интерна медицина, кандидатката д-р Сања Трајкова изведува практична настава (вежби) за студентите по медицина, стоматологија и фармација, по предметите Интерна медицина и Клиничко испитување. За помлад асистент по интерна медицина е избрана во 2003 година, во 2010 година е избрана за асистент по интерна медицина, кога и го продолжува вршењето на наставно-образовната дејност, а од 2015 година е избрана за насловен доцент на Катедрата за интерна медицина при Медицинскиот факултет во Скопје.

Од 2015 година одржува предавања од втор циклус студии за специјализанти по интерна медицина од областа хематологија. Кандидатката е едукатор на специјализанти по интерна медицина.

Научноистражувачка дејност

Д-р Сања Трајкова е учесник во спроведувањето на голем број клинички студии. Во периодот од 2015 до 2019 година била учесник во неколку меѓународни клинички студии.

Во периодот од 2015 до 2019 година, д-р Сања Трајкова има изработено 34 апстракти за постерски презентации при учество на домашни и меѓународни конференции и конгреси и 8 научни труда со оригинални резултати, објавени во научни списанија. Била предавач на неколку секциски и пленарни предавања на здруженија на лекари, стручни состаноци и конференции.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Сања Трајкова на 6.6.2018 година ја завршила супспецијализацијата по хематологија. Од јули 2015 година е назначена за раководител на Отсек за малигни хемопатии на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, а од март 2018 година е назначена за раководител на Оддел за анемии на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија.

Кандидатката д-р Сања Трајкова е член на неколку работни групи при Министерството за здравство на РСМ и Универзитетската клиника за хематологија.

Д-р Сања Трајкова во периодот од 2015 до 2019 година била на една стручна едукација од областа хематологија.

Кандидатката д-р Сања Трајкова била член на Научниот одбор на Вториот конгрес на Здружението за хематологија на РСМ со меѓународно учество, кој се одржа во Скопје, април 2017 година. Во 2019 година е добитник на Плакета од МЛД.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Сања Александар Трајкова

Институција: Медицински факултет, Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“,
Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, Скопје

Научна област: ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (ХЕМАТОЛОГИЈА)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус	Да
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: интерна медицина; поле: хематологија; подрачје: лимфопролиферативни заболувања.	Да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>3.1.1 прв труд</p> <ol style="list-style-type: none"> Назив на научното списание: Balkan Journal of Medical Genetics Назив на електронската база на списанија: PubMed Central, Scopus, Journal Citation Reports Наслов на трудот: Evaluation of the JAK2V617F mutational burden in patients with Philadelphia chromosome negative myeloproliferative neoplasms: a single-center experience. Popova-Labachevska M. , Panovska-Stavridis I, Eftimov A. Kapedanovska Nestorovska A , Cevreska L , Ivanovski M., Ridova N , Trajkova S , Dimovski AJ. Година на објава: 2019; 22 (2): 31-36. <p>3.1.2 втор труд</p> <ol style="list-style-type: none"> Назив на научното списание: Prilozi(CONTRIBUTIONS) Назив на електронската база на списанија: Pub Med Наслов на трудот: Posterior Reversible Encephalopathy Syndrome (PRES) in Children Undergoing Allogeneic Stem Cell Transplantation. 	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>Pivkova Veljanovska A., Stojanoski Z., Chadievski L., Stavridis Panovska I., Trajkova S., Cevreska L., Georgievski B. 4. Година на објава: 2019 May 1; 40(1):81-86.</p> <p>3.1.3 трет труд 1. Назив на научното списание: Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences. 2. Назив на електронската база на списанија: Pub Med 3. Наслов на трудот: Clinical significance of minimal residual disease at the end of remission induction therapy in childhood acute lymphoblastic leukemia Jovanovska A., Martinova K., Kocheva S., Trajkova-Antevska Z., Coneska-Jovanova B., Panovska-Stavridis I., Stankovikj S., Trajkova S., Dimovski A. 4. Година на објава: 2019 Sep.14; 7(17):2818-23</p> <p>3.1.4 четврт труд 1. Назив на научното списание: Prilozi(CONTRIBUTIONS) 2. Назив на електронската база на списанија: Pub Med 3. Наслов на трудот: Molecularly Confirmed, Cytogenetic Remission in a Case with Myelodysplastic Syndrome Treated with Azacitidine. Panovska-Stavridis I., Ivanovski M., Trajkova S., Pivkova-Veljanovska A., Popova-Labaceska M., Matevska-Geshovska N., Noveski P., Plaseska-Karanfilska D., Cevreska L., Dimovski AJ. 4. Година на објава: 2017 Dec 1; 38(3):157-162.</p> <p>3.1.5 петти труд 1. Назив на научното списание: International Journal of Research in Medical Sciences 2. Назив на електронската база на списанија: Index Copernicus, Scopus, CrossRef 3. Наслов на трудот: Gene repertoire of IGHV-IGHD-IGHJ rearrangements in Macedonian patients with Chronic Lymphocytic Leukaemia- single center experience. Trajkova S. 4. Година на објава: 2016, Apr(4):1056-61.</p>	
4	Претходен избор во наставно-научно звање –насловен доцент, датум и број на Билтен: 1.10.2015, Билтен бр. 1108	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

Членови на Комисијата

Проф. д-р Борче Георгиевски, претседател, с.р.
Проф. д-р Оливер Каранфилски, член, с.р.
Проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ, член, с.р.
Проф. д-р Ирена Кафеџиска, член, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓи Дерибан, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: САЊА АЛЕКСАНДАР ТРАЈКОВА

Институција: Медицински факултет, Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, Скопје

Научна област: интерна медицина – хематологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување на настава	
	Од втор циклус студии Предавање за специјализанти по интерна медицина (2015 – 2020), 10 семестри $10 * 0,05$	0,5
	Консултации со студенти (од 2015 до 2020) 10 семестри $10 * 0,002 * 100$ (студенти)	2
	Консултации со студенти во рамките на здравствената клиничка практика (2015 – 2020) по 6 студенти во семестар $6 * 0,2 * 10$	12
	Одржување на вежби (2015 – 2020)	
	1. Одржување на вежби од прв циклус студии (стоматолози), 2015 – 2020 год, 2 вежби во семестар, 2 часа една вежба. $2 * 2 * 10 * 0,03$	1,2
	2. Интерна пропедевтика – клиничко испитување (2015 – 2020 год.), 3 вежби во семестар, 2 семестра, 4 часа) $4 * 3 * 10 * 0,03$	3,6
	3. Интерна медицина (2015 – 2020 год.), 5 вежби во семестар, 2 семестра, 3 часа $3 * 5 * 10 * 0,03$	4,5
	4. Интерна медицина – клиничка практика, ментор (2015 – 2020 год., 5 дена, 7 часа, 6 кандидати годишно) $7 * 5 * 6 * 5 * 0,03$	31,5
	Едукатор на специјализација (9 специјализанти во период од 2015 до 2020, вкупно 33 месеци) $33 * 4 * 5 * 0,08$	52,8
	Вкупно	108,1

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Учесник во национален проект	3
	1. Детекција на МРД со квантитативна ПЦР анализа на индивидуално специфични преуредувања на имуноглобулински и/или Т клеточни рецепторни гени-тековна студија, 2018 – 2021 година.	3
	Учесник во меѓународни проекти	10
	1. 2015 год. (сè уште во тек) – студиски координатор на студија за пациенти со мултипен миелом.	5

	<p>A phase 3 randomized controlled open label study of velcade (bortezomib) melphalan prednisone (VMP) compared to daratumomab in combination with VMP (DVMP) in subjects with previously untreated multiple myeloma who are ineligible for high-dose chemotherapy</p> <p>1. 2.2015 -2017 год. Меѓународен проект за пациенти со ХЛЛ- Green study MO28543- A Multicenter, Open-label, Single-arm, Phase IIIb, International Study Evaluating the Safety of Obinutuzumab Alone or in Combination With Chemotherapy in Patients With Previously Untreated or Relapsed/Refractory Chronic Lymphocytic Leukemia</p>	5
	Секциско предавање на научен/стручен собир	1
	1.Проточна цитометрија во дијагноза на АМЛ -Шести редовен состанок на Здружението за хематологија на Македонија – 17.11.2017.	1
	Пленарни предавања на научен стручен собир со меѓународно учество	9
	1. Improving Cooperation-New Treatment modalities in thrombotic thrombocytopenic purpura (TTP) - Scientific regional meeting on rare diseases North Macedonia, 7 th South East European Meeting on Rare diseases, First Congress of the Macedonian Society for Rare Diseases Sharing Knowledge (8.06.2019)	3
	2.IGHV-IGHD-IGHJ Rearrangements in Macedonian patients with Chronic lymphocytic leukemia - 5 th Congress of Macedonian Society for Transfusion Medicine with international participants (18.10.2019)	3
	3. North Macedonian experience with rituximab SC in patients with B cell malignant disorders - XIV Albanian Congress of Hematology, Tirana, 14.12.2019.	3
	Предавање на Катедра за интерна медицина (март 2016)	1
	1.Дијагностичко-прогностички алгоритам за пациентите со хронична лимфоцитна леукемија - 3.3.2016 год.	1
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	5,569

	<p>1. Popova-Labachevska M. , Panovska-Stavridis I, Eftimov A. Kapedanovska Nestorovska A , Cevreska L , Ivanovski M., Ridova N , Trajkova S , Dimovski AJ. Evaluation of the JAK2V617F mutational burden in patients with Philadelphia chromosome negative myeloproliferative neoplasms: a single-center experience. BALKAN JOURNAL OF MEDICAL GENETICS. 22 (2), 2019.31-36</p>	<p>4,8+0,769(impact factor)=5,569</p>
	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p>	<p>23</p>
	<p>1. Pivkova Veljanovska A., Stojanoski Z., Chadievski L.,Panovska Stavridis I., Trajkova S., Cevreska L., Georgievski B. Posterior reversible encephalopathy syndrome (pres) in children undergoing allogeneic stem cell transplantation. CONTRIBUTIONS. Sec. of Med. Sci., XL 1, 2019</p> <p>2. Jovanovska A., Martinova K., Kocheva S., Trajkova-Antevska Z., Coneska-Jovanova B., Panovska-Stavridis I., StankovikjS., TrajkovaS.,DimovskiA. Clinical Significance of Minimal Residual Disease at the End of Remission Induction Therapy in Childhood Acute Lymphoblastic Leukemia.<u>Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences.</u> 2019 Sep 14:1-6 https://doi.org/10.3889/oamjms.2019.752</p> <p>3. Panovska-StavridisI., IvanovskiM., Trajkova S., Pivkova-Veljanovska A., Popova-LabaceskaM., Matevska-GeshovskaN., NoveskiP.,Plaseska-KaranfilskaD., CevreskaL., Dimovski A.Moleculary confirmed, cytogenetic remission in a case with myelodysplastic syndrome treated with azacitidine. CONTRIBUTIONS. Sec. Med. Sci., XXXVIII 3, 2017</p> <p>4. Trajkova S. Gene repertoire if IGHV-IGHD-IGHJ rearrangements in Macedonian patients with Chronic Lymphocytic Leukaemia- single center experience. Int J Res Med Sci.2016Apr(4):1056-61</p> <p>5. <u>Pivkova-Veljanovska A., Ivanovski M., Panovska-Stavridis I., Stojanoski Z., TrajkovaS., Karadzova-Stojanoska A., Georgievski B., Kostadinova-Kunovska S., Jovanovic R., Petrushevska G.</u> A Rare Case of Soft Tissue Erdheim Chester Disease: Diagnostic Dilemma and Management.<u>Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences.</u> 2019 Jun 5;7(11):1808-1811.</p> <p>6. Petreska-Dukovska V., Kopacheva-Barsova G., Trajkova S., Arsovski A. and Orovchanec G. Rhinomanometry as a method for objectification of nasal air resistance in selecting patients for septorhinoplasty. Mac Med Review 2019; 73(3): 173-177</p> <p>7. Pivkova Veljanovska A., Genadieva StavrikS., Stojanovski Z., Chadievski L. Panovska-Stavridis I.,</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>5</p> <p>3</p> <p>3</p> <p>3</p>

	Trajkova S. , Grubovik R., Chaparovska D., Cevreska L., Georgievski B. Cryopreservation of autologous peripheral blood stem cells- preserve and future directions. Acta Morphologica. 2015; 121:84-93	
	Апстракти објавени во зборник на конференција, презентирани како постерски презентации на конгрес со меѓународно учество	34
	1. Trajkova S. , CevreskaL., Dimovski A.,EftimovA., Ivanovski M., Popova Labacevska M., Dukovski D., Panovska Stavridis I. IGHV-IGHD-IGHJ Rearrangements in Macedonian CLL patients. International hematology club meeting. A focus on lymphoid diseases, Paris France, November 6-7, 2015	1
	2. Trajkova S. , Cevreska L., IvanovskiM.,DukovskiD.,Popova LabacevskaM., Stankovik S.,Panovska StavridisI. Stratification of patients with chronic lymphocytic leukemia-single center experience.2 nd Macedonian Congress of Pathology with international participation, September 1-4,2016-Procieeding and Abstracts,PS-06-29	1
	3. Panovska Stavridis I., Trajkova S. , Dukovski D., PivkovaVeljanovska A., Georgievski B., Stojanovski Z., Popova Labacevska M., Cevreska L. Diagnostic work-out of acute myeloid leukemia (AML) patents in Republic of Macedonia. 2nd Macedonian Congress of Pathology with international participation, September 1-4,2016- Proceedings and Abstracts, OF15	1
	4. Pivkova-Veljanovska A.,Genadieva-Stavrik S., Stojanoski Z., CadievskiL.,Panovska Stavridis I., Trajkova S. , Cevreska L.,Georgievski B. Outcome after autologous transplantation in the term of comorbidities for patients with lymphoproliferative diseases: single center experience. Journal of clinical oncology 2016. 35.15. suppl.e19502	1
	5. Panovska Stavridis I., Trajkova S. , Ivanovski M., Stojanovik A., Georgievski B., Eftimov A., Matevska Geshovska N., Staninova Stojovska M., Cevreska L., Dimovski A. Preliminary analysis of IGHV mutational status and stereotyped receptor patterns of Macedonian chronic lymphocytic leukemiaa(CLL) patients. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 26	1
	6. Steriev Z.,Dimovski A., Karadanovska Nestorovska A., Naumovska Z., Grozdanova A., Cevreska L., Georgievski B., Stojanovik A.,Karanfilski O., Genadieva Stavrik S., Trajkova S. , Pivkova-VeljanovskaA., Sotirova T., Pavkovik M., Trpkova Terzieva S., AmazaiG., Cadievski L.,DukovskiD., Nikolov O., Soturkova Lj. Cost-minimization analysis of rituximab subcutaneous injection for Non-Hodgkin Lymphoma in the Republic of Macedonia. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 27	1

	<p>7. Kocoski B, Trajkova S, Cevreska L, Dukovski D, Labacevska Popova M, Ivanovski M, Panovska Stavridis I. The diagnosis of chronic lymphocytic leukemia and the B-lymphoproliferative diseases by flow cytometry-single center experience. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 28</p> <p>8. Popova Labacevska M., Eftimov A., Cevreska L., Ivanovski M., Trajkova S., Dukovski D., Kocovski B., Panovska Stavridis I., Dimovski A. Clinical relevance of JAK2V617F mutational burden in patients with Philadelphia chromosome negative myeloproliferative neoplasms from the Republic of Macedonia. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 50</p> <p>9. Trajkova S, Cevreska L, Dimovski A, Eftimov A, Stojanovic A, Popova Labacevska M, Ivanovski M, Panovska Stavridis I. Correlation of the mutational status of IGHV with genetic abnormalities of patients with chronic lymphocytic leukemia- single center experience. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 30</p> <p>10. Trajkova S, Cevreska L, Petrusevska G, Stojanovic A, Popova Labacevska M, Ivanovski M, Pivkova Veljanovska A, Stankovic S, Dukovski D, Kocoski B, Milovska D, Panovska Stavridis I. Long term follow up the outcome of the patients with diffuse large B cell lymphoma in association with imunohistochemical GCB/nonGCB classification in Rituximab treatment era: - single center experience. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017; 20(1): 31-32</p> <p>11. Dukovski D., Ivanovski M., Trajkova S., Popova Labacevska M., Cevreska L., Panovska Stavridis I. The diagnostic value of CD123 in HCL and other B-cell disorder with Hairy lymphocytes. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1):33</p> <p>12. Dukovski D., Ivanovski M., Trajkova S., Popova Labacevska M., Cevreska L., Panovska Stavridis I. Immunophenotype distinction between acute promyelocytic leukemia and HLA-Dr-CD34- acute myeloid leukemia. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 32-33</p> <p>13. Stojanoski Z, Georgievski B, Genadieva Stavrik S, Pivkova A, Cevreska L, Chadievski L, Kocovski B, Miloska D, Panovska Stavridis I, Trajkova S, Ivanovski M, Karanfilski O, Stojanovic A, Stankovic S. Frequency of multidrug resistant bacterial isolates in stem cell transplant recipients-single center experience. Supplement of BJMG,</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
--	---	---

	<p>The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017;20(1): 52</p> <p>14. Pivkova Veljanovska A, Stojanoski Z, Genadieva Stavrik S, Chadievski L, Cevreska L, Panovska Stavridis I, Trajkova S, Kochovski B, Georgievski B. Can comorbidities predict survival of patients with multiple myeloma treated with autologous stem cell transplantation? Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017; 20(1): 44</p> <p>15. Pivkova Veljanovska A, Stojanoski Z, Genadieva Stavrik S, Chadievski L, Cevreska L, Panovska Stavridis I, Trajkova S, Kochovski B, Georgievski B. Autologous stem cell transplantation in Republic of Macedonia. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017; 20(1): 43.</p> <p>16. Panovska Stavridis I, Eftimov A, Kreyzeiu E, Ivanovski M, Trajkova S, Dukovski D, Popova Labachevska M, Pivkova Veljanovska A, Kocoski B, Cevreska L, Dimovski AJ. Loss of kdel motif regardless of the glycan binding site is responsible for the disease phenotype in calcineurin mutated essential thrombocythaemia patients. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017; 20(1): 25.</p> <p>17. Kostadinova Kunoska S.,Trajkova S., Petrusevska G. Diffuse large B cell lymphoma-small cell plasmacytoid type-case report. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017; 20(1): 46.</p> <p>18. Eftimov A., Popova Labacevska M., Cevreska L., Ivanovski M., Trajkova S.,Dukovski D.,Panovska Stavridis I. The mutational profile of patients with Philadelphia chromosome negative myeloproliferative neoplasms from the Republic of Macedonia. Supplement of BJMG, The 2-nd Congress of the Macedonian Hematology Association with international participation, 2017; 20(1): 52.</p> <p>19. Pavkovic M., Arangelovic R, Karanfilski O, Arangelovic E, Sotirova T, Trajkova S, Cadievski L, Cevreska L, Stojanovic A. FCGR2A and FCGR3A variants are not associated with response to Rituximab in patients with B-cell chronic lymphocytic leukemia. 12th Balcan congress of human genetics: 8th Nacional conference for rare disiseses, 8-10September 2017, Plovdiv,Bugaria(PP-04)</p> <p>20. Pivkova Veljanovska A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Chadievski L, Cevreska L, Trajkova S, Panovska Stavridis I, Georgievski B. Comorbidity and autologous stem cell transplantation for hematological malignancies: 15 years of experience. EBMT 2016 Abstract book: PH1287</p> <p>21. Pivkova Veljanovska A, Genadieva Stavrik S, Stojanoski Z, Chadievski L, Cevreska L, Trajkova S, Panovska Stavridis I, Georgievski B. Cryopreservtion of stem cells for</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
--	---	---

autologous transplantation: 15 years centre experience. EBMT 2016 Abstract book: PH1288	1
22. Pivkova Veljanovska A, Stojanovski Z, Genadieva Stavrik S, Panovska Stavridis I, Trajkova S , Cevreska L, Chadievski L, Kochovski B, Georgievski B. Cryopreservation of peripheral blood stem cells for autologous transplantation in Republic of Macedonia. EBMT 2017 (P679)	1
23. Pivkova Veljanovska A, Stojanovski Z, Genadieva Stavrik S, Panovska Stavridis I, Trajkova S , Cevreska L, Chadievski L, Kochovski B, Georgievski B. Can comorbidities predict survival of patients with multiple myeloma treated with autologous stem cell transplantation. EBMT 2017 poster	1
24. Nikolov O., Steriev Z., Dimovski A., Karadanovska Nestorovska A., Naumovska Z., Grozdanova A., Cevreska L., Georgievski B., Stojanovik A., Karanfilski O., Genadieva Stavrik S., Trajkova S. , Pivkova-Veljanovska A., Sotirova T., Pavkovik M., Trpkova Terzieva S., Amazai G., Cadievski L., Dukovski D., Suturkova Lj. Cost-minimization analysis of rituximab subcutaneous injection for Non-Hodgkin Lymphoma in the Republic of Macedonia. EHA May 2017 (E1471)	1
25. Panovska Stavridis I., Trajkova S. , Ivanovski M., Popova Labacevska M., Pivkova Veljanovska A., Dukovski D., Efimov A., Staninova Stojoska M., Matevska Geshoska N., Cevreska L., Dimovski A. Mutational status, immunoglobulin heavy variable (IGHV) genes pattern and stereotyped receptors repertoire of Macedonian chronic lymphocytic leukemia (CLL) patients. EHA, May 2017 (PB1775)	1
26. Trajkova S. , Cevreska L., Dimovski A., Ivanovski M., Popova Labacevska M., Dukovski D., Kocovski B., Panovska Stavridis I. Combined patterns of IGHV repertoire and molecular alterations in chronic lymphocytic leukemia-single centre experience. EHA, May 2017 (PB1795).	1
27. Popova Labacevska M., Cevreska L., Dimovski A., Ivanovski M., Dukovski D., Kocovski B., Efimov A., Trajkova S. , Panovska Stavridis I. Clinical relevance of JAK2V617F mutational load in patients with Philadelphia negative myeloproliferative neoplasms from Republic of Macedonia (single center experience). EHA, May 2017 (PB2062)	1
28. Pivkova Veljanovska A., Panovska Stavridis I., Stojanoski Z., Chadievski L., Trajkova S. , Chevreska L., Popova Labachevska M., Georgievski B. HCT-CI Predicts Survival in Autologous stem cell transplantation in Myeloma patients – Center experience. SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2018 poster MM-009, p235	1
29. Trajkova S. , Petrushevska G., Chevreska L., Stojanovik A., Popova Labachevska M., Pivkova Veljanovska A., Ivanovski M., Panovska Stavridis I. Biology reforms treatment in diffuse large B cell	1

	<p>lymphoma – single center experience. SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2018 poster NHL-005, p269</p> <p>30. Trajkova S., Cevreska L., Ivanovski M., Popova Labachevska M., Pivkova Veljanovska A., Panovska Stavridis I. CLL IPI for Macedonian Patients with CLL. SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2018 poster CLL-075, p212</p> <p>31. Panovska Stavridis I., Eftimov A., Popova Labachevska M., Trajkova S., Ivanovski M., Pivkova Veljanovska A., Cevreska L., Dimovski A. Chronic Lymphocytic Leukemia and Polycythemia Vera Concomitantly Diagnosed: Case Report. SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2017 pages S304-S305</p> <p>32. Pivkova Veljanovska A., Stojanoski Z., Chadievski L., Panovska Stavridis I., Trajkova S., Cevreska L., Georgievski B. Autologous stem cell transplantation in patients with lymphoproliferative diseases in the terms of outcome: 16 years of experience. EBMT 2018 abstract book. Poster number A216, March 18-21, 2018, in Lisbon, Portugal.</p> <p>33. Pivkova Veljanovska A., Panovska Stavridis I., Stojanoski Z., Chadievski L., Trajkova S., Cevreska L., Georgievski B. C-reactive protein monitoring predicts neutropenic fever following autologous stem cell transplantation in multiple myeloma. EBMT 2019 Frankfurt</p> <p>34. Pivkova Veljanovska A., Panovska Stavridis I., Stojanoski Z., Chadievski L., Trajkova S., Popova Labachevska M., Ridova N., Krstevska Balkanov S., Cevreska L., Georgievski B. C-reactive protein monitoring predicts early complications following allogeneic stem cell transplantation in AML patients- centre experience. SOHO Meeting Abstract Book in the Supplement of Journal for Clinical Lymphoma and Myeloma, 2019 Volume 19, Supplement 1, Page S204</p>	<p>1</p> <p>1</p>
	Вкупно	86,569

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Супспецијализација по хематологија завршена на 6.6.2018 година	1
	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија <ul style="list-style-type: none"> - Работна група за ревизија на база на прашања - Извештај за утврдување на фактичка состојба преку вршење на увид во условите во однос на просторот и опремата за вршење на здравствена дејност 	<p>1</p> <p>1</p>
	Воведување нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода во областа на медицинските науки и здравството	4

	- Идентификација на плазма-клеточни суппопулации со проточно-цитометриска метода кај мултипен миелом	
	Клиничка или научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството - Анализа на минимизација на трошок (Cost-minimisation analysis) при примена на супкутана форма на Rituximab во споредба со интравенска форма за третман на не-Хочкинов лимфом во Република Македонија	1
	Стручна активност од областа на јавното здравство и соодветната област - Програма за истражување на пазарот за проценка на коморбидитет кај новодијагностицирани и релапсни/рефрактерни пациенти со хронична лимфоцитна леукемија и испитување на CIRS-скорот за помош при изборот на третманска опција во Р Македонија - Едукативен состанок - Алгоритам на дијагностика на пациент со лимфаденопатија - 17.12.2015 год. - Алгоритам на дијагностика на лимфаденопатијата и улога на примарната и секундарната здравствена заштита во раната дијагностика на лимфаденопатијата и современ третман на CD20+ хематолошки малигнитети. КМЕ-работилница, 25.6.2019 год.	1 1 1
	Вкупно	11

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	Член на УО на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија, 2017 – тековно	1
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен/научен стручен собир	1
	1.Член на Научен одбор на Втор конгрес на Здружението за хематологија на РМ со меѓународно учество. Скопје, април 2017 година	1
	Награда за научни постигнувања од струкова организација	3
	1.Плакета од МЛД во 2019 година	3
	Раководител на внатрешна организациона единица	3
	1. Раководител на Оддел за анемии на ЈЗУ Универзитетска клиника за хематологија	3
	Член на Управен одбор на здружение поврзано со струката	0,6
	1.Секретар на Здружение за хематологија, од 2015 до 2020 2. Член на УО на Здружение за хематологија на РСМ, од 2020 година	0,3 0,3
	Учество во комисии и тела на државни и други органи (2015 – 2020)	3
	1.Министерство за здравство – Комисија за издавање на конзилијарно мислење со наод за остварување на правото за паричен надоместок за помош од друго лице. 2.Министерство за здравство – Работна група за координирање на активности поврзани со воспоставување на Национален регистар на рак, а кои се однесуваат на планирање и имплементација на регистарот.	1 1
		1

	3. Министерство за здравство – Комисија за утврдување на фактичка состојба преку вршење на увид во условите во однос на просторот и опремата за вршење на здравствена дејност.	
	1. Рецензент во ASCO Educationa book (Ed book) expert panel, од јануари 2018 год.	1
	Студиски престој во странство во период 2015-2020	1x0,5=0,5
	1. Едномесечен престој во Болницата „Клиникум Норд“ во Нирнберг, Германија, за едукација за трансплантација на хематопоеетски матични клетки од несроден донор (2015 година)	0,5
	Вкупно	13,1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	108,1
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	86,569
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	11
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	13,1
Вкупно	218,769

Членови на Комисијата

Проф. д-р Борче Георгиевски, претседател, с.р.

Проф. д-р Оливер Каранфилски, член, с.р.

Проф. д-р Соња Геннадиева Ставриќ, член, с.р.

Проф. д-р Ирена Кафеџиска, член, с.р.

Проф. д-р Ѓорѓи Дерибан, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатките, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Марица Павковиќ и д-р Сања Трајкова.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатките од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Марица Павковиќ и д-р Сања Трајкова поседуваат високи научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани во звањето **насловен вонреден професор** во научните области: **интерна медицина и хематологија**.

Според гореизнесеното, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, **д-р Марица Павковиќ и д-р Сања Трајкова** да бидат избрани во звањето **насловен вонреден професор** во научните области: **интерна медицина и хематологија**.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Борче Георгиевски, претседател, с.р.

Проф. д-р Оливер Каранфилски, член, с.р.

Проф. д-р Соња Генадиева Ставриќ, член, с.р.

Проф. д-р Ирена Кафеџиска, член, с.р.

Проф. д-р Ѓорѓи Дерибан, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДНО ЛИЦЕ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ОФТАЛМОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет - Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 11.5.2020 година, за избор на едно лице во сите научни звања во научната област офталмологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр.02-1868/6, донесена на 10.6.2020 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Весна Јорданова Димовска, проф. д-р Милена Голубовиќ Арсовска, проф. д-р Милица Ивановска, проф. д-р Марина Давчева Чакар и проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на едно лице во сите научни звања во научната област офталмологија, во предвидениот рок се пријави д-р Емилија Ѓошевска Даштевска.

2. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Емилија Ѓошевска Даштевска е родена на 10.11.1970, во Куманово. Средно образование завршила во Куманово, на 10.6.1989. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје, на 28.3.1995 година. Дипломирала на 28.3.1995 година, со просечен успех 8,4.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1997/1998 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет при УКИМ, по предметот Офталмологија. Студиите ги завршила на 26.1.2009 година, со просечен успех 9,43. На 26.1.2009 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Биометриска евалуација и корелација на линеарните димензии на еметропно око врз основа на влијанието на родилните параметри“.

Докторска дисертација пријавила во 2010 година на Медицинскиот факултет при УКИМ. Дисертацијата на тема: „Епидемиолошки и клинички карактеристики на механичките повреди на окото кај хоспитализирани пациенти на Клиниката за очни болести во Скопје“, ја одбрала на 4.7.2014 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Драган Данаиловски, проф. д-р Магдалена Антова Велевска, проф. д-р Никола Оровчанец, проф. д-р Весна Велиќ Стефановска и проф. д-р Розалинда Исјановска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на медицински науки.

На 10.11.2015 година е избрана во звањето научен соработник на Медицинскиот факултет, во областа офталмологија.

Во моментот е научен соработник. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1109 од 15.10.2015 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 742, бр. 828 и бр. 1109, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

3. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката д-р Емилија Ѓошевска Даштевска изведува настава и вежби на прв циклус студии на студиската програма Општа медицина по предметот Офталмологија и клиничко испитување за студенти по медицина, на Високата школа за медицински сестри и на Стоматолошкиот

факултет. Во моментот е ментор и едукатор на специјализанти по офталмологија, педијатрија и семејна медицина.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена на 10 специјалистички испити.

Научноистражувачка дејност

Д-р Емилија Ѓошевска Даштевска има објавено вкупно 48 научни трудови од областа офталмологија, од кои 17 труда во меѓународни научни списанија и 30 труда во зборници од научни собири.

Д-р Емилија Ѓошевска Даштевска е учесник во 7 научни проекти.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Емилија Ѓошевска Даштевска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Клиниката за очни болести во Скопје. Врши стручна едукација на специјализанти по офталмологија.

Кандидатката д-р Емилија Ѓошевска Даштевска остварила експертски активности во изготвувањето на 12 медицински вештачења.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во очната болница „Гоз Вакфи Бајрампаша“ во Инстанбул, Турција.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи на државни и други органи, како Министерството за здравство на РСМ, Министерството за труд и социјална политика на РСМ, Лекарската комора, Медицинскиот факултет при УКИМ и Клиниката за очни болести:

- член на Комисија за признавање на специјализации и супспецијализации од офталмологија завршени во странство;
- член на Комисија за издавање конзилијарно мислење со наод за остварување на правото на додаток за слепило;
- член на Комисија за супервизија во ГОБ „8-ми Септември“ во Скопје;
- член на Комисија за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност, односно неспособност за работа;
- член на Комисија за полагање на стручен испит на студенти по медицина;
- член на Наставен одбор, како постојано работно тело на Наставно-научниот совет при Медицинскиот факултет, УКИМ;
- член на тим за самооценување на стандардот управување со ризик и безбедност на пациенти за самооценување во процесот на акредитација на ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести;
- член на Етичка комисија на ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести;
- член на тим за спроведување на акредитација на ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести во Скопје.

Кандидатката била член на организациски одбор на 4. Конгрес на офталмолозите на Македонија со меѓународно учество.

Била член на 1 рецензентска комисија за избор на лица во наставно-научно звање.

О Б Р А З Е Ц 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: *Емилија Милан Ѓошевска Даштевска*
(име, татково име и презиме)

Институција: *Медицински факултет, УКИМ, Скопје*
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: *ОФТАЛМОЛОГИЈА*

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,40 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,43	Да
2	Научен степен PhD доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: медицина; поле: клиничка медицина; подрачје: офталмологија.	Да
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	Да
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
3.2.1	1.Назив на научното списание: Physioacta 2.Меѓународен уредувачки одбор: (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25, USA 1, Germany 1, Montenegro 1, Serbia 3, Slovenia 1, Turkey 1, Romania 2, Bulgaria 1, R.Srpska/BiH 1, Belorussia 1, BiH 1, Macedonia 9) 3. Наслов на трудот: Ophthalmic manifestations in patients with Allagille syndrome 4. Година на објава: 2017	Да
3.2.2	1.Назив на научното списание: Medicus 2.Меѓународен уредувачки одбор: (вкупен број членови 25, 5- Македонија, 5- Косово , 4- САД, 3- Албанија, 2- Германија, 1- Белгија, 1- Бугарија, 1- Црна Гора, 1- Австрија, 1- Турција, 1- Израел)	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3.2.3	<p>3. Наслов на трудот: Ocular disorders in Down syndrome 4. Година на објава: 2016</p>	
3.2.4	<p>3. 1.Назив на научното списание: Medicus 2.Меѓународен уредувачки одбор: (вкупен број членови 25, 5-Македонија, 5- Косово , 4- САД, 3- Албанија, 2- Германија, 1- Белгија, 1- Бугарија, 1- Црна Гора, 1- Австрија, 1- Турција, 1- Израел) 3. Наслов на трудот: Bilateralen retinoblastom 4. Година на објава: 2018</p>	
3.2.5	<p>1.Назив на научното списание: Medicus 2.Меѓународен уредувачки одбор: : (вкупен број членови 25, 5-Македонија, 5- Косово , 4- САД, 3- Албанија, 2- Германија, 1- Белгија, 1- Бугарија, 1- Црна Гора, 1- Австрија, 1- Турција, 1- Израел) 3. Наслов на трудот: Губиток на вид како резултат на инфекција на пресептално ткиво со пропација во орбита 4. Година на објава: 2018</p>	
3.2.6	<p>1.Назив на научното списание: Physioacta 2.Меѓународен уредувачки одбор: (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25, USA 1, Germany 1, Montenegro 1, Serbia 3, Slovenia 1, Turkey 1, Romania 2, Bulgaria 1, R.Srpska/BIH 1, Belorusia 1, BIH 1, Macedonia 9 3. Наслов на трудот: Комплицирана катаракта кај Down синдром. 4. Година на објава: 2016.</p>	
3.2.7	<p>1. Назив на научното списание: Мак. мед. преглед 2. Меѓународен уредувачки одбор: (вкупен број членови 23, Северна Македонија 9, Хрватска 2, УСА 3, Словенија 1, Србија 1, Англија 2, Албанија 1, Германија 1, Данска 1, Бугарија 1, Република Српска 1 3. Наслов на трудот: Улогата на стандардизираната ехографија во предоперативна припрема на пациентите со сенилна катаракта 4. Година на објава: 2016</p>	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД 1.Назив на научното списание: _____ 2.Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Наслов на трудот: _____ 4. Година на објава: _____</p>	
3.4	<p>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Наслов на книгата: _____ 2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД _____ 3. Издавач, година и место на издавање/објавување: _____	
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: _____ 2. Назив на меѓународниот собир: _____ 3. Имиња на земјите: _____ 4. Наслов на трудот: _____ 5. Година на објава: _____	
3.6	Преводи на капитални дела во области кои ги утврдува Националниот совет за високо образование и научноистражувачка дејност 1. Наслов на преведеното капитално дело: _____ 2. Година на објава _____ 3. Издавач, место на издавање и година _____	
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен:	15.10.2015, бр. 1109
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Јорданова Димовска, с.р.
Проф. д-р Милена Голубовиќ Арсовска, с.р.
Проф. д-р Милица Ивановска, с.р.
Проф. д-р Марина Давчева Чакар, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Емилија Милан Ѓошевска Даштевска**
(име, татково име и презиме)

Институција: **Медицински факултет - УКИМ, Скопје**
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: **офталмологија**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава (лабораториски, клинички, аудиториски и колоквиуми), период 2015-2020 г.	
	Офталмологија - прв циклус студии (46 x 0,04)	1,84
	Одржување вежби (305 x 0,03)	9,15
2.	Консултации со студенти	
	Консултации со студенти (500 x 0,002)	1
3.	Ментор и едукатор на здравствена едукација	
	Ментор на 6 доктори на специјализација по офталмологија (10 часа x 15 x 0.08 x 6)	72
	Едукатор на 14 доктори на специјализација по офталмологија (10 часа x 15 x 0.08 x 14)	168
4.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа (испит) – офталмологија (10 x 0,2)	2,0
	Вкупно	253,99

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

А	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект	
	Учесник во национални научни проекти (7 x 3) “КМЕ”; “Дисперзирани клиници”; “Деца со пречки во видот”; “Телемедицина”; “CoVid-19 Response Training”; “Причини за слабовидост и слепило кај деца и адолесценти, застапеност, можност за провенција и рехабилитација”; “Помош и нега во домот”	21
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	

	Ѓошевска Даштевска Е. , Голубовиќ М. Загуба на вид како резултат на инфекција на пресептално ткиво со пропација во орбита, <i>Medicus</i> , 2018, Vol. 23 (2): 190- 194. (0,9 x 5)	4,5
	Dashtevska Gjoshevska Е. , Трпеска Shekerinov N. Ophthalmological manifestations in Alagille syndrome. <i>Physioacta</i> , 2017, Vol.11(2):87-92. (0,9 x 5)	4.5
	Gjoshevska Dastevska Е. , I.Ismaili I. Ocular disorders in Down syndrome. <i>Medicus</i> , 2016, Vol.21(1): 108-111. (0,9 x 5)	4,5
	Ѓошевска Даштевска Е. Убод од пчела со заостанување на осилото во роговицата на окото. <i>Medicus</i> , 2018; Vol. 23(3): 310-313. (1 x 5)	5,0
	Ѓошевска Даштевска Е. , Речи В. Најчести причини за слаб вид и слепило кај адулти во нашата серија. <i>Medicus</i> , 2019;24(2):212-216. (0,9 x 5)	4.5
	Голубовиќ М., Ѓошевска Даштевска Е. , Трпеска Шекеринов Н. Слаб вид и слепило кај деца и адолесценти според ICD-10 на Клиника за очни болести за период од 3 години, <i>Medicus</i> 2019, Vol. 24(1):36-41. (0,8 x 5)	4,0
	Трпеска Шекеринов Н., Ѓошевска Даштевска Е. , Голубовиќ М. Groenblad–Strandberg Syndrome. <i>Medicus</i> 2019, Vol.24 (2):212-216. (0,8 x 5)	4,0
	Голубовиќ М., Ѓошевска Даштевска Е. , Трпеска Шекеринов Н., Велковска Б., Ѓорѓевска Е. Причини за визуелни нарушувања кај деца и млади. <i>Medicus</i> , 2018, Vol. 23 (3):219-225. (0,6 x 5)	3,0
	Trpeska Shekerinov N., Gjoshevska Dashtevska Е. , Shekerinov D., Golubovic M. Menagement of traumatic macular hole in pediatric cases. <i>Physioacta</i> , 2016, Vol. 10(3):123-128. (0,6 x 5)	3,0
	Gosevska Dastevska Е. , Belevska M. Bilateralen retinoblastom. <i>Medicus</i> , 2018, 23(1):95-99. (0,9 x 5)	4,5
	Трпеска Шекеринов Н., Голубовиќ М., Ѓошевска Даштевска Е. Улогата на оптичка кохерентна томографија во дијагностицирање на херидитарна окултна макуларна дистрофија. <i>Medicus</i> , 2019;24(3):319-324. (0,8 x 5)	4,0
	Belevska M., Gjoshevska Dashtevska Е. , Velkovski Z. Review on blindness in people with diabetic retinopathy. <i>Acta Medica Medianae</i> 2017;56(2): 45-50. (0,8 x 5)	4,0
	Belevska M., Gjoshevska Dashtevska Е. , Velkovski Z. The significance of clinical-demografic and social parameters in the	

	evaluation of the quality of life of blind people with glaucoma and diabetic retinopathy. Acta Medica Medianae 2016;55(4):37-45. (0,8 x 5)	4,0
	Ivanova G., Gosevska Dashtevska E. Ulogata na standardiziranata ehografija vo predoperativnata priprema na pacientite so senilna katarakta. Mac. Med. Review, 2016; 70(1): 8-11. (0,9 x 5)	4,5
	Dashtevska Gjoshevska E. , Belevska M. Комплицирана катаракта кај Down синдром. Physioacta, 2016, Vol.10(1):113-118. (0,9 x 5)	4,5
	Трудови со оригинални резултати, објавени во научно / стручно списание	
	Ѓошевска Даштевска Е. , Исјановски И. Современ пристап во третманот на функционална амблиопија. МЈО, 2016, 2 vol. 3: 16-20. (0,9 x 3)	2,7
	Gazepov S., Ismaili I., Goshevska Dashtevska E. Unwanted side effects of travoprost. Science and technologies, vol .VI, 2016, No.1: 357-365. (0,8 x 3)	2,4
	Ѓошевска Даштевска Е. , Исмаили И., Петровски О. Окуларни компликации кај Кронова болест - приказ на случај. МЈО, 2015, Vol.2 (2): 38-41. (0,8 x 3)	2,4
	Рецензент на научен труд Македонски мед. преглед; Acta Morfologica (2 x 0,2)	0,4
	Учество на научен стручен собир со меѓународно учество - усни презентации	
	Gjoshevska Dashtevska E. , Celeva Markovska V., Bogdanova I., Nivicka Kaeva J., Ismaili I. Ocular findings in patients with Down syndrome. XII SEEEOs, I Kongres na oftalmolozi na Crna Gora so megunarodno ucestvo. 2015, Budva, Crna Gora	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Исмаили И., Иванова Г., Рустеми Н., Блажевска С., Ѓорѓеска Е. Бангертер фолии при третман на амблиопија. 4. Конгрес на офталмолози на Р Македонија со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Костовска Б., Арнаудовски З., Исмаили И., Газепов С., Шекеринов Д., Јаковлевски Т. Значајноста на визуелниот скрининг кај деца на предучилишна возраст. 4. Конгрес на офталмолози на Р Македонија со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Goshevska Dashtevska E. , Ivanova G., Ismaili I., Belevska M. Treatment of anisometropic amblyopia. II Globalen oftalmolosko-pedijatriski kongres, 2017, Milano, Italija.	

		1
	Gosevska Dastevska E. , Ivanova G., Ismaili I., Gazepov S., Rustemi N. Convergence insufficiency. II Globalen oftalmolosko-pedijatriski kongres, 2017, Milano, Italija.	1
	Gosevska Dastevska E. , Ismaili I., Isjanovski I., Rustemi N. Retinoblasom-najcest intraokularen tumor vo detska vozrast. I Megunaroden kongres na lica so posebni potrebi, 2016, Skopje.	1
	Gosevska Dastevska E. , Trpenovska Shekerinov N. Okularni problemi kaj deca so Down syndrom. I Megunaroden kongres na lica so posebni potrebi. 2016, Skopje.	1
	Gjoshevska Dashtevska E. , Golubovik M., Trpevska Shekerinov N. Causes of low vision and blindness in children and adolescents in our series. SEEOS, SHOFK, 2019, Prishtina, R.Kosovo.	1
	Апстрактни објавени во зборник од конференции – меѓународни усни презентации	
	Bogdanova I., Ismaili I., Duma H., Dashtevska E. , Tateshi B., Mehmeti G. The advantage of fixed combinations in patients with glaucoma. II Congress of ophthalmologist of Kosovo, 2015, Prishtina, Kosovo.	1
	Gjoshevska Dashtevska E. , Celeva Markovska V., Bogdanova I., Nivicka Kaeva J., Ismaili I. Ocular findings in patients with Down syndrome. XII SEEEOOS, I Kongres na oftalmolozi na Crne Gora so megunarodno ucestvo. 2015, Budva, Crna Gora.	1
	Celeva Markovska V., Spasovska L., Gjoshevska Dashtevska E. Pterygium excision with limbal autograft transplantation and its histopathological characteristics of the epithelium. XII SEEEOOS, I Kongres na oftalmolozi na Crne Gora so megunarodno ucestvo. 2015, Budva, Crna Gora.	1
	Ismaili I., Gosevska Dastevska E. , Rustemi N., Mehmedi G. Impact of diabetes mellitus on the anterior segment of the eye. I-st International scientific conference of Faculty of Medical sciences, 2016, Tetovo.	1
	Rustemi N., Ismaili I., Gosevska Dastevska E. , Kacaniku G. The treatment of diabetic cataract with phaco method. I-st International scientific conference of Faculty of Medical sciences, 2016, Tetovo.	1
	Gosevska Dastevska E. , Ismaili I., Isjanovski I., Rustemi N. Retinoblasom-najcest intraokularen tumor vo detska vozrast.	

	I Megunaroden kongres na lica so posebni potrebi, 2016, Skopje.	1
	Gosevska Dastevska E. , Trpenovska Shekerinov N. Okularni problemi kaj deca so Down syndrom. I Megunaroden kongres na lica so posebni potrebi. 2016, Skopje.	1
	Gosevska Dastevska E , Ivanova G, Ismaili I, Gazepov S, Rustemi N. Convergence insufficiency. II Globalen oftalmolosko-pedijatriski kongres, 2017, Milano, Italija	1
	Goshevska Dashtevska E. , Ivanova G., Ismaili I., Belevska M. Treatment of anisometropic amblyopia. II Globalen oftalmolosko-pedijatriski kongres, 2017, Milano, Italija.	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Исмаили И., Иванова Г., Рустеми Н., Блажевска С., Ѓорѓеска Е. Бангертер фолии при третман на амблиопија. 4. Конгрес на офталмолози на Р Македонија со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Костовска Б., Арнаудовски З., Исмаили И., Газепов С., Шекеринов Д., Јаковлевски Т. Значајноста на визуелниот скрининг кај деца на предучилишна возраст. 4. Конгрес на офталмолози на Р Македонија со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Шекеринов Д., Трпевска Шекеринов Н., Голубовиќ М., Ѓошевска Даштевска Е. , Дума Х. ICE rack test кај окуларна миастенија гравис. 4. Конгрес на офталмолози на Р Македонија со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Богданова И., Дума Х., Исмаили И., Ѓошевска Даштевска Е. , Трпевска Шекеринов Н. Миопија и глауком - проценка на ризик. 4. Конгрес на офталмолози на Р Македонија со меѓународно учество, 2017, Охрид.	1
	Мехмети Г., Дума Х., Петковска И., Лазарова О., Исмаили И., Ѓошевска Даштевска Е. Алергиска реакција на очите – последица на употреба на контактни леќи. Втор симпозиум новини во алергологијата и имунологијата, 2017. МАНУ, Скопје.	1
	Исмаили И., Ѓошевска Даштевска Е. , Мехмети Г., Трпевска Шекеринов Н., Петковска И. Третман на алергиски конјунктивитис кај деца. XXII конгрес на албанските лекари во Р Македонија, 2017, Струга.	1
	Петковска И., Петковски Д, Мехмети Г, Дума Х, Лазарова О, Ѓошевска Даштевска Е. Клиничка корелација на	

	синдромот на суво око и алергиски конјунктивитис. IV конгрес на Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија. 2018, Охрид.	1
	Дума Х., Трпеска А., Речи В., Исмаили И., Ѓошевска Даштевска Е. Вернален кератоконјунктивитис. IV конгрес на Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија. 2018, Охрид.	1
	Мехмети Г., Рушити-Мехмети К., Петковска И., Лазарова О., Речи В., Дума Х., Исмаили И., Ѓошевска Даштевска Е. Третман на алергиски конјунктивитис – модерен пристап. IV конгрес на Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија. 2018, Охрид.	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Јакимовска Б., Дума Х., Исмаили И., Речи В. Епидемиологија на окуларни алергии. Трет симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2019“, 2019, Скопје.	1
	Дума Х., Речи В., Ѓошевска Даштевска Е. , Бина Д. Окуларни манифестации кај атопичен дерматит. Трет симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2019“, 2019, Скопје.	1
	Gjoshevska Dashtevska E. , Golubovik M., Trpevska Shekerinov N. Causes of low vision and blindness in children and adolescents in our series. SEEOS, SHOFK, 2019, Prishtina, R.Kosovo.	1
	Апстракти објавени во зборник од конференции – меѓународни (постерски презентации)	
	Ismaili I., Mehmeti G., Reci V., Duma H., Gjoshevska Dashtevska E. , Emini Sh. Managing the keratoconus and the post-operative pain with cross-linking. SEEOS, SHOFK, 2019, Prishtina, R.Kosovo.	1
	Ivanova G., Gosevska Dastevska E. , Ismaili I. The importance of early detection of amblyopia in preschool children. II Globalen oftalmolosko-pedijatriski kongres, 2017, Milano, Italija.	1
	Копачева Барсова Г., Поповска Б., Ѓошевска Даштевска Е. Орбитални компликации на акутен риносинуситис. ОРЛ конгрес со меѓународно учество. 2017, Охрид	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Копачева Барсова Г., Белевска М. Предиспонирачки фактори за појава на пресептален и орбитален целулитис. ОРЛ-конгрес со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Велковски З., Белевска М., Ѓошевска Даштевска Е. Клиничко-фармацевтски осврт врз работоспособноста кај	

	лица со дијабетична ретинопатија. II македонски конгрес на медицина на трудот со меѓународно учество. 2016, Скопје.	1
	Исмаили И., Ѓошевска Даштевска Е. , Газепов С., Рустеми Н. Алергиски риноконјунктивитис кај деца. ОРЛ-конгрес со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Ѓошевска Даштевска Е. , Копачева Барсова Г., Белевска М. Алергиски конјунктивитис кај пациенти со алергиски ринитис. ОРЛ-конгрес со меѓународно учество. 2017, Охрид.	1
	Kjaeva Nivicka J., Bogdanova I., Blazevska K., Velkovska B., Gjosevska Dastevska E. Pterygium a common conjunctival change among the Macedonian population. XII SEEOS, I Kongres oftalmologa Crne Gore so megunarodno ucestvo.2015, Budva, Crna Gora.	1
	Rustemi N., Ismaili I., Goshevska Dashtevska E. Rezultati operacija katarakta metodom fakoemulzifikacije u Klinickoj bolnici u Tetovu, R.Makedonija. 17. Kongres na oftalmolozi na Srbija, 2016, Belgrad, Srbija.	1
	Предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество (Weil Cornell Seminar, 2016, Salzburg)	2
	Вкупно	131,4

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, проценка на капитал, систематизација, методологија:	
	Судски вештачења (12 x 1)	12
	Комисија за супервизија во ГОБ “8-ми Септември”, Скопје (2 x 1)	2
	Завршена специјализација офталмологија	2
Дејности од поширок интерес		
1.	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
	Член на организациски одбор на Конгрес на офталмолозите на Македонија со меѓународно учество, 2017, Охрид	1
2.	Учество во комисији и тела на државни и други органи	
	Член на Комисија за признавање специјализации и супспецијализации за дејноста офталмологија завршени во странство	1
	Член на Научен одбор како постојано работно тело на Наставно-научниот совет при Медицинскиот факултет, УКИМ, Скопје	0,5
	Член на рецензентска комисија за избор во звање (1 x 0,2)	0,2
	Студиски престој во странство - очна болница „Гоз Вакфи Бајрампаша”, Истанбул, Турција (1 x 0,5)	0,5

	Комисија за издавање на конзилијарно мислење со наод за остварување на додаток на слепило (2 x 1)	2
	Комисија за полагање на стручен испит на студенти по медицина, Лекарска комора на РМ (3 x 1)	3
	Комисија за ревизија на наод, оценка и мислење за утврдување на инвалидност, односно неспособност за работа (2 x 1)	2
	Член на тим за спроведување на акредитација на ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести, Скопје	1
	Член на Етичка комисија на ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести, Скопје	1
	Член на комисија – тим, работна група за самооценување во процесот на акредитација на ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести, Скопје, за самопроценување на стандардот управување со ризик и безбедност на пациенти	1
	Вкупно	29,2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	253,99
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	131,4
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	29,2
Вкупно	414,59

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Јорданова Димовска, претседател, с.р.

Проф. д-р Милена Голубовиќ Арсовска, член, с.р.

Проф. д-р Милица Ивановска, член, с.р.

Проф. д-р Марина Давчева Чакар, член, с.р.

Проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Емилија Ѓошевска Даштевска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Емилија Ѓошевска Даштевска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето виш научен соработник во научната област офталмологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Емилија Ѓошевска Даштевска да биде избрана во звањето **виш научен соработник** во научната област офталмологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Јорданова Димовска, с.р.
Проф. д-р Милена Голубовиќ Арсовска, с.р.
Проф. д-р Милица Ивановска, с.р.
Проф. д-р Марина Давчева Чакар, с.р.
Проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ПРАКТИЧЕН ПРИСТАП ВО ДИЈАГНОЗА И ТЕРАПИЈА НА ОСТЕОСАРКОМ“ ОД АВТОРИТЕ: ВИОЛЕТА ВАСИЛЕВСКА НИКОДИНОВСКА, МИЛАН САМАРЏИСКИ И ВЕСНА ЈАНЕВСКА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, донесена на XXVI редовна седница одржана на 10.6.2020 година, бр.02-1868/47, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Мултидисциплинарен практичен пристап во дијагноза и терапија на остеосарком“ од авторите: Виолета Василевска Никодиновска, Милан Самарџиски и Весна Јаневска, кој е наменет за предметите: Радиологија, Ортопедија, Патологија, Нуклеарна медицина и Онкологија со радиотерапија за студентите по медицина, како и за предметите: Радиодијагностика на остеоартикуларен систем за специјализанти по радиологија, Тумори на мускулно-скелетен систем за специјализанти по ортопедија, Патологија, Радиотерапија и Онкологија за специјализанти по нуклеарна медицина, како и за предметот Онкологија за радиолошките технолози при Медицинскиот факултет во Скопје, избрани се: проф. д-р Михаел Груневски и проф. д-р Лилјана Спасевска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	„Мултидисциплинарен практичен пристап во дијагноза и терапија на остеосарком“
Назив на предметните програми:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Радиологија 2. Патологија 3. Ортопедија 4. Нуклеарна медицина 5. Онкологија
Назив на студиските програми:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Доктор по медицина 2. Специјализации по радиодијагностика, патологија, ортопедија, нуклеарна медицина и онкологија 3. Радиолошки технолог
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	<ol style="list-style-type: none"> 1. Радиологија за студенти по медицина – 3. семестар, 1 час 2. 3. Патологија за студенти по медицина – 3. семестар, 1 час 4. Ортопедија за студенти по медицина – 3. семестар, 1 час 5. Нуклеарна медицина за студенти по медицина – 3. семестар, 1 час 6. Онкологија за студенти по медицина – 8. семестар, 2 часа

	7. Онкологија за радиолошки технолози – 5. семестар, 2 часа
8. Предметите: Радиологија, Патологија, Ортопедија, Нуклеарна медицина, Онкологија со радиотерапија за студенти по медицина, како и Онкологија за радиолошки технолози на Медицинскиот факултет во Скопје е неопходен учебник за специјализантите по радиологија за турнусот остеоартикуларна радиодијагностика, за специјализантите по патологија, ортопедија, онкологија со радиотерапија и нуклеарна медицина.	
Реден број на изданието:	прво издание.
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 220 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 14. Текстот е поделен во вовед, 5 поглавја, а литературата е цитирана по секоја глава и овој учебник содржи 135 слики и 5 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ
Проф. д-р Михаел Груневски, с.р.
Проф. д-р Лилјана Спасевска, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р МИХАЕЛ ГРУНЕВСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>„Мултидисциплинарен пристап во дијагноза и терапија на пациентите со остеосарком“ претставува клуч за правремена дијагностика, за успешен третман и за преживување на овие пациенти.</p> <p>Своите искуства за оваа проблематика, авторите ги имаат пренесено како одличен и лесно разбирлив текст. Во воведот ги имаат наведено како општите податоци за остеосаркомите, актуелната класификација на овој тип тумори, така и спецификите во дијагностиката и третманот на пациентите, со осврт и на искуствата од литературата.</p> <p>Во првата глава, „Радиолошка дијагностика на остеосаркоми“, објаснети се детално радиолошките знаци на остеосаркомите, како и вредноста на имиџинг-процедурите, компјутеризирана томографија и магнетна резонанца во дијагностиката, стејџингот и одредувањето на типот на остеосарком. Опишани се радиолошките прикази на сите типови на остеосаркоми одделно, со осврт и на диференцијалната дијагноза, и сето ова е детално објаснето во 5 поглавја со 11 потпоглавја. Објаснета е радиолошката презентација на интрамедуларен остеосарком со детален опис на епителоиден, гиганто-клеточен остеосарком и остеосарком кој личи на остеобластом. Од невообичаените типови на остеосаркоми, детално е опишана радиолошката презентација на телеангиектатичен, остеосарком со низок градус и ситноклеточен остеосарком, како и мултицентричниот остеосарком, со цитирање на досега објавената литература за секој тип поединечно. Во продолжение, даден е детален опис на површинските (јукстакортикални) остеосаркоми, и тоа: паростеален, периостеален, површински со висок градус, и интракортикален. Радиолошката презентација на екстраскелетен остеосарком и секундарните остеосаркоми се јасно обработени. На крајот на оваа глава е дадена целата цитирана литература.</p> <p>Втората глава, „Перкутана имиџинг наведувана биопсија и отворена биопсија“, детално ги обработува предностите на овие две методи за добивање на соодветен примерок за поставување на патолошка дијагноза, како и за одредување на градусот и типот на остеосарком. Во првото потпоглавје, „Перкутана со имиџинг наведувана биопсија“, опишана е техниката на имиџинг наведуваната биопсија, со осврт на сите важни аспекти. Во второто потпоглавје, „Отворена</p>
-----------------------------------	--

	<p>биопсија, како хируршка процедура“, исто така се говори за индикацијата, планирањето, техниката на изведување, најчестите грешки и предизвици, и за контраиндикациите и компликациите. На крајот е цитирана целокупната литература за оваа проблематика.</p> <p>Третата глава, насловена „Нуклеарномедицинска дијагностика на остеосарком“, ги обработува принципите и техниката на ^{99m}Tc-MDP коскен скен, примената и интерпретацијата на наодот. Понатаму се дискутира за радиофармацевтици со тропизам кон тумор, како и за механизмот на акумулација на талиум, евалуација на одговорот, механизам на акумулација на ^{99m}Tc MIBI (метокси изо бутил изонитрил). Во продолжение, даден е детален опис на изгледот на скеновите со ^{201}Tl и ^{99m}Tc-MIBI при остеосарком, разликите помеѓу бенигните и малигните коскени лезии. Во третото потпоглавје се опишува ПЕТ и ПЕТ/КТ во туморската дијагностика, принципи и техника, со примена и интерпретација на ПЕТ и ПЕТ/КТ, и ^{18}F флуоро-3-деокси-L-тимидин ПЕТ и ПЕТ/КТ. Во четвртата глава, „Патолошки карактеристики на остеосарком“, патологот дава детален опис со одлични примери за одделните типови на остеосаркоми, и тоа: хистолошки поттипови на остеосарком, конвенционален остеосарком, телеангиектатичен, интрамедуларен остеосарком со низок степен, и за ситноклеточен остеосарком. Во второто потпоглавје е даден опис на патохистолошкиот наод на површинските остеосаркоми: параостеален, периостеален остеосарком, површински остеосарком со висок степен на малигнитет. Понатаму, во третото и четвртото потпоглавје, опишани се патохистолошките наоди на екстраскелетен и интракортикален остеосарком. На крајот од оваа глава, дадени се практични дискусии за проблематиката во дијагностиката на остеосаркомите. Наведена е целата цитирана литература.</p> <p>Петтата глава го обработува третманот на пациенти со остеосарком, со даден практичен алгоритам. Даден е осврт и на значењето на мултидисциплинарниот пристап, како и важноста на биопсијата на лезијата пред третманот, со осврт на прашањата кои треба да бидат одговорени пред да се донесат</p>
--	---

	<p>финалните одлуки за начинот на третман. Во продолжение, дадени се типовите на третман со одделните специфики како на хируршкиот третман, така и на онколошкиот третман. Дадени се практични совети за хируршкиот третман во однос на одредена локализација на остеосаркомот.</p> <p>На крајот на секое поглавје е дадена целата користена и цитирана литература која упатува на автори и трудови за збогатување на знаењето.</p> <p>Низ целиот текст, придружно со сите поглавја, има одлични слики на она што се опишува во текстот, како и приказ на исклучително добри примери за одредената патологија која се обработува и сето тоа е со придружен текст за секоја слика која дава нивен детален опис.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Целосна усогласеност.
Предлози за потребни корекции:	Минорни корекции во смисла на печатни грешки.
Оцена на ракописот:	Одличен. Лесно разбирлив текст со висока стручност и објаснета комплексна проблематика.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 220 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 14. Текстот е поделен во вовед, 5 поглавја, а литературата е цитирана по секоја глава и овој учебник содржи 135 слики и 5 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите: Радиологија, Патологија, Ортопедија, Нуклеарна медицина и Онкологија со радиотерапија за студенти по медицина, како и предметот Онкологија за радиолошки технолози, и претставува неопходен учебник кај специјализантите по радиологија, патологија, ортопедија, онкологија со радиотерапија и нуклеарна медицина.

Во Скопје, 17.7.2020 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Михаел Груневски, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЛИЛЈАНА СПАСЕВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Своите искуства за мултидисциплинарниот пристап во дијагноза и терапија на пациентите со остеосарком, правовремена дијагностика, успешен третман и преживување на овие пациенти, авторите ги имаат јасно пренесено со приказ на репрезентативни случаи, споредено и со искуствата од литературата. Воведот ги елаборира општите податоци за остеосаркомите, актуелната класификација и спецификите во дијагностиката и третманот на пациентите.</p> <p>Првата глава, која е со наслов „Радиолошка дијагностика на остеосаркоми“, дава детален приказ на радиолошките знаци на остеосаркомите, со нивниот приказ и на компјутеризирана томографија и магнетна резонанца, и нивната важност во стејџингот и одредување на типот на остеосарком. Исто така, одделно се објаснети радиолошките прикази на сите типови на остеосаркоми, како и нивната диференцијална дијагноза. Објаснета е радиолошката презентација на интрамедуларен тип на остеосаркоми, невообичаените типови на остеосаркоми - телеангиектатичен, остеосарком со низок градус, и ситноклеточен остеосарком, како и мултицентричниот остеосарком, како и површинските остеосаркоми со приказ и на радиолошката презентација на екстраскелетен остеосарком и секундарните остеосаркоми со приказ на случаи од праксата.</p> <p>Перкутана имиџинг наведуваната биопсија и отворената биопсија е обработена во втората глава, со јасно изнесување на предностите и недостатоците на овие две методи. За обете методи наведени се индикациите, техниките на изведување, понатаму нивното планирање, како најчестите можности за грешки и предизвици, контраиндикации и компликации. Нивните искуства се компарирани со искуствата од литературата.</p> <p>Третата глава, со наслов „Нуклеарномедицинска дијагностика на остеосарком“, ги обработува принципите и техниката на ^{99m}Tc-MDP коскен скен, примената и интерпретацијата на наодот. Радиофармацевтици со тропизам кон тумор, како и механизмот на акумулација на талиум, евалуација на одговорот, механизам на акумулација на ^{99m}Tc MIBI (метокси изо бутил изонитрил) се јасно елаборирани со соодветни промери од праксата. Даден е и детален опис на изгледот на скеновите со ^{201}Tl</p>
-----------------------------------	--

	<p>и ^{99m}Tc-MIBI при остеосарком, разликите помеѓу бенигните и малигните коскени лезии. Опишани се принципи и техника, со примена и интерпретација на ПЕТ и ПЕТ/КТ, и ^{18}F флуоро-3-деокси-L-тимидин ПЕТ и ПЕТ/КТ. Во четвртата глава, патологот дава детален осврт на патолошките карактеристики на остеосаркомите, проследено со одлични примери за одделните типови на остеосаркоми, и тоа: хистолошки поттипови на остеосарком, конвенционален остеосарком, телеангиектатичен, интрамедуларен остеосарком со низок степен, и за ситноклеточен остеосарком. Во второто потпоглавје на оваа глава, опишан е патохистолошкиот наод на површинските остеосаркоми: параостеален, периостеален остеосарком, површински остеосарком со висок степен на малигнитет, додека во третото и четвртото потпоглавје опишани се патохистолошките наоди на екстраскелетен и интракортикален остеосарком. На крајот од оваа глава, дадени се практични дискусии за проблематиката во дијагностиката на остеосаркомите. Наведена е целата цитирана литература.</p> <p>Петтата глава е посветена на третманот на пациенти со остеосарком, и дава јасен и практичен алгоритам, со осврт на значењето на мултидисциплинарниот пристап. Даден е акцент и на прашањата кои треба да бидат одговорени пред да се донесат финалните одлуки за начинот на третман, со опис и на типовите на третман со одделните специфики како на хируршкиот третман, така и на онколошкиот третман. Дадени се практични совети за хируршкиот третман во зависност од локализација на остеосаркомот.</p> <p>На крајот на секое поглавје е дадена целата користена и цитирана литература, која упатува на автори и трудови за збогатување на знаењето.</p> <p>Низ целиот текст, придружно со сите поглавја, има одлични слики на она што се опишува во текстот, како и приказ на исклучително добри примери за одредената патологија која се обработува и сето тоа е со придружен текст за секоја слика која дава нивен детален опис.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Комплетно усогласен со предметната програма.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>Мали технички корекции.</p>

Оцена на ракописот:	Одличен, јасно конципиран.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 220 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 14. Текстот е поделен во вовед, 5 поглавја, а литературата е цитирана по секоја глава и овој учебник содржи 135 слики и 5 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите: Радиологија, Патологија, Ортопедија, Нуклеарна медицина и Онкологија со радиотерапија за студенти по медицина, како и предметот Онкологија за радиолошки технолози, и претставува неопходен учебник за специјализантите по радиологија, патологија, ортопедија, онкологија со радиотерапија и нуклеарна медицина.

Во Скопје, 17.7.2020 година

Рецензент
Проф. д-р Лилјана Спасевска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕВАЛУАЦИЈА НА ЕФИКАСНОСТА НА ХИПЕРБАРНАТА ОКСИГЕНОТЕРАПИЈА ВРЗ ЗАЗДРАВУВАЊЕ НА ХРОНИЧНИТЕ РАНИ И ВРЗ ХРОНИЧНАТА ИНФЛАМАЦИЈА“ ОД Д-Р ХРИСТИНА БРЕШКОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 112 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија број 82/2018), член 275 од Статутот на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 458 од 17.10.2019) и член 61 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 245/2013), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата **XXVI** редовна седница одржана на **10.6.2020** година, а по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус – докторски студии по медицина, донесе

ОДЛУКА

за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација

1. Се формира Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов:

Евалуација на ефикасноста на хипербарната оксигенотерапија врз заздравување на хроничните рани и врз хроничната инфламација од докторанд Христина Брешковска, во состав:

1. проф. д-р Сузана Николовска, претседател
2. проф. д-р Лидија Тодоровска, ментор
3. проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, член
4. проф. д-р Љубица Павлова, член
5. доц. д-р Катерина Дамевска, член.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката ас. д-р Христина Брешковска, со наслов: „Евалуација на ефикасноста на хипербарната оксигенотерапија врз заздравување на хроничните рани и врз хроничната инфламација“, содржи 150 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,15 проред и големина на букви 12, со 62 табели, 30 слики со 301 библиографска единица, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 7 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Прва глава - Вовед во докторската дисертација. Докторантката се осврнува на дефинирањето на хроничните рани, нивната епидемиологија, поделбата и физиолошките механизми на заздравување и влијанието на хипербарната оксигенотерапија како адјувантен третман. Хроничните рани се дефинираат како рани кај кои редоследот и времето на репативните процеси е нарушен, поради што е

оневозможено воспоставување на анатомски и функционален интегритет, односно репаративните процеси не довеле до задоволителен анатомски и функционален резултат на ткивото. Раните кои не успеале да напредуваат преку нормална низа на репаративни процеси за 4 до 8 недели, се сметаат за хронични. Во рамките на ова поглавје, кандидатката се осврнува и на епидемиологијата на хроничните рани. Епидемиолошки, тие претставуваат тивка епидемија и во развиените земји опфаќаат 1 – 2 % од вкупната популација. Претставуваат значаен финансиски товар за пациентите, здравствениот систем и општеството, доведуваат до бројни компликации и инвалидитет, го нарушуваат квалитетот на живот на пациентите и нивните семејства поради што го привлекуваат вниманието на светската научна јавност. Понатаму, докторантката ги разграничува акутните од хроничните рани и детално ги опишува сите 4 фази кои се дел од физиолошкото зараснување на раните: хемостаза, која се јавува како одговор на повредата и која опфаќа вазоконстрикција на крвните садови, секреција на вазоконстрикторни супстанции од тромбоцитите и формирање на стабилен тромб. Во инфламаторната фаза, која трае повеќе од 4 дена од настанувањето на повредата, доаѓа до регрутирање на неутрофили, макрофаги и лимфоцити. Со активацијата на фибринот, тромбинот активиран преку коагулационата каскада ја олеснува миграцијата на инфламаторни клетки на местото на повредата преку зголемување на васкуларната пермеабилност. Инфламацијата вклучува и проинфламаторни цитокини, вазоактивни амини, ROS, NO, eATP, dsRNA, AMP, хијалуронска и урична киселина и други медијатори кои го креираат, стимулираат или зголемуваат инфламаторниот одговор. Два до три дена од повредата следува пролиферативната фаза во која фибробластите мигрираат од маргините на раната кон внатрешноста преку фибринскиот матрикс. Колагенот е главна компонента на сврзното ткиво, а ендотелната експанзија придонесува за ангиогенезата. Со забавување на миграцијата и пролиферацијата на фибробластите и со нивната диференцијација започнува фазата на матурација. Оваа фаза трае до една година, при што гранулационото ткиво се заменува со лузна и тип III колагенот се заменува со многу поцврст колаген тип I. Последователно, кандидатката детално ги анализира типовите на хронични рани и факторите кои влијаат на нивното одложено зараснување. Во рамките на ова поглавје посебно се осврнува на проинфламаторните цитокини, анализа на нивната структура, потекло и функција. Акцентот е ставен на проинфламаторните цитокини IL-1, IL-6 и TNF- α , при што детално е опишана нивната улога кај хроничните рани. Потенцира дека правилното заздравување на раните е водено од од строго регулирање на цитокините, како и околината на раните која ја фаворизира нивната активност. Кај хроничната рана која е „заробена“ во состојба на хронично воспаление, протеолитичкото опкружување од воспалителни клетки инфилтрирани во раната, пролонгираната активност на проинфламаторните цитокини и хемокини ја инхибираат нормалната прогресија на заздравување. Понатаму, во иницијалниот дел на овој труд, докторантката го анализира значењето на хипербарната оксигенотерапија како адјувантна терапија во третманот на хроничните рани. Првилниот третман на хроничните рани вклучува соодветно снабдување на ткивото со кислород, влажна средина, дебридман и справување со медицинските состојби кои придонесуваат за состојбата. И покрај соодветниот третман, може да се пролонгира или воопшто да не дојде до зараснување на раните. Овие рани се индолентни, односно отпорни на бројни применети третмани. Хипербарната оксигенотерапија се предлага со цел да го подобри нивното заздравување. Претставува терапија при која се диши 100 % кислород кој е на притисок поголем од амтосферскиот. Главна функција на ХБОТ е да се снабди повреденото ткиво со доволно кислород по пат на дифузија и да се задоволат метаболичките процеси на клетките во раната и околината, особено кога васкуларното снабдување е комромитирано. Претставува адјувантна терапија која не може да го замени

соодветниот локален конзервативен и ако е потребно хируршки третман на раните, односно соодветни преврски, дебридман, компресија или обновување на артерискиот проток. Кандидатката дава и историски осврт за почетоците на употребата на компримираниот воздух за медицински цели уште во 1662 година од британскиот лекар Henshaw. Во 1855 година, Vertin ја конструирал првата хипербарна комора, а во 1937 година започнува да се користи хипербарниот кислород за лекување на декомпресиона болест. Хипербарната оксигенотерапија е тераписки модалитет кој се користи за третман на хронични рани околу 40 години. Понатаму, детално е опишана физиологијата на оксигенацијата со акцент на патеката на кислородот и фазите на вентилација, транспортот на кислородот, неговиот трансфер на капиларно ниво и искористеноста од клетките. Детално е опфатена хипербарната оксигенација со објаснување на клучните физички закони кои важат во хипербарни услови (законот на Бојл и законот на Чарлс), анализирани се ефектите на хипербарниот кислород врз здравото човечко тело. Со посебно внимание и детално е направена анализа на ефектот на хипербарната оксигенотерапија врз хроничните рани, значењето на различни протоколи во терапијата и времетраењето на изложеноста. Со тоа се зголемува резистенцијата кон инфекции, репликацијата на фибробластите и депозицијата на колагенот како и неоваскуларизацијата и епителизацијата, особено кај хипоксичните рани. Комбинацијата од директниот ефект од корекцијата на хипоксијата во раната и фармаколошкиот ефект од хипероксијата водат до бројни клинички бенефити. Кандидатката потоа ја анализира безбедноста на терапијата и апсолутните и релативни контраиндикации и можни компликации од хипербарната оксигенотерапија. Изнесува дека ХБОТ е безбедна и добро се толерира од пациентите на притисок од 1,5-2 АТА. Времетраењето на изложеноста и процентот на кислород имаат битно влијание. Не се забележани несакани ефекти на притисок од 1,5 АТА и изложеност од 40 до 60 минути. Во апсолутни контраиндикации ги вбројува нелекуван пнеумоторакс и третман со одредени цитостатици, а потоа внимателно ги објаснува релативните контраиндикции со посебен акцент на најчестите меѓу кои се: горно респираторните инфекции (зголемен ризик од баротраума), хронична опструктивна белодробна болест, анамнеза за интервенција на торакас или уши, бременост и клаустрофобија. Несаканите ефекти можат да бидат како резултат на пролонгирана експозиција на кислород под зголемен притисок што може да доведе до кислородна токсичност манифестирана на ЦНС и белите дробови. Како најчеста компликација издвоена е баротраума на средно уво како резултат на зголемувањето на притисокот. Понатаму, опфатени се сите несакани ефекти со опишани методи и техники за превенирање или справување со нив. Заклучено е дека хипербарната оксигенотерапија треба секогаш да се изведува според строго определени протоколи по однос на траење на третманот и висина на притисокот кај критично селектираните пациенти во однос на индикации и постојни коморбидни состојби. Анализирани се досегашните студии и резултати во третманот на хроничните рани со адјувантна хипербарна оксигенотерапија.

Во **втората глава** е изнесен мотивот за изработка на оваа докторска дисертација, односно потребата од ваков научен труд. Во светски рамки се среќаваат мал број студии за ефектите на хипербарната оксигенотерапија кај хронични рани, а голем дел од нив се работени по различни протоколи на експериментални животни или на мал број испитаници од САД и одредени европски земји. Во Македонија, ХБОТ функционира од 2009 година и е единствена хипербарна комора која работи по препорачани медицински стандарди. Тоа, секако, претставувало мотив и предизвик за кандидатката да го изнесе своето 10-годишно искуство во третманот на пациенти со хронични рани од нашата популација, по протоколи 2.0 АТА и 2.2 АТА кои ги спроведува. Исто така, за првпат во својата научна студија споредува повеќе параметри, го евалуира нивното влијание врз

зараснувањето на раните и ја цени ефикасноста од секој протокол поединечно. Исто така, прави проценка на кислородната сатурација кај раните и хроничната инфламација измерена преку серумските нивоа на проинфламаторните цитокини IL-1, IL-6, TNF- α .

Целите во докторскиот труд се јасни и дефинирани на следниов начин;

Главна цел:

Да се докаже ефектот на хипербарната оксигенотерапија во зацелување на хроничните рани и врз промените на кислородната сатурација и инфламацијата преку одредување на проинфламаторните цитокини (IL_1, IL-6, TNF- α).

Специфични цели:

Да се евалуира ефикасноста на ХБОТ кај хроничните рани во однос на промените на раната (намалување на големината или комплетна епителизација), споредено со контролната група.

Да се споредат два протокола на ХБОТ со цел да се одреди оптималниот протокол во третманот на раните.

Да се изврши проценка на брзината и степенот на зараснување на хроничните рани кај пациентите третирани со двата протокола на ХБОТ и контролната група.

Да се испита влијанието на ХБОТ врз ткивната кислородна сатурација- StO₂ пред, во тек и по завршувањето на третманот кај испитуваните групи.

Да се испита влијанието на ХБОТ врз нивото на проинфламаторните цитокини, IL-1, IL-6, TNF- α , по третманот кај двете испитувани групи и истиот да се спореди со контролната група.

Да се испита дали постои врска помеѓу степенот на зараснување на раната и концентрациите на проинфламаторните цитокини кај двете испитувани групи и контроланата група.

Во поглавјето **Материјал и методи**, кандидатката појаснува дека студијата според дизајнот е проспективна, рандомизирана, контролирана клиничка студија во која се вклучени 105 пациенти над 18-годишна возраст, од двата пола, со хронични рани. Од нив, 35 пациенти претставуваат контролна група, а останатите се поделени во 2 групи според протоколот на хипербарна оксигенотерапија кој е применет, и тоа: група А од 35 пациенти, врз кои е спроведена ХБОТ по протокол 2.2 АТА со времетраење од 90 минути и вкупен број на експозиции 40, спроведувани 5 дена во неделата; група Б од 35 пациенти, врз кои е спроведена ХБОТ по протокол 2.0 АТА со времетраење од 90 минути и вкупен број на експозиции 40, спроведувани 5 дена во неделата; група В од 35 пациенти, кај кои е спроведена препорачаната стандардна терапија, без ХБОТ. Групата В претставува контролна група во студијата.

Студијата е изведувана на Клиниката за пластична и реконструктивна хирургија со пациенти кои амбулантски и болнички се лекувале на Клиниката. Во понатамошниот дел, кандидатката детално нè запознава со начинот и постапката на истражувањето.

Критериуми за вклучување во студијата се следниве:

- возраст над 18 години;
- пациенти со фототип II и III според Fitzpatrick;
- пациенти кои имаат венски улкуси;
- пациенти кои имаат дијабетични лезии;
- пациенти чии рани перзистираат повеќе од 4 недели;
- пациенти со рани поголеми од 1 см².

Критериуми за исклучување во студијата се следниве:

- користење на антиинфламаторни лекови;
- присуство на контраиндикации за ХБОТ, како што се: клаустрофобија, тешки срцев и респираторни заболувања, малигни и автоимуни заболувања, бременост;
- хронични рани по хируршки зафати или малигни тумори;

- присутни декубити;
- пациенти со кои не може да се воспостави соодветна комуникација и соработка;
- пациенти кои нема да дадат согласност за учество во студијата.

Кандидатката нè запознава со **методите** на испитување. Од сите пациенти е побарана писмена согласност за вклучување во студијата одобрена од Етичкиот комитет за истражување врз луѓе при Медицинскиот факултет на УКИМ во Скопје, со претходно објаснување за начинот на спроведување на терапијата и за неинвазивноста на методата. Кај сите пациенти е земена комплетна анамнеза и медицинска документација за постоење на хронична рана која перзистира над 4 недели. Улкусите се евалуираа на првиот ден од започнувањето на ХБОТ, во првата недела, четвртата недела, на крајот на ХБОТ(8-ма недела), а потоа на 6-тиот месец. Кај сите рани при секоја евалуација направени се дигитални фотографии и пресметана е површината на раната со: SketchAndCalc.Elliott M Dobbs,2011.Web<2020>. StO₂ е мерена пред започнување со ХБОТ, на 20-тата експозиција (веднаш по завршување на експозицијата), како и на крајот од терапијата (по 40-тата експозиција) со аплицирање на сензори во непосредна близина на раната, односно на интактна кожа на работ на раната во три точки со ориентација 6, 9 и 12 часот со пресметување на средна вредност од добиените вредности. Мерењето се изведуваше со Invos 5100 C Cerebral/Somatic Oximeter (NIRS-spectroscopy), кој овозможува мониторинг на промените на сатурацијата со кислород во крвта на ткивата, преку сензори за директен мониторинг. Пред започнување со ХБОТ и по 40 спроведени ХБО-експозиции кај пациентите беше земена венска крв за одредување на концентрацијата IL-1, IL-6, TNF- α со користење на Luminex-технологија. Се користат микросфери на чија површина се фиксирани антитела специфични за одредуваниот цитокин. По создавањето на антиген-антитело комплекси за детектирање на сигнал се додаваат биотинилирани антитела и комплекс од стрептавидин-фикоеритрин. Концентрацијата на цитокини се пресметува со двоен ласерски систем Luminex 200TM. Во овој дел, кандидатката детално ги опишува статистичките методи кои ги користи за анализа на добиените податоци од истражувањето. Добиените податоци биле анализирани со статистички компјутерски програм SPSS 17.0 for Windows. Нумеричките белези се прикажани со аритметичка средина, стандардна девијација, медијана и интерквартилен ранк. Квалитативните белези се прикажани со апсолутни и релативни броеви. За споредување на квалитативните белези меѓу трите анализирани групи беа користени Chi-square и Fisher exact тест, за споредба на квантитативните белези беа користени Kruskal-Wallis тест (post-hoc Mann-Whitney тест) и Analysis of Variance (post-hoc Tukey тест). За споредување на површината на раните по и пред третманот во секоја група бил користен Wilcoxon-Matcher Pairs test. За анализирање на корелацијата помеѓу површината на раната со инфламаторните маркери, и инфламаторните маркери меѓу себе, се користел Spearman-ов коефициент на корелација. Вредностите на $p < 0.05$ се земени за статистички сигнификантни.

Резултатите се претставени преку 62 табели и 30 слики, а се проследени со соодветни коментари. Анализирани се резултатите добиени од 105 испитаници, поделени во 3 групи по 35 пациенти. Во табела 1 се прикажани дермографските карактеристики на испитаниците од трите анализирани групи според возраст и пол. Меѓугрупните споредби во однос на половата дистрибуција се статистички несигнификантни, односно трите групи имаат хомогена полова структура. Во однос на возраста се застапени испитаници над 18 години, најчесто од 60 до 76 години. Во однос на површината на хроничните рани кај испитаниците од трите испитувани групи пред почетокот на терапијата не биле утврдени сигнификантни разлики. Утврдена е статистичка сигнификантна разлика меѓу пациентите од трите групи во однос на процентуалното просечно намалување на површината на раната по 4 недели терапија

($p=0.0001$). Кај пациентите од групата третирани со 2.2 АТА протокол било регистрирано значајно поголемо процентуално намалување на површината на раната во споредба со пациентите на стандардна терапија (44.44 ± 23.7 наспроти 20.47 ± 21.4). Процентуалното просечно намалување на површината на раната по 8 недели терапија било најголемо во групата пациенти третирани со 2.2 АТА ХБОТ (74.72 ± 36.8), следено од групата третирани со 2.0 АТА ХБОТ (65.22 ± 42.9), и групата на стандардна терапија (41.31 ± 44.1). Тестираната разлика во процентуалното просечно намалување на површината на раната меѓу трите групи се потврдило како статистички сигнификантна ($p=0.007$), а е резултат на значајно поголемо процентуално намалување по осум неделно лекување кај пациентите третирани со 2.2 АТА протокол наспроти пациентите на стандардна терапија ($p=0.013$) и 2.0 АТА ($p=0.026$) наспроти КГ. Меѓугрупната споредба со КГ не се потврди статистички сигнификантна, ($p=1.0$, консеквентно). Кандидатката потврдува дека во 6-тиот месец споредено со 8-мата недела, зголемена површина на рана имале 2 пациента повеќе во контролната група и 2 пациента помалку во групите со двата ХБОТ-протокола.

Во однос на анализата на ткивната кислородна сатурација на почетокот на третманот не се разликувала сигнификантно меѓу трите анализирани групи ($p=0.73$). Просечната сатурација со кислород изнесувала $67.69 \pm 6.8\%$ во КГ, $66.34 \pm 8.7\%$ во групата со 2.2 АТА ХБОТ, $66.43 \pm 8.1\%$ во групата со 2.0 АТА ХБОТ. Понатаму, кандидатката во трудот ги споредува вредности на сатурацијата по 4 и 8 недели од терапијата и по 6. месец кај сите испитувани групи.

Просечните вредности на ткивната кислородна сатурација измерена по 4 недели третман изнесувале $64.09 \pm 6.8\%$ во КГ, а во групата со 2.2 и 2.0 АТА ХБОТ протокол (71.0 ± 8.5 , 71.37 ± 7.9 , консеквентно). Резултатите покажале дека ткивната кислородна сатурација сигнификантно се разликувала меѓу трите групи и по 8 недели од почетокот на лекувањето ($p<0.0001$). Истражувачот упатува на фактот дека меѓугрупните разлики потврдиле дека оваа сигнификантност се должи на сигнификантна разлика меѓу контролната група и двете групи на ХБОТ ($p=0.000104$). Кандидатката констатира дека сите 12 пациенти од КГ кои по 8 недели третман имале зараснета рана, ја имале истата состојба на раната и по 6 месеци. Во групата од 18 пациенти кои имале подобрување на раната по 8 недели, кај 2 од нив по 6 месеци раната била зараснета, а кај 3 пациенти раната била влошена. Истотака во групата од 5 пациенти кои по 8 недели имале влошување на раната, кај 4 од нив и по 6 месеци раната и понатаму била влошена. Сите 22 пациенти кај кои лекувањето било спроведено со 2.2 АТА ХБОТ, и кои по 8 недели имале зараснета рана, ја имале истата состојба на раната и по 6 месеци. Битен е фактот дека во групата од 11 пациенти кои имале подобрување на раната по 8 недели, кај 4 од нив и по 6 месеци раната останала зараснета, кај 5 пациенти настапило подобрување, а кај 2 раната се влошила. Кај двајцата пациенти кои по 8 недели имале влошување на раната, состојбата не се подобрила и по 6 месеци. Докторантката изнесува и резултати од ткивната сатурација и кај пациентите кои биле третирани со протокол од 2.0 АТА. Сите 20 пациенти третирани со 2.0 АТА протокол, кои по 8 недели третман имале зараснета рана, ја имале истата состојба на раната и по 6 месеци. Во групата од 12 пациенти кои имале подобрување на раната по 8 недели, кај 3 од нив по 6 месеци раната била зараснета, кај 3 пациенти раната била влошена. Во групата од 3 пациенти кај кои по 8 недели дошло до влошување на раната, кај 2 и по 6 месеци раната и понатаму била влошена. За $p<0.0001$ се потврдила сигнификантно помала ткивна кислородна сатурација на крајот на следењето, по 6 месеци, споредено со почетокот на истражувањето, пред почеток на лекување со 2.0 АТА ХБОТ. Понатаму кандидатката во својот труд ги анализира и резултатите кои се добиени по одредувањето на серумското ниво на три проинфламаторни цитокини (IL - 1, IL- 6 , TNF alfa), на почетокот и по

завршувањето на лекувањето. Исто така, ги анализира споредбено за сите три испитувани групи: КГ, 2.0 АТА и 2.2 АТА. Испитуваната корелација помеѓу површината на раната и серумските проинфламаторни цитокини, во групата пациенти третирани со стандарден протокол, се потврдила како статистички несигнификантна за корелациите помеѓу почетните вредности, додека по 8 месеци од почетокот на терапија е детектирана сигнификантна поврзаност меѓу површината на рана и IL – 6 ($p=0.014$). Кандидатката ги изнесува и резултатите добиени по 8-неделен третман со протокол од 2.0 АТА и 2.2 АТА за сите испитувани цитокини и потврдува дека по лекување со 2.0 АТА ХБОТ, IL-1, IL-6 и TNF во серум презентираат сигнификантно намалени вредности ($p=0.0076$, $p=0.000012$, и $p=0.00099$, консеквентно) како и при терапијата со 2.2 АТА ХБОТ, ($p=0.018$, $p=0.00007$, и $p=0.003$, консеквентно).

Во поглавјето **Дискусија**, кандидатката го изнесува значењето на хроничните рани, нивните карактеристики, класификација и процесите кои се одвиваат во самата рана. Ги анализира методите кои се користени во процена на раните во испитуваните периоди (клинички карактеристики на раната – мерења на површина на рана, одредување на ткивната оксигенација со НИРС, одредување на нивото на проинфламаторни цитокини и спроведување на ХБОТ). Ги налзира протоколите на ХБОТ, нивната безбедност, индикации и контраиндикации. Потврдува дека двата протокола со кои го изведува третманот 2.0 АТА и 2.2 АТА се безбедни доколку се почитуваат препораките за нивно правилно спроведување. Укажува на ефикасноста на овој адјувантен третман во комбинација со останатата стандардна терапија препорачана за лекување на хронични рани. Коментира дека не само што се постигнува одличен тераписки одговор, туку дека ХБОТ наоѓа значајно место во намалувањето на ампутациите на долните екстремитети или ја зголемува безбедноста при нивното спроведување. Кандидатот ги коментира и ги компарира резултатите од добиените корелации во трудот со соодветни студии. Ги корелира податоците за преваленцата на хроничните рани, етиологијата и влијанието на возраста и полот. Резултатите од студија на Chavan S.M. Prevalence and risk factors of diabetic foot ulcer at a tertiary care hospital among diabetic patients, International Journal of Advances in Medicine, 2018, Vol.5 No.5 се во корелација со добиените резултати во дисертацијата.

Исто така, направена е анализа на користените дијагностички методи и корелирани се добиените резултати со оние од соодветните студии. Особено значајни се анализите кои кандидатката ги користи при процената на двата протокола спроведени во тек на третманот на раните. Во поголем број од досегашните студии авторите користеле различни протоколи, и тоа најчесто на експериментални животни, и при тоа ги надминувале границите на безбедност препорачани за пациентите. Протоколите во студијата кои се користат во секојдневната практика на Клиниката покажале дека се ефикасни и безбедни и дека постои позитивна корелација помеѓу добените резултати и позитивниот ефект врз заздравувањето на хроничните рани.

Во понатамошната дискусија, кандидатката прави корелации со други сродни студии и при тоа добиените резултати во најголем дел се комплементарни особено со намалувањето на површината на раната и промените во оксигенацијата во тек на третманот; студија на Ueno T., Omi T. Evaluation of Hyperbaric Oxygen Therapy for Chronic Wounds. J Nippon Med Sch. 2014;81(1):4-11.

Особено анализата на цитокините како маркери на инфламација е во корелација со повеќето студии кои ја иследуваат оваа област. Кандидатката дискусијата ја изложува прецизно и селектирано и прави компарации со истоимени студии; Sallam W.A.A., El-Sharawy h.M.A. Role of Interleukin-6 (IL-6) and Indicators of Inflammation in the

Pathogenesis of Diabetic Foot Ulcers.2012, Australian Journal of Basic and Applied Sciences, 6(6): 430-435., и студијата на Waili-Al S.N., Butler J.G.Effects of Hyperbaric Oxygen on Inflammatory Responses to Wound and Trauma:Possible Mechanism of Action.The ScientificWorldJournal,2006,6,425-441.

Во **заклучокот** на оваа дисертација, кандидатката таксативно ги презентира добиените резултати во контекст на одговор на поставените цели на испитувањето. Преку презентираниот докторски труд, во најголем дел ги потврдува поставените хипотези. Ја потврдува поставената хипотеза дека хипербарната кислородотерапија има значајно влијание врз процесот на зараснување на хроничните рани. Раните се присутни кај повозрасната популација најчесто на возраст над педесет години и се проследени со коморбидни состојби, пред сè со дијабетес. Не постои значајна корелација во однос на полот на пациентите. Двата протокола на ХБОТ сигнификантно ја редуцираат површината на раната во испитуваниот период. Постои значајна разлика во зараснувањето на раните помеѓу двата протокола и контролната група. Не постои сигнификантна разлика во однос на зараснувањето на раните помеѓу двата испитувани протокола. Не постои значајна разлика во намалувањето на површината на раните во текот на третманот кај пациентите од контролната група. Комбинацијата на стандардна терапија заедно со хипербарната кислородотерапија е супериорен третман во однос на стандардната терапија. Во контролната група е регистрирана сигнификантно пониска сатурација со кислород споредена со групите со двата протокола на ХБОТ. Во истражувањето се потврдува сигнификантно намалување на концентрациите на проинфламаторните цитокини во однос на зараснувањето на раните. Резултатите од овој научен труд потврдуваат дека користењето на хипербарната кислородотерапија како адјувантен третман заедно со стандардната терапија дава значајно подобри резултати во лекувањето на селектирани хронични рани. Потврдува дека хипербарната кислородотерапија е потребна во процесите на зараснување на ткивата и треба да биде составен дел кај пациенти кои немаат значајни контраиндикации од неа. Со ова се овозможува намалување на времетраењето на лекувањето, инвалидитетот, се подобрува квалитетот на живот на пациентите и се намалува социоекономскиот терет на поединецот и општеството.

Поглавјето **Литература** содржи 301 референца, од кои најголем дел се од понов датум, кои се уредно презентирани според важечките стандарди и соодветно цитирани во текстот.

Оцена на трудот

Докторската дисертација на кандидатката ас. д-р Христина Брешковска, со наслов: **Евалуација на ефикасноста на хипербарната кислородотерапија врз здравување на хроничните рани и врз хроничната инфламација**, претставува истражување во форма на докторски труд од областа на дерматологијата. Хипербарната кислородотерапија овозможува специфичен тераписки пристап кај хроничните рани. Корелациите помеѓу двата протокола во третманот на хроничните рани покажуваат значајни резултати и можат да се користат во секојдневната клиничка пракса. Со докторскиот труд на ас. д-р Христина Брешковска и добиените резултати се предлага ефикасен тераписки пристап во лекувањето на хроничните рани како адјувантен третман заедно со стандардната терапија. Исто така, се предлагаат двата иследувани протокола како дел од секојдневната клиничка практика.

Докторската дисертација на кандидатката д-р Христина Брешковска, со наслов: **Евалуација на ефикасноста на хипербарната кислородотерапија врз здравување**

на хроничните рани и врз хроничната инфламација, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за изработка на докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Автор-и: ас. д-р Христина Брешковска, објавен: „Ефектот на хипербарната оксигенотерапија како адјувантна терапија во заздравувањето на хроничните рани“, Медикус -2019, стр. 270-275, ISSN 1409-6366 UCD61 Vol-24(3)-2019.

[2]. Автор-и: ас. д-р Христина Брешковска, објавен: „Martorell Улкус-терапевтски пристап“, Македонски медицински преглед - 2020,стр.56-59,ISSN 0025-1097 Vol-74(1)2020.

Заклучок и предлог

По внимателното, целосно и исцрпно разгледување на докторската дисертација на кандидатката ас. д-р Христина Брешковска, со наслов: **Евалуација на ефикасноста на хипербарната кислородотерапија врз заздравување на хроничните рани и врз хроничната инфламација**, Комисијата смета дека се работи за самостоен научноистражувачки труд кој разработува актуелна тема, со јасно дефинирани мотив и цели, како и апликации клинички резултати. Добиените резултати ќе дадат придонес во терапијата на хроничните рани.

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата го оценува позитивно приложениот докторски труд и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при УКИМ, Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **ас. д-р Христина Брешковска** со наслов: **Евалуација на ефикасноста на хипербарната кислородотерапија врз заздравување на хроничните рани и врз хроничната инфламација**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, претседател, с.р.

Проф. д-р Лидија Тодоровска, ментор, с.р.

Проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, член, с.р.

Проф. д-р Љубица Павлова, член, с.р.

Проф. д-р Катерина Дамевска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КОРЕЛАЦИЈА ПОМЕЃУ ДЕРМОСКОПСКИТЕ ПОТТИПОВИ НА АКВИРИРАНИ НЕВУСИ И АНАТОМСКАТА РЕГИЈА, ВОЗРАСТА И ФОТОТИПОТ НА КОЖАТА“ ОД АС. Д-Р СИЛВИЈА ДУМА, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 112 од Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), член 275 од Статутот на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 458 од 17.10.2019) и член 61 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 245/2013), Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XXVI седница одржана на **10.6.2020** година, а по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус – докторски студии по медицина донесе

ОДЛУКА

за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација

1. Се формира Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов:

Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата од докторантката Силвија Дума, во состав:

1. проф. д-р Сузана Николовска, претседател
2. проф. д-р Горѓе Џокиќ, ментор
3. проф. д-р Смиља Туџарова Ѓоргова, член
4. проф. д-р Жељко Мијушковиќ, член
5. проф. д-р Александар Анчевски, член.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката **ас. д-р Силвија Дума**, со наслов **Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата**, содржи 117 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1 проред и големина на букви 12, 67 табели, 33 графикони, 9 слики, 2 прилога, 123 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Приложената докторска дисертација обработува актуелна апликативна научна проблематика од областа на дерматологијата.

Трудот е структуриран во 9 глави, и тоа: вовед, мотив и цели за изработка на докторскиот труд, материјал и методи на истражувањето, статистичка обработка на податоците, резултати, дискусија, заклучни согледувања и литература. На почетокот е приложено резиме на македонски јазик. Деловите се систематизирани во точки и

потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на докторската дисертација, кандидатката се осврнува на дермоскопијата како метода, со нејзините синоними – епилуминисцентна микроскопија и површна микроскопија, опишувајќи ја како неинвазивна ин vivo метода со која се овозможува визуелизација на структури во епидермисот и дел од дермот. Исто така, укажува на тоа дека дермоскопските структури имаат свои хистопатолошки еквиваленти. Потоа, кандидатката се осврнува на историјатот, поточно за зачетокот на идејата за оваа метода која прв ја споменал Kohlhaus во 1663 година, германскиот дерматолог Una во 1893 година го воведува терминот дијаскопија, преку Johann Saphier, кој прв го вовел терминот дермоскопија. Понатаму, кандидатката не воведува во техниката на изведување на методата која е мошне едноставна и користи оптички апарат со халогена светлина, не запознава и со двата типа поточно поларизирана и неполаризирана дермоскопија, укажувајќи на тоа кои се разликите меѓу двете. Во воведот следат алгоритмите по кои се изведува оваа метода, како примарен „алоритамот во два чекора“ за дистинкција на меланоцитните од немеланоцитните лезии, а во продолжение и останатите најчесто употребувани алгоритми (Pattern analiza, 7-point checklist, ABCD, Menzies), каде што и дава нивен детален опис. Во рамките на ова поглавје, кандидатката потсетува на основните карактеристики на невусите, нивната базична патогенеза, патеките на невогенеза, како и основната поделба на невусите. Тие се поделени на две групи, конгенитални – вродени и аквирирани – стекнати, со посебен осврт на аквирираните невуси, чии корелации со анатомските регии, фототипот и возраста се предмет на оваа докторска дисертација. Се осврнува на факторите кои влијаат на морфологијата на невусите, како и внатрешните и надворешните фактори. Во овој дел на воведот, кандидатката не запознава со дермоскопската класификација на аквирираните невуси, кои се главниот објект на корелации.

При определување на **мотивот** за изработка на докторската дисертација, кандидатката поаѓа од долгогодишната пракса во дерматоонколошката амбуланта и големите дијагностички предизвици во дијагноза на пигментните лезии на кожата и диференцирање на бенигни и малигни пигментни лезии. Тргувајќи од идејата дека дермоскопијата овозможува поделба на невусите на поттипови, како и предзнаењата на ова поле од претходни истражувања е мотивот за ова истражување, сметајќи дека подоброто познавање на структурата на меланоцитните невуси и нивната поефикасна дијагноза, овозможува поефикасна и побрза дијагноза на малигните меланоцитни лезии.

Целите во овој труд се дефинирани на следниов начин:

Примарни цели:

- Утврдување на фреквенцијата на дермоскопските поттипови на невуси на различните анатомски регии, кај испитаници на различна возраст и со различен фототип.
- Утврдување на предоминантен дермоскопски поттип на невуси на различни анатомски регии, кај испитаници со различна возраст и различен фототип.
- Компарација на фреквенциите на утврдените дермоскопски поттипови на невуси кај испитаници со различна возраст и фототип и различна анатомска локализација.
- Утврдување на предоминантен дермоскопски поттип на невуси кај испитаници со мината лична и фамилијарна анамнеза за меланом.
- Утврдување на предоминантен тип на невуси кај испитаници изложени на пролонгирано УВ-зрачење.

Секундарни цели:

- Изготвување на мапи со доминантен дермоскопски поттип на невуси во зависност од возраст, пол, анатомска регија и фототип на кожа.

Во поглавјето **Материјал и методи**, кандидатката појаснува дека според дизајнот, студијата е опсервациона пресечна, во која вкупно се вклучени 400 испитаници, поделени во 8 групи според возраст, и тоа (2-10, 11-20, 21-30, 31-40, 41-50, 51-60, 61-70, над 75 години), со минимум 50 испитаници во група и минимум 5 невуси, со што се добива број од минимум 2 000 анализирани невуси. Студијата е изведена на Клиниката за дерматовенерологија. Во понатамошниот дел, кандидатката детално нè запознава со начинот и постапката на истражувањето. Анатомските регии на телото се поделени во осум групи, и тоа:

A1 (предна горна страна – врат, горни екстремитети без дланки заради специфичната анатомска структура на регијата и невусите кои се наоѓаат во неа, сè до мамиларната регија);

A2 (предна средна страна, која опфаќа од мамиларната до пубичната регија, без гениталниот дел заради анатомските специфики во регијата и специфичните типови на невуси во неа);

A3 (предна долна страна, од пубичниот дел, заедно со долните екстремитети, без стапалата поради спецификите на анатомската регија и невусите во неа);

A4 (лицева регија);

П1 (горната задна страна од вратот до скапуларна регија);

П2 (средна задна страна, од скапуларна регија до лумбална);

П3 (долна задна страна, од лумбална и задниот дел на долните екстремитети);

П4 (капилицеум).

Оваа поделба се прави за утврдување на корелација на невусните поттипови и анатомската регија (во прилог: шема од анатомски регии).

Поделбата на групи спрема фототипот на кожа ќе се врши по надворешните карактеристики и скалата на Fitzpatrick, тип 1 (млечно светла кожа, црвена или светла коса, зелени или плави очи, кожата лесно гори на сонце и никогаш не потемнува), тип 2 (светла кожа, златна-светла коса и зелени очи, кожата лесно гори и ретко потемнува), тип 3 (светломаслинеста кожа, кафена коса и кафени очи, кожата гори на сонце понекогаш и постепено потемнува), тип 4 (маслинаста кожа, темна коса и темни очи, кожата многу ретко гори на сонце и секогаш потемнува. Бидејќи нашето население припаѓа на кавкаската раса, земени се вкупно четири типови од вкупно шест фототипови, и оваа класификација ќе се користи за корелацијата помеѓу фототипот и преодоминантниот тип на невуси.

Бидејќи се анализираат аквирираните невуси, нивната дермоскопска поделба на поттипови според морфологијата е следна:

1. униформна глобуларна структура (Г)
2. униформна ретикуларна структура (Р)
3. мешана структура составена од централна глобуларна структура или бесструктурна, во периферија опкружена со пигментна мрежа (МП)
4. мешана структура составена од централно мрежа или бесструктурна, а во периферија опкружена со глобули (МГ)
5. неспецифична структура (Н)

Дермоскопска поделба според пигментната дистрибуција:

1. униформна (У)
2. централна хиперпигментација (ЦХ)
3. периферна хиперпигментација (ПХ)
4. периферна хипопигментација (ПХп)
5. мултифокална хипер/хипопигментација (М)

За потребите на студијата е изработен нестандарден прашалник од кој се добиваат информации за одредување на фототипот на кожата, минатата историја за малигни лезии на кожата, фамилијарна анамнеза за кожни тумори, експонираноста на УВ-зраци, професионална и во останатото време, податоци за изгореници на кожата пред адолесценција и потоа, сите фактори кои би можеле да влијаат или се поврзани со преобладајќиот тип на невуси. За потребите на студијата, изработена е и шема со анатомските регии кои се анализирани за попрецизно нотирање на анатомските регии и преваленцата на невусите.

А) Инклузиони критериуми за вклучување во студијата

- возраст над две години (поради тоа што се анализираат аквирани невуси)

- пациенти кои имаат барем 5 невуси на телото

кои се со големина 2 мм – 2 см

- пациенти со мината лична и семејна анамнеза за меланом

Б) Ексклузиони критериуми за студијата

- пациенти на возраст под две години

- невуси со големина над 2 см

- пациенти со Atypical mall sy

- невуси во специфични регии (гениталии, останати мукози, нокти, дланки и стапала) поради нивната специфична анатомска структура и невозможноста за приклучување во горенаведените групи по морфологија

- невуси со дермоскопска структура на спиц, хало, плав и рекурентни невуси

- меланоцитни лезии суспектни за меланом, при што пациентот ќе биде упатен на соодветен третман за нив.

Во овој дел, кандидатката нè запознава со **методите** на испитување. Од сите пациенти, вклучително и оние под 18 години од нивните родители/старатели е побарана писмена согласност за вклучување во студијата, а претходно се дадени сите информации за неинвазивноста на методата и еднократната посета. Пациентот дава информации за пополнување на прашалникот - кој е нестандардизиран и дизајниран за потребите на студијата. Се одредува фототипот на кожата на пациентот по скалата на (Fitzpatrick). Направен е комплетен преглед (дермоскопски) на целото тело со дермоскоп (Dermlite 3, Heine). Се врши дигитален запис со (Nikon 500) дигитален апарат на дермоскопски слики. Податоците за невусните поттипови се нотираат на шема претходно изработена со анатомските регии за секој пациент и се нотираат со нивните скратеници.

Во овој дел, кандидатката детално ги опишува статистичките методи кои ги користи за анализа на добиените податоци од истражувањето. За статистичка обработка на податоците е направена база во статистичката програма SPSS for Windows 17,0. Категориските варијабли се прикажани со апсолутни и релативни броеви, квантитативните варијабли ќе бидат прикажани со дескриптивни параметри (mean, SD, minimum, maximum, median, IQR). За компарирање на резултатите меѓу анализираните групи, се користени непараметарски и параметарски статистички тестови за независни податоци (Student-t-test, Mann-Whitney U-test, Chi-square test, Fisher exact test, Analysis of Variance, Kruskal-Wallis test). За ниво на сигнификантност ќе биде земена вредноста на $p < 0,05$, а за високосигнификантна вредноста на $p < 0,01$.

Резултатите се прикажани на 67 табели и 33 графикони проследени со соодветен коментар.

На почетокот се прикажани демографските карактеристики и дистрибуција на испитаниците според пол и возраст, каде што 55,75 % се од женски пол и 47,25 % од машки пол. Понатаму, во однос на образованието, 48 % се со оформено високо образование. Во наредната табела се опишани физичките карактеристики на испитаниците. Во овој прв дел од резултатите, дадена е и фреквенцијата на личната анамнеза за кожни тумори, како и фамилијарната анамнеза за кожни тумори, која е позитивна кај 25,5 % од испитаниците. Во однос на застапеноста на фототипот по скалата на Fitzpatrick, доминираат фототип 3, 39,75 % и фототип 4, 47,25 %. Вкупно се анализирани 4631 невус, со доминација од 43,25 % на групата кои имаат од 5 до 10 невуси. Понатаму е прикажана дистрибуцијата на испитаниците во однос на морфологијата на невусите од нив по процентуална застапеност се распределени на следниов начин: Р-невуси – 76,75 %, Г-невуси – 47,25 %, МП-27,75 %, МТ-22,5 %, Н-25,25 % испитаници. Понатаму, кандидатката ја опишува дистрибуцијата на испитаниците во однос на застапеноста на морфолошките типови невуси по анатомските регии, покажа дека најголем дел од испитаниците има невуси во задна горна регија – 89,5 % (358), следено од испитаници со невуси во предна горна регија – 83 % (332), задна средна регија – 77 % (308), предна средна регија – 63,5 % (254), лицева регија – 24,5 % (98), задна долна регија – 24 % (96), а само 2,25 % (9) испитаници има невуси со локализација на капилициум. Разликите во локализацијата на морфолошките типови невуси по анатомски регии статистички се потврди како сигнификантна, односно значајна за тестираните разлики меѓу сите регии ($p < 0.001$), со исклучок на разликата меѓу лицевата регија споредена со задна долна регија која беше несигнификантна ($p = 0.87$).

Понатаму, кандидатката во својот труд ги опишува корелациите помеѓу морфолошките типови на невуси и возраста. Ова е, всушност, и една од главните цели на истражувањето, при што е утврдена позитивна корелација помеѓу одредени типови на невуси и возрастни групи. Поточно, утврдени се сигнификантни корелации помеѓу предоминантни дермоскопски поттипови на невуси кај испитаници на различна возраст. Поточно, предоминантност на глобуларен невус Г во детската и адолесцентна возраст; предоминантност на ретикуларниот невус Р од третата група нагоре, поточно кај повозрасната популација. Се потврди предоминантност на МГ-невусот со мешана структура и негова предоминантност во втората и третата група, поточно од 11 до 30-годишна возраст. Потоа следат корелациите на дермоскопските типови на аквирирани невуси и анатомските регии.

И овде се добиени сигнификантни позитивни корелации, предоминантност на глобуларниот невус во предногорната регија на телото. Најдена е предоминантност на Р-невусот и задногорната регија на телото. Потврдена е корелација помеѓу вкупниот број на невуси во одредени анатомски регии и варијациите помеѓу половите, поточно како доминантна регија кај женскиот пол во однос на вкупниот број на невуси се наоѓа во П3-регијата, задната долна регија, за разлика од вкупниот број на невуси во П1-регија задна горна регија кај машката популација. Исто така, постои сигнификантна корелација помеѓу Н-тип на невус и Р-тип невус во П3-регијата кај женскиот пол. Во понатамошниот текст на резултати, кандидатката прави корелација помеѓу дермоскопските типови на невуси и испитаници со позитивна фамилијарна анамнеза за кожни тумори, која покажала дека тип Г-невус имале 47,1 % (48) пациенти со позитивна фамилијарна анамнеза, тип Р имале 76,5 % (78) со позитивна фамилијарна анамнеза, тип МП имале 17,65 % (18) пациенти со позитивна фамилијарна анамнеза, тип МТ имале 9,8 % (10) пациенти со

позитивна фамилијарна анамнеза, и тип Н-невус бил дијагностициран кај 28,4 % (29) пациенти кои изјавиле дека во семејството имаат член со малигно заболување на кожа. Статистичката анализа потврди сигнификантна асоцираност, односно поврзаност на фамилијарна анамнеза за кожни тумори со два типа на невуси, со МП и МТ-невуси ($p=0.0083$, $p=0.0004$ консеквентно). Меѓутоа, во истражувањето не била најдена сигнификантна поврзаност на личната анамнеза за кожни тумори со зачестеноста на одделните типови невуси. Уште една позитивна корелација во истражувањето се однесува на испитаниците со различен фототип кои имале сигнификантно различни морфолошки типови на невуси. Пациентите со тип Г-невус најчесто припаѓале на фототип 3 и 4 – 41,8 % (79) и 40,7 % (77) пациенти, консеквентно. Околу 50 % пациенти со тип Р-невус имале маслинаста кожа, темна коса и темни очи, односно фенотипски одговарале на фототип 4. И пациентите со МП и МТ-невуси припаѓале на фототип 4 – 48,65 % (54), односно 61,1 % (55) пациенти. Пациентите со тип Г-невус најчесто припаѓале на фототип 3 – 56,4 % (57).

Во поглавјето **Дискусија**, кандидатката на почетокот зборува за значењето на методата во класификацијата на невусите, потврдена со студиите за ефикасност на дермоскопијата во дијагноза на пигментните лезии, сензитивност и специфичност. Развојот на дермоскопијата како метода отвора нова морфолошка димензија на меланоцитните невуси, како и подобро разбирање на нивната молекуларна структура и можност за нови класификации, како и студии во прилог за можноста со истоимената метода да се овозможи следењето на еволуцијата и инволуцијата на пигментните невуси. Фактот дека дермоскопијата овозможува визуелизација на лезии кои не се видливи со голо око, како и тоа дека визуелизираните структури имаат свои хистопатолошки еквиваленти, ја прави метода релевантна за опсервација на морфолошката разноликост на невусите и нивната промена со текот на времето. Всушност, укажува на главните предности на оваа метода, а тоа е дека таа претставува мост помеѓу макроскопскиот и микроскопскиот свет и води до нивна интеграција. Кандидатката ги коментира и ги компарира резултатите од добиените корелации во трудот со соодветни студии при што започнува со корелацијата помеѓу фамилијарната анамнеза за кожни тумори и вкупниот број на невуси, како и морфолошките типови. Бројот на невуси кај овие испитаници е поголем, посебно во адолесцентните групи, при што цитира студии во кои се добиени слични резултати. Зголемениот број на невуси во детска и адолесцентна возраст е поврзан со ризикот за меланом, исто така и анатомските регии каде што има поголем број корелира со локализација на меланомот. Понатаму, ги компарира своите резултати за корелацијата помеѓу доминантните фототипови добиени во студијата, а тоа се фототип 3 и 4 со морфолошките доминантни невуси. При анализата на релацијата помеѓу фототипот и невуси во однос на пигментацијата не се добија сигнификантни резултати за разлика од студијата Zalaudek I, Argenciano G, Mordente I; Nevus type in Dermoscopy is related to Skin type in white person, Arch Dermatol, 2007;143:351-356, во која е најдена сигнификантна корелација помеѓу фототип 1 и аквириран меланоцитен невус со централна хипопигментација и асоцијација помеѓу фототип 4 и аквириран меланоцитен невус со централна хиперпигментација, како и сигнификантна поврзаност аквириран меланоцитен невус со мултифокална пигментација и фототип 2 и 3. Дискусијата продолжува така што кандидатката прави компарација на своите корелации со други сродни студии, при што во најголем дел резултатите се комплементарни со другите студии на корелациите на дермоскопските типови

на невуси и појавата на МГ-невусот претежно во детска и адолесцентна возраст. На крајот е компарација на корелациите помеѓу време на сончева експозиција и зголемен број на невуси, како и компарациите со други студии. Кандидатката дискусијата ја изложува прецизно и селектирано и прави компарации со истоимени студии.

Во **заклучокот** на оваа дисертација, кандидатката таксативно ги презентира добиените резултати во контекст на одговор на поставените цели на испитувањето. Преку презентираниот докторски труд, кандидатката во дел ги потврдува поставените хипотези. Поточно ја потврдува хипотезата за постоење на преобладаантен дермоскопски тип на невуси кај испитаници на различна возраст и анатомски регии. Преобладаантност на Г-невусот во детска и адолесцентна возраст, преобладаантност на Р-невус од триесетгодишна возраст и нагоре, како и преобладаантност на МГ-невусот од единаесет до триесетгодишна возраст. Студијата покажува позитивна корелација помеѓу вкупниот број на невуси во одредени анатомски регии и варијации помеѓу половите, поточно како доминантна регија кај женскиот пол во однос на вкупниот број на невуси се наоѓа во ПЗ-регијата, задната долна регија, за разлика од вкупниот број на невуси во П1-регија задна горна регија кај машката популација. Како и потврда за сигнификантна корелацијата помеѓу Н-тип на невус и Р-тип невус во ПЗ-регијата кај женскиот пол. Се потврдува како сигнификантна корелацијата помеѓу МП и МГ-невусите кај испитаници со позитивна фамилијарна анамнеза за кожни тумори. Се потврди позитивна корелацијата помеѓу пролонгираното УВ-зрачење и поголемиот вкупен број на невус. Кога станува збор за фототипот, не се утврди корелација помеѓу фототипот на кожа и невуси со различна пигментна дистрибуција. Во истражувањето не се потврдува хипотезата за корелација помеѓу личната анамнеза за кожни тумори и преобладаантен тип на невуси. Ова истражување делумно ја потврдува тезата за постоење на преобладаантни типови на невуси во различните возрастни групи, што ќе овозможи полесно препознавање на типовите невуси кои не се специфични за возраста, тоа би ја подобрила дермоскопската дијагноза во смисла на рано препознавање на меланомот. Резултатите од студијата несомнено укажуваат на значењето на оваа метода во класификацијата, дијагнозата на меланоцитните лезии. Добиеените резултати се искористени за изработување на мапи кои ќе дадат придонес во поефикасната дијагностика на бенигните пигментните лезии и нивната полесна дистинкција од малигните пигментни лезии.

Поглавјето **Литература** содржи 123 референци, од кои најголем дел се од понов датум, кои се уредно презентирани според важечките стандарди и соодветно цитирани во текстот.

Оценка на трудот

Докторската дисертација на **ас. д-р Силвија Дума, Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата**, претставува истражување во форма на докторски труд од областа на дерматологијата. Дермоскопијата, како неинвазивна метода, овозможува висока специфичност и сензитивност во дијагностиката на пигментните кожни тумори. Корелациите на дермоскопските типови на невуси со возраста, полот, фототипот и анатомските регии даваат знаења кои можат да се искористат како предност при работа со оваа метода, па во тој контекст се изработени и мапи со корелациите кои даваат и побрз шематски приказ на добиените резултати. Докторскиот труд на ас. д-р Силвија Дума прави обид да овозможи попрецизна дијагностика на

пигментните тумори на кожата користејќи ги параметрите од корелациите како помошна дијагностичка алатка.

Докторската дисертација на **ас. д-р Силвија Дума, Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за изработка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. Автор-и: ас. д-р Силвија Дума, објавен: „Атипичен спитц невус во детска возраст“, Медикус -2019,стр.103-106, ISSN 1409-6366 UCD61 Vol-24(1)-2019.
- [2]. Автор-и: ас. д-р Силвија Дума, објавен: „Корелација помеѓу дермоскопските типови на аквирирани невуси и возраста“, Медикус- 2020,стр.29-38,ISSN 14096366 UDC 61 Vol-25(1)2020.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

По внимателното, целосно и исцрпно разгледување на докторската дисертација на кандидатката **ас. д-р Силвија Дума** со наслов: **Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата**, Комисијата смета дека се работи за самостоен научноистражувачки труд кој разработува актуелна тема, со јасно дефинирани мотив и цели, како и апликабилни клинички резултати. Добиените резултати ќе дадат придонес во дијагностиката во областа на дерматоонкологијата.

Врз основа на претходно изнесеното, Комисијата го оценува позитивно приложениот докторски труд и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во состав на УКИМ во Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **ас. д-р Силвија Дума** со наслов: **Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирирани невуси и анатомската регија, возраста и фототипот на кожата**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, претседател, с.р.

Проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, ментор, с.р.

Проф. д-р Смиља Туцарова Ѓоргова, член, с.р.

Проф. д-р Жељко Мијусковиќ, член, с.р.

Проф. д-р Александар Анчевски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕКОНОМСКИТЕ И
СОЦИЈАЛНИТЕ ПРАВА ПОМЕГУ НОРМАТА И РЕАЛНОСТА“ ОД М-Р
ВИШЊА МЛАДЕНОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ
„ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 3.7.2020 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Вишња Младеновска со наслов „Економските и социјалните права помеѓу нормата и реалноста“, во состав: проф. д-р Тодор Каламатиев, проф. д-р Тајјана Петрушевска, проф. д-р Рената Тренеска-Дескоска, проф. д-р Мариќа Ристовска (менторка) и проф. д-р Јелена Трајковска Христовска. Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Вишња Младеновска, со наслов „Економските и социјалните права помеѓу нормата и реалноста“, содржи 314 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 652 фусноти, како и 219 библиографски единици, меѓу кои научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси. Трудот е структуриран во вовед, четири дела и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во глави (точки) и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Во воведот на трудот се определени предметот на истражувањето и целите што треба да се постигнат со него, поставени се работните хипотези што треба да се потврдат, како и користената методологија при истражувањето.

ПРВИОТ ДЕЛ е насловен: „Човекови права и меѓународни документи“ и има две глави. Првата глава се фокусира на теориските димензии и историскиот развој на човековите права, како и со анализа на различните теории за човековите права и посебните размислувања за нив низ историјата ќе се согледа динамиката на развојот на човековите права низ историјата. На овој начин ќе се согледа динамиката на променливите сфаќања и ставови на теоретичарите во правната наука во поглед на економските и социјалните слободи и права. Во втората глава се анализирани меѓународните документи (декларации, конвенции, протоколи, пактови и договори) како извори и како меѓународна правна рамка за човековите права, со посебен осврт на меѓународните документи кои претставуваат извори на економските и социјалните слободи и права, како и улогата на меѓународните организации во оваа област.

ВТОРИОТ ДЕЛ е насловен: „Механизми за заштита на економските и социјалните права“ и има две глави. Во првата глава се следи заштитата на човековите права и се анализираат меѓународните механизми за заштита на човековите права, со посебен осврт и примери за заштитата на економските и социјалните слободи и права во судската практика на Европскиот суд за човекови права и Судот на правдата. Во втората глава се анализира судската заштита на економските и социјалните слободи и права пред редовните судови и улогата и надлежноста на народниот правобранител и Уставниот суд во заштитата на овие права и слободи во правниот систем на Република Северна Македонија. Во оваа глава се анализира и потребата за проширување на надлежностите на Уставниот суд на Република Северна Македонија во доменот на заштитата на економските и социјалните слободи и права, преку амандманска измена

и дополнување на Уставот со воведување на супсидијарно правно средство – уставна тужба пред Уставниот суд на Република Северна Македонија.

ТРЕТИОТ ДЕЛ е насловен: „Економските и социјалните слободи и права во Република Северна Македонија“ и е составен од една глава и три одделни точки кои целосно се фокусираат на определувањето, статусот и уставниот концепт на економските и социјалните слободи и права во Уставот на Република Северна Македонија. Овде се анализираат и уставните дилеми поврзани со концептот на економските и социјалните слободи и права, со посебен осврт на дилемите поврзани со уставните одредби за заштита на правото на сопственост и се истражува и се дава предлог на решение. Во оваа глава, во мал дел се посветува внимание и на економските и социјалните слободи и права и вонредната состојба во Република Северна Македонија, предизвикана од здравствената пандемска епидемија од коронавирусот COVID 19.

ЧЕТВРТИОТ ДЕЛ е насловен: „Компаративен преглед на економските и социјалните слободи и права во Република Србија, Република Босна и Херцеговина и во Република Хрватска“ и има три глави. Во овој дел, кандидатката се фокусира на компаративниот преглед со анализа на сличностите и разликите кои се јавуваат во доменот на економските и социјалните права како уставна категорија во уставите и правните системи во првата глава во Република Србија, во втората глава во Република Босна и Херцеговина и во третата глава во Република Хрватска.

Во **ЗАКЛУЧОЦИТЕ**, кандидатката ги афирмира и ги сумира поентите од претходно напишаното, при што се потврдуваат главната хипотеза и помошните (работните) хипотези. Така, според кандидатката се предлага да се прошири надлежноста на Уставниот суд на Република Северна Македонија заради правна заштита на: „сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Северна Македонија и сите слободи и права од ратификуваните меѓународни договори признати со меѓународното право“ преку воведување на супсидијарно правно средство правен институт – уставна тужба преку амандманска измена и дополнување на Уставот. Се предлага да се изврши измена и дополнување на Уставот на Република Северна Македонија на начин што со уставен амандман ќе се измени и дополни одредбата од член 110, алинеја 3 од Уставот и наместо неа ќе се внесе нова алинеја 3, која ќе гласи: „Ги штити сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со овој Устав и сите слободи и права од ратификуваните меѓународни договори признати со меѓународното право, повредени со поединечен акт, одлука или дејство на државните органи, единиците на локалната самоуправа и носителите на јавни овластувања и одлучува по уставна тужба доколку се исцрпени или не се предвидени други правни средства за нивна заштита.“

Во поткрепа на ваквиот предлог, кандидатката го наведува фактот дека доколку се прифати вака предложената амандманска измена и дополнување на Уставот на Република Северна Македонија, ќе им се овозможи на граѓаните правна заштита на економските и социјалните слободи и права, односно сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот и сите слободи и права признати со меѓународното право. Се смета дека на овој начин ќе се овозможи граѓаните да ја остваруваат правната заштита на овие права во соодветна судска постапка во својата матична држава пред Уставниот суд на Република Северна Македонија и ќе се придонесе граѓаните да не се изложуваат на дополнителни трошоци за водење на судски постапки пред Европскиот суд за човекови права во Стразбур.

ПРЕДМЕТ НА ИСТРАЖУВАЊЕ

Предмет на истражувањето на докторската дисертација се економските и социјалните слободи и права, историскиот развој на економските и социјалните слободи и права, анализа на комплексноста, меѓузависноста и условеноста на економските и социјални права и нивното определување и поставеност во уставот. Всушност, предмет на истражување во докторската дисертација е разработка на економските и социјалните слободи и права преку анализа на уставните одредби кои ја регулираат оваа област, како и нивната концепциска поставеност во правниот систем и

Уставот на Република Северна Македонија и во уставите во некои од државите на просторот на поранешна СФРЈ, односно во Република Србија, Република Босна и Херцеговина и во Република Хрватска. Предмет на истражување се и меѓународните документи кои ја регулираат оваа област, како и меѓународната заштита на економските и социјалните слободи и права, слабостите и предностите во механизмите за заштита на овие права. Предмет на истражувањето на докторската дисертација е поставеноста и статусот на економските и социјалните слободи и права во уставниот поредок на Република Северна Македонија со длабинска анализа и осознавање за статусот и судска заштита на економските и социјалните слободи и права и нивна компаративна анализа со уставите на други држави.

За кандидатката, подеталното уредување на содржината на економските и социјалните слободи и права со Уставот на Република Северна Македонија, постапката, начинот и условите за нивното остварување, како и начинот и постапката на остварување на нивната правна заштита со Уставот на Република Северна Македонија се препушта да бидат уредени од страна на законодавецот со донесување на посебни закони и подзаконски прописи и акти. Со тоа дополнително се придонесува да се намали уставната сила и моќ на економските и социјалните права како уставно загарантирани права во Република Северна Македонија. За кандидатката, на овој начин се придонесува да се усложни постапката за остварување на овие права во реалноста, а донесените закони и подзаконски прописи, со кои поблиску се определуваат и се регулираат овие слободи и права, не содржат строги и прецизни норми и санкции за нивна реализација во реалноста како уставно загарантирани слободи и права, спрема: „државата и надлежните државните органи кои се должни да ги спроведуваат пропишаните законски норми и мерки заради нивна реализација во реалноста“. Поради тоа, реализацијата на економските и социјалните слободи и права во реалноста, во Република Северна Македонија, во извесна мера зависи и од волјата на политичките елити, кои, всушност, имаат значајна улога и придонес за донесување на прогресивни закони кои ќе содржат строги и прецизни законски норми и мерки за доследна реализација на економските и социјалните слободи и права на граѓаните во реалноста, како уставно загарантирани права со Уставот на Република Северна Македонија.

Од наведените причини, според кандидатката, во Република Северна Македонија, економските и социјалните слободи и права се карактеризираат со кршливост, како резултат на нискиот раст на економијата и експлоатацијата на човечкиот труд. Со тоа се доведува во прашање социјалниот карактер на државата, што е последица на апсолутната верба во моќта на пазарот како регулатор на општествените односи. Во моментот, големата економска и здравствена пандеиската криза кај нас и во светот, предизвикана од смртоносниот коронавирус COVID 19, ќе доведе до итна потреба од посегнување по социјалните инструменти како најзначајни инструменти за спас и излез од економската криза во која се наоѓа денес нашата држава. Но, без оглед на политичката и економската ситуација во која државата се наоѓа, секогаш приоритет на државата треба да биде заштитата на правата на ранливите категории на граѓани во Република Северна Македонија.

Следејќи ги таквите премиси, докторската дисертација нуди аргументирани одговори на неколку клучни прашања, поврзани со подобрување на статусот и заштитата на економските и социјалните слободи и права во правниот систем на Република Северна Македонија, како уставно гарантирани права. Бидејќи се наметнува нужноста и потребата во Република Северна Македонија за проширување на надлежноста на Уставниот суд и за заштита на сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот и сите слободи и права од ратификуваните меѓународни договори признати со меѓународното право, а кое ќе се овозможи преку воведување на супсидијарно правно средство – уставна тужба преку амандманска измена и дополнување на Уставот на Република Северна Македонија.

На овој начин преку Уставниот суд ќе се овозможи да се изврши уште една контрола на примена на уставните одредби од Уставот во доменот на обезбедувањето и заштитата на човековите слободи и права. Исто така, ќе се овозможи Уставниот суд да

претставува и коректив на донесените судски одлуки во доменот на заштитата на уставно гарантираните економски и социјални слободи и права и на сите слободи и права гарантирани со Уставот и од ратификуваните меѓународни договори, признати со меѓународното право.

ПОДАТОЦИ ЗА СОСТОЈБАТА ВО ПОДРАЧЈЕТО ВО КОЕ Е РАБОТЕНА ДИСЕРТАЦИЈАТА

Досегашното проучување на корелацијата на економските и социјалните слободи и права помеѓу нормата и реалноста, врз основа на бројни научни и стручни трудови, бројни анализи, резолуции и декларации, бројни истражувања, на национален план, но и во рамките на Европската Унија, Европскиот суд за човекови права, Судот на правдата и други релевантни тела, всушност откриваат, укажуваат и предупредуваат дека обезбедувањето на заштитата на човековите слободи и права претставува еден од основните фактори и предуслови за функционирање на демократијата и владеењето на правото во државата. На тоа, впрочем, укажува и Преамбулата на Европската конвенција за човекови права и целта за којашто се стреми Универзалната декларација за човекови права да ја постигне, а тоа е обезбедување на ефикасно исполнување, почитување и колективно гарантирање и заштита на човековите слободи и права.

Со Европската конвенција за човекови права јасно се укажува на потребата секоја земја членка потписничка на Конвенцијата да ги извршува преземените обврски во доменот на заштитата на човековите права и слободи, и тоа не само декларативно преку теоретскиот пристап и законската регулатива, туку и практично преку ефективни правни лекови кои ги овозможува секоја држава во доменот на нивната заштита. Па, во тој контекст се јавува и потребата од воспоставување на уставноправна рамка, односно можност за покренување на постапка за остварување на правна заштита на човековите слободи и права во Република Северна Македонија пред Уставниот суд како независен и самостоен орган кој се грижи за почитување на Уставот и заштита на уставноста и законитоста во државата.

Нужни се реформи, нормативни и институционални, како и активирање на други контролни механизми, како уставните судови, така и критичката активност на невладиниот сектор, независните и објективните медиуми, но и на директната демократија во доменот на унапредувањето, реализацијата и заштитата на економските и социјалните слободи и права во реалноста, во Република Северна Македонија.

КРАТОК ОПИС НА ПРИМЕНЕТИТЕ МЕТОДИ

При процесот на истражување и изработка на трудот, кандидатката користи повеќе методи и истражувачки техники: а) анализа на содржината на различни документи, научни трудови, публицистички расправи, говори, статии, списанија, мислења, теориски и истражувачки трудови, извештаи и коментари поврзани со економските и социјалните слободи и права и со статусот на овие слободи и права во меѓународниот поредок; б) историско проучување, разработка на идеолошко филозофските позиции од аспект на нивниот развој во минатото, па сè до денес; в) синтеза, со која врз основа на така добиените податоци од анализата се соединуваат и се дава свое гледиште на релевантните состојби и појави кои се предмет на проучување; г) индукција, проучување и набљудување на статусот на економските и социјалните права, стојалишта и промени и изведување општи заклучоци; д) дедукција, со која од генералните, општи стојалишта, начела и вредносни детерминанти се изведуваат конкретни ставови за статусот, дилемите и прашања кои ги засегаат овие права; е) компарација, за споредба на различните податоци, пристапи и гледишта на состојбите и врз таа основа ќе бидат изведени соодветни заклучоци заради сублимирање на разликите и сличностите кои се јавуваат при определувањето, гарантирањето и заштитата на овие слободи и права во уставно-правните системи во одделни држави.

КРАТОК ОПИС НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОД ИСТРАЖУВАЊАТА И ПРИМЕНА

Истражувањето на кандидатката м-р Вишња Младеновска дава во одредена мера нова димензија на досегашните истражувања на економските и социјалните слободи и

права и нивната правна заштита. Трудот го истражува уставниот концепт на економските и социјалните слободи и права, меѓународните механизми за нивната заштита и судската заштита на економските и социјалните слободи и права во правниот систем во државата. Дополнително, анализата со примери на содржината на донесените одлуки од Европскиот суд за човекови права во одредени предмети, како и приложените графикони со анализа на статистичките податоци за заведените судски постапки пред судовите во Република Северна Македонија и Европскиот суд за човекови права, ја зајакнува тежината на академскиот и научниот постулат. Докторската дисертација на одреден план постигнува неколку резултати, при што еден од најзначајните е воспоставување систематизирана уставноправна рамка и предлог-решение за остварување на можноста за проширување на надлежноста на Уставниот суд на Република Северна Македонија и покренување на постапка преку воведување на супсидијарно правно средство правен институт – уставна тужба преку амандманска измена и дополна на Уставот. Заради остварување на правната заштита пред Уставниот суд како независен и самостоен орган кој се грижи за почитување на Уставот и заштита на уставноста и законитоста во државата, на економските и социјалните слободи и права во Република Северна Македонија кои се предмет на проучување во докторската дисертација.

Следејќи ја таквата насоченост, резултатите од докторската дисертација би имале примена во научната и пошироката јавност во земјава и во регионот која се занимава со прашањето за правната заштита на уставно загарантираните економски и социјални слободи и права и сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Северна Македонија и сите слободи и права од ратификуваните меѓународни договори признати со меѓународното право.

Прво, се отвора можност преку проширување на надлежноста на Уставниот суд на Република Северна Македонија и преку воведување на супсидијарно правно средство правен институт – уставна тужба со амандманска измена и дополнување на Уставот, да се овозможи заштита на економските и социјалните слободи и права и на сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот и сите слободи и права од ратификуваните меѓународни договори признати со меѓународното право. Второ, се нуди основа Уставниот суд да претставува коректив на донесените судски одлуки во делот на заштитата на уставно гарантираните економски и социјални слободи и права на граѓаните. Трето, се овозможува граѓаните правната заштита на економските и социјалните слободи и права да ја остваруваат во соодветна судска постапка во својата матична држава пред Уставниот суд на Република Северна Македонија. На овој начин ќе се придонесе граѓаните да не се изложуваат на дополнителни трошоци за водење на судски постапки пред Европскиот суд за човекови права во Стразбур и истовремено ќе се овозможи поефикасна заштита на човековите слободи и права, а во извесна мера ќе се придонесе до реafirмирање на улогата на Уставниот суд како заштитник на Уставот и на сите уставно гарантирани слободи и права на човекот и граѓанинот во Република Северна Македонија .

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Трудот на кандидатката м-р Вишња Младеновска, со наслов „Економските и социјалните права помеѓу нормата и реалноста“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува условите и стандардите за докторски труд. Кандидатката успешно научно обработила важна, комплексна и актуелна тема, која бара интердисциплинарен пристап, односно критичко расветлување и промислување од нормативноправен, социолошки и филозофски аспект. Станува збор за обемен труд, во кој гледаме и препознаваме вреден придонес за остварување на правната заштита на сите уставно гарантирани економски и социјални слободи и права на човекот и граѓанинот гарантирани со Уставот на Република Северна Македонија. Во методолошка смисла, во дисертацијата се поставени јасни хипотези и цели на истражувањето, кои се потврдени со соодветна методологија и истражувачки техники. Структурата и содржината на докторската дисертација ни даваат за право да констатираме дека кандидатката успешно се справила со предметот на истражување. При изработката на дисертацијата,

таа користела богата и релевантна научна и стручна литература, домашна и странска, од водечки автори во оваа област, за што говори и бројот на фусноти во текстот на дисертацијата. Оваа докторска дисертација претставува изворен научен труд кој дава придонес во развојот на научната мисла чиј предмет на истражување е односот на економските и социјалните права помеѓу нормата и нивната реализација во реалноста.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката м-р Вишња Младеновска е автор на неколку научни трудови:

1. „Одговорност за штета со посебен осврт на штетата сторена при работа и во врска со работата“, издавач на книгата под број 978-9989-176-48-7 е „СЕЛЕКТОР“ - Скопје, 2011 година. Рецензент на книгата е проф. д-р Кирил Чавдар и претставува делумна измена и дополнување на магистерскиот труд под наслов „Одговорност за надомест на штета сторена при работа или во врска со работата“, на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, а пред Комисија во состав: проф. д-р Гале Галев (ментор), проф. д-р Јадранка Дабовиќ-Атанасовска и проф. д-р Тодор Каламатиев.

2. „Видови заштита на деца без родителска грижа“ од м-р Вишња Младеновска, статија објавена во стручното списание „Правник“ бр. 228, од издавачот Здружение на правници на Република Македонија, април 2011 година. Types of protection of children without parental care - MSc. Vishnja Mladenovska. Legal Journal/Pravnik 228, publisher Macedonian Lawyers Association, april/2011.

3. „Некои правни согледувања за институтот одговорност за штета од работен однос“ од м-р Вишња Младеновска, статија објавена во стручното списание „Правник“ бр. 228, од издавачот Здружение на правници на Република Македонија, април 2011 година. Legal perception of the institute - Responsibility of damage in labour relations - MSc. Vishnja Mladenovska. Legal Journal/Pravnik 228, publisher Macedonian Lawyers Association, april/2011.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Вишња Младеновска**, со наслов: **Економските и социјалните права помеѓу нормата и реалноста.**

Комисија

Проф. д-р Тодор Каламатиев, с.р.

Проф. д-р Татјана Петрушевска, с.р.

Проф. д-р Рената Тренеска-Дескоска, с.р.

Проф. д-р Марика Ристовска (ментор), с.р.

Проф. д-р Јелена Трајковска Христовска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ДВИЖЕЊАТА ЗА
НЕЗАВИСНОСТ, ПРАВОТО НА САМООПРЕДЕЛУВАЊЕ И
БЕЗБЕДНОСТА НА МАЛИТЕ ДРЖАВИ“ ОД М-Р АНА ВИТКОВА,
ПРИЈАВЕНА НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО
СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 3.7.2020 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Ана Виткова со наслов „Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави“, во состав: доц. д-р Елена Михајлова-Стратилати (претседател), проф. д-р Татјана Петрушевска (ментор), доц. д-р Јулија Брсакоска Безеркоска (член), доц. д-р Илина Ценевска (член) и доц. д-р Милена Апостоловска-Степаноска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ана Виткова, со наслов „Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави“, содржи 191 страница компјутерски обработен текст во фронт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 61 фуснота, 281 библиографска единица, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 3 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува на актуелноста на предметот на истражувањето, доменот во кој докторската дисертација претставува научен придонес и е даден релевантен преглед на актуелни придонеси на слични теми на истражување.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Поимно определување“. Во неа се прави поимна определба на клучните поими во докторската дисертација. Овој дел ги дефинира основните поими и различните сфаќања за основните поими кои потоа се обработуваат низ целиот труд.

Втората глава е насловена „Движењата за независност“. Во **втората глава** се обработуваат темелно овие движења во светски рамки. Направена е детална анализа на историскиот развој на движењата за независност, нивните различни појавни форми, карактеристики и нивното влијание на политиката на новото време. Се разгледува променливата улога на државата, нејзините одговори на ваквите движења кои во различни периоди од животот, културните, јазичните, религиозните и политичките разлики, ги доведуваат луѓето до фаза кога тие бараат независност од нивните власти. Политичката слобода не е секогаш целта на овие движења и таа не секогаш се реализира, но независно од промените што се случуваат, луѓето кои припаѓаат на таа група, носат одредена гордост во нивната култура или географско подрачје кое ги разликува од другите. Овие движења за независност може да бараат не повеќе од поголема автономија или да бидат признати како национално малцинство. Во тој контекст, се анализираат движењата за независност кои може да се легални или илегални движења, кои барале промена на одреден режим или нивна независност. Сепак, тие се сметаат за сепаратисти кои често користат и насилство за постигнување на нивните цели, па поради тоа од нивните критичари се нарекуваат и терористички движења. Движењата за независност имаат различни нивоа на поддршка и

присутни се особено во поновата историја како резултат на концептот за основни човекови слободи и права во духот на демократијата и либерализмот. Се дава осврт на примерите од светската политичка сцена, каде што овие движења за независност ја смениле целокупната геостратешка слика во светски рамки, нивните досиеја и научените лекции. Натаму, преку суштинска анализа на овие движења, нивната појдовна идеја и крајната цел, се објаснува поврзаноста со фундаменталното право на самоопределување на народите, кое се однесува на одредени ентитети, не на поединецот, кое е појдовната и крајната цел на овие движења за независност.

Третата глава е насловена како „Правото на самоопределување“. Во оваа глава, внимание се посветува на анализата на ова право како едно од основните човекови права кое го препознава Повелбата на Обединетите нации и многу други стратешки документи од меѓународното право. Се обработуваат, од теоретски аспект, неговото значење, неговата примена и неговиот ефект. Движењата за независност се тесно поврзани со правото на самоопределување. Тоа претставува право на секој човек да одлучува за својата положба на интернационално ниво. Правото на самоопределување е суштински принцип на меѓународното право, препознаено како генерален принцип во повеќе меѓународни договори, на пример во Повелбата на Обединетите нации, како и во Меѓународната конвенција за граѓански и политички права, како право на сите народи. Посебен фокус се става на проблемите со фундаменталните права во националното и меѓународното право, како опсегот и целта на правото на самоопределување кои значајно еволуирале во 20 век. Се разгледуваат современите сфаќања за правото на самоопределување кои обично прават разлика помеѓу внатрешното самоопределување, кое се однесува на различни политички и социјални права, како и надворешното самоопределување, кое значи целосна правна независност за одреден народ на пошироката политичко-правна сцена. Посебен осврт се дава на практичниот аспект на ова право, односно како тоа се спроведува во практика преку примери во глобални рамки, што е особено значајно за предметот на истражување, како и во овој дел, посебно внимание се дава на предностите и ограничувањата на правото на самоопределување, односно дали е тоа човеково право или морална обврска.

Четвртата глава е насловена како „Безбедноста на малите држави“. Оваа глава ја содржи супстанцијата на истражувањето, при што се изложуваат наодите од контекстуалната анализа на движењата за независност, остварување на правото на самоопределување и што тие значат за безбедноста на малите држави. На светската политичка сцена, големите и силни држави се многу влијателни во насочување на меѓународниот систем во промовирање на нивните интереси. Тие и подобро се справуваат со движењата за независност кои го промовираат правото на самоопределување во модерно време. Но, малите држави имаат поинаков став во меѓународната политика. Токму тие се предмет на истражување, особено што мора да развијат посебни стратегии за да овозможат безбедна средина и опкружување за своите граѓани, формираат регионални алијанси, стануваат членки на интернационални институции или создаваат цврсти конекции со најмоќните држави во светот. Малите држави кои се резултат на вакви движења и остварување на ова право или, пак, се во најголема опасност по својата безбедност бидејќи не можат да се заштитат самите. Од научна перспектива, безбедноста токму на малите држави е во фокусот на вниманието во поново време. Традиционалното сфаќање за безбедноста е одговорно за нееднаквоста и за безбедносните дилеми кои сè уште постојат. Меѓународниот систем им дава двосмислена положба на малите држави. Надворешните и внатрешните закани треба да бидат анализирани до детали за да се донесат јасни заклучоци. Но, сепак овие фактори влијаат на можностите за зачувување на автономијата на малите држави, и тоа на нивното стратешко значење, степенот на тензија помеѓу големите сили, историјата на односите помеѓу малата држава и нејзината најблиска голема сила, политиките на малата држава спрема големите сили, како и меѓувладините институции во безбедносното поле. Посебно внимание е ставено на тоа каква е нивната позиција, каква треба да биде нивната меѓународна политика, како тие да останат мали безбедни парчиња земја, се разгледуваат и се анализираат и примери на мали држави во модерно време, при што се извлечени соодветни заклучоци од нивното постоење.

Во заклучните согледувања се презентирани, на синтетизиран начин, наодите од истражувањето и релевантноста на анализираниите фактори во поновата историја. Заклучокот критички се осврнува на досегашната практика на спроведување на правото на самоопределување

преку движењата за независност, нивните ефекти и последици во меѓународната политика, се осврнува и на најважното прашање од меѓународен аспект – како да се одржи безбедноста во ова современо, но несигурно време. Преку проблематичните и силните точки на меѓународното безбедносно опкружување, се донесени заклучоци и препораки кои се релевантни за сите чинители на меѓународната сцена.

Предмет на истражување

Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Темата оригинално за прв пат ја обработува научната област во Р Македонија.

Краток опис на применетите методи

При изработката на трудот се користи комбинација на квалитативни и квантитативни методи, но фокусот е на квалитативниот методолошки пристап. За утврдување на квантитативни индикатори за движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави се користи контекстуална анализа на документи, како и статистичка анализа на динамиката и ефектите на овие движења и самоопределувачки права. Историско-правниот метод и компаративно-правниот метод е применет во анализата на еволуцијата на овие движења, спроведување на правото на самоопределување, како и во анализата особено на малите држави и колку се тие безбедни, споредено со други држави со различни ентитети. Студијата на случај е применета во одделни случаи на обиди за осамостојувања на одделни народи и/или територии со неколку методи на собирање податоци. Во оценувањето на релевантноста на факторите врз успешноста на овие процеси, применет е структуриран прашалник, како и интервјуа со релевантни чинители во процесот. Анализа на содржината е аплицирана во истражувањето на примарната литература, односно документите на државите релевантни за темата. Анализата на голем број документи, и тоа од приватни или официјални архиви, меѓународни документи, како и од пишани и електронски медиуми, е значаен фактор кој дава податоци од документирани сведоштва без влијание на истражувачот. Преку критичка анализа, користејќи го индуктивниот и дедуктивен метод, истражувањето дава оценка за влијанието на одделните фактори врз процесите на движењата за независност и правото на самоопределување, а ги идентификува и основните недостатоци во приодот и методологијата на примена на самоопределувачкото право. Сето тоа води до заклучоците релевантни најмногу за малите држави, создадени преку овие процеси или во најголема опасност од нив.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Движењата за независност кои се обидуваат да го реализираат своето право на самоопределување во суверените држави имаат последици и врз стабилноста и безбедноста на државите. Со тоа, двете фундаментални прашања – под кои услови самоопределувањето го подредува правото на државите да ја сочуваат својата територија и што се смета за нација која го заслужува тоа право? – остануваат нејасни и без авторитети кои би одлучиле за нив. Овие прашања останува да бидат решавани во моментот на појавувањето и од страна на државите, меѓународната заедница и стратешките подвизи на движењата за независност.

Меѓународното политичко опкружување се менува многу брзо, но сепак не е возможно да се припојат мали држави кон големите сили со регионална и интернационална сукцесија поради нивната моќ да го сторат тоа. Така, малите држави се фактор во меѓународните односи, а нивното влијание и ефикасност како динамични и флексибилни актери, унилатерално или мултилатерално, нема да исчезнат. Борбата на малите држави да опстојат, со текот на времето добива на динамика, бидејќи сфатиле дека бенефитите од тоа да се биде голема држава се намалиле. За среќа на малите држави, никогаш не било полесно да се биде мал отколку во моменталниот меѓународен систем со најголем степен на мир, економска отвореност и институционализација во досегашниот развој.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ана Виткова, со наслов „Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави“, претставува истражување во областа на меѓународното право.

Изработката на темата на оваа докторска дисертација обработува многу значајна тема, актуелна како за Република Македонија, така и во пошироки светски рамки. Материјата е изложена сеопфатно и темелно, а целиот труд е критички насочен кон анализата на комплексното и сеопфатно прашање кое е предмет на истражувањето.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Ана Виткова, со наслов „Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [3]. Автор-и: М-р Ана Виткова, „Преиспитување на новата јавна дипломатија“, објавен во Годишник на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, том 55 од 2016 година.
- [4]. Автор-и: Ana Vitkova, објавен во “International law aspects of the nongovernmental organizations with special survey on the Republic of Macedonia”, JUSTICIA, International journal of legal sciences, University of Tetovo, vol.7, No.11, 2019.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се:

Имајќи предвид дека темата на истражување на кандидатката досега не е истражувана, а во современото променливо време со многубројни предизвици за државите, повеќе од потребно е давање научен одговор и на ова прашање. Трудот ги согледува прашањата за независност на нациите кои бараат самоопределување, ситуација со која можат да се соочат особено повеќенационалните држави. Особен придонес има за малите и слаби држави кои потешко можат да се справат со евентуална дестабилизација на општеството.

Подрачје на примена и ограничувања се:

Резултатите од истражувањето може да најдат примена во општествените науки, односно правните науки, особено во меѓународното право, политичките науки, особено во областа на дипломатијата, а секако и во безбедносните науки каде што малите држави се сè уште недоволно истражени поради нивната посебност и специфичност.

Можни понатамошни истражувања се:

Бидејќи станува збор за прашања кои досега не се истражувани, особено во заеднички контекст, постои можност за понатамошно продлабочување на истражувањето. На тој начин би се дале одговори на многу дополнителни дилеми кои ги наметнува трудот, би се проширила целокупната област на истражување, а сето тоа би било од значаен придонес кон науката.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Ана Виткова** со наслов „Движењата за независност, правото на самоопределување и безбедноста на малите држави“.

КОМИСИЈА

Доц. д-р Елена Михајлова-Стратилати, претседател, с.р.
Проф. д-р Татјана Петрушевска, ментор, с.р.
Доц. д-р Јулија Браскоска Безеркоска, член, с.р.
Доц. д-р Илина Ценевска, член, с.р.
Доц. д-р Милена Апостоловска-Степаноска, член, с.р.

Издвоени мислења (доколку има):

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ОД
ОБЛАСТА БИОХЕМИЈА ПРИ ИНСТИТУТОТ ЗА БИОЛОГИЈА НА
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 02-598/3 од 15.6.2020 год.), донесена на седницата со средства за електронска комуникација на 28.5.2020 год., избрани сме за членови на Рецензентската комисија за избор на еден наставник од областа биохемија и друго на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

На конкурсот објавен во „Слободен печат“ и „Коха“ од 24.3.2020 година се пријави само еден кандидат, д-р Јасмина Димитрова-Шумковска, вонреден професор на Заводот за физиологија и биохемија на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 811 од 30.9. 2002, бр. 835 од 12.9. 2003, бр.921 од 1.6. 2007, бр. 993 од 10.10.2010 и бр. 1106 од 1.9.2015 год., како и вкупните научни, стручни и педагошки остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот. По анализата на приложените материјали од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци

Д-р Јасмина Димитрова-Шумковска е родена на 6 септември 1971 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование. Во учебната 1990/1991 година се запишала на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и студирала на Институтот за биологија, биохемиско-физиолошка насока. Дипломирала во 1995 година со просечен успех 9,67 и е прогласена за студент на генерацијата на Институтот за биологија.

Во текот на студиите, кандидатката покажува особен интерес за физиолошко-биохемиските дисциплини и во 1996 година е примена за стручен соработник на Катедрата за биохемија, во состав на Заводот за физиологија и биохемија, на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Во учебната 1996/1997 година се запишала на постдипломски студии на Институтот за биологија (биохемиско-физиолошка насока) при матичниот факултет и во 2002 година се стекнала со звањето магистер по биолошки науки со одбрана на магистерската теза, под наслов „Влијанието на некои незаситени масни киселини и аминокиселината аргинин врз липопротеинскиот метаболизам кај хиперхолестеролемични стаорци“.

Докторската дисертација под наслов „Оксидативен стрес, индуциран *in vivo* по третман со атерогена диета и канцерогена супстанција – 7,12 диметилбенз[α] антрацен (7,12 DMBA). Можен импакт врз атеросклерозата“ ја одбранила во 2010 година на Природно-математичкиот факултет. Истражувањето во рамките на докторската теза е реализирано на Заводот за експериментална физиологија и биохемија, во соработка со Одделот за молекуларна фармакологија при Медицинскиот факултет на Technion Institute of Technology, Хаифа, Израел. Во докторската теза се изнесени нови сознанија за присуството, афинитетот и густината на сврзување на митохондријалниот рецептор 18 kDa транслокаторен протеин (TSPO), во стероидогени ткива и во аортата, како маркер за митохондријално оштетување предизвикано од амбиентални токсиканти, но и во услови на хиперхолестеролемија.

Како стручен соработник, **помлад асистент** и **асистент**, кандидатката д-р Димитрова-Шумковска била ангажирана со изведување на практичната настава по предметите: Општа биохемија, Биохемија I, Биохемија II и Клиничка биохемија, Анимална и растителна биохемија. Напоредно, кандидатката д-р Димитрова-Шумковска била вклучена во воведување и реализација на нови постапки и методи во рамките на практичната настава по наведените предмети.

По изборот во звањето доцент и вонреден професор, д-р Димитрова-Шумковска е ангажирана во изведувањето на теоретската настава по група предмети од областа на биохемијата: Општа биохемија, Општа и анимална биохемија, Клиничка биохемија, Биохемија 1 и Биохемија 2 за соодветни студиски програми кои се реализираат на Институтот за биологија, како и теоретска и практична настава за изборните предмети: Експериментална биохемија и Динамичка биохемија.

Кандидатката е избрана за **помлад асистент** во 1999 година, а реизбрана е во истото звање во 2002 година (Билтен бр. 811 од 30.9.2002); во 2003 година е избрана во звањето **асистент** (Билтен бр. 835 од 12.9.2003), а реизбрана е во истото звање во 2007 година (Билтен бр. 921 од 1.6.2007) при Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Во 2010 година е избрана во наставно-научното звање **доцент** по група предмети од областа биохемија (Билтен бр. 993, 1.10.2010 год.), додека во 2015 е избрана во звањето **вонреден професор** (Билтен бр. 1106 од 1.9.2015) во Заводот за физиологија и биохемија на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје, на кое работно место се наоѓа и денес.

Во 2014-2015 година, Димитрова-Шумковска е визитинг-професор на Шангајскиот универзитет, работејќи како истражувач и едукатор на сигналните патишта во развојот на хепатоцелуларниот карцином и неалкохолното хепатично замастување, за што говорат и дел од публикациите наведени во прилог.

Член е на: Israel Society for Neurosciences, Македонското биолошко друштво, Здружението на медицинските биохемичари и Здружението на физиолози на Република Македонија.

II. Наставна дејност

Во изминатиот период, кандидатката д-р Јасмина Димитрова-Шумковска била активно вклучена во изведувањето на теоретската и практичната настава на Институтот за биологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Во периодот 2015-2020 година, како вонреден професор на Институтот за биологија, д-р Димитрова-Шумковска била ангажирана во реализирањето на теоретската настава по задолжителните предмети: Биохемија, Општа биохемија, Биохемија 1, Биохемија 2, Биохемија 3 и Клиничка биохемија, како и во изведувањето на теоретската настава по изборните предмети Експериментална биохемија и Динамичка биохемија. Од особена важност е нејзината активност во осовременувањето на теоретската и обновувањето и проширувањето на практичната настава по наведените предмети. Проф. Димитрова-Шумковска, во извештајниот период, активно е вклучена во реализацијата на наставата во вториот и третиот циклус студии организирани од Институтот за биологија.

Проф. д-р Димитрова-Шумковска активно била вклучена и во изработката на 15 дипломски работи за кои експерименталниот дел се изведува на Катедрата за експериментална биохемија.

Другите активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот, наведени се во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

III. Научноистражувачка дејност

Кандидатката д-р Димитрова-Шумковска, во изминатиот период, активно била вклучена и во научноистражувачката работа на Заводот за физиологија и биохемија и

Институтот за биологија, пред сè од областа на експерименталната биохемија, молекуларната биологија и фармакологијата.

Како резултат на научноистражувачката активност, кандидатката **има објавено вкупно 31 труд, од кои по изборот во звањето вонреден професор - вкупно 8 научни труда**, кои се објавени во статии со импакт-фактор. Дел од добиените резултати кандидатката ги презентирала на научни собири и конгреси во земјата и во странство (**вкупно 30 соопштенија, од кои 2 по изборот во звањето вонреден професор**).

Проф. д-р Јасмина Димитрова-Шумковска по изборот во звањето вонреден професор била ментор и член на рецензентска комисија на 2 магистерски труда.

Д-р Димитрова-Шумковска досега учествувала во реализација на 8 научноистражувачки проекти, од кои во 4 проекти во извештајниот период. Кандидатката била раководител и на 1 меѓународен (билатерален) научен проект насловен како: „Експресија на 17-3р микро RNA кај индуцирана миокардијална хипертрофија“, кој покрај продлабочувањето на соработката на научно поле со НР Кина, значајно придонесе и во утврдување на нови молекуларни механизми кои можат да ги зголемат регенеративните капацитети на срцевиот мускул во состојби на хипертрофија. Студијата е фокусирана на улогата на miRNA-17-3р кај анимален модел со предизвикан хипертрофиран миокард.

Во полза на своето стручно усовршување, кандидатката во периодот по изборот во звањето вонреден професор, реализирала три научноистражувачки престои, еден во Шангај (Shanghai University), НР Кина, каде што и била визитинг-професор во 2014-2015 година и два кратки престоја на Rappaport Medical School - Technion University, Израел.

Во тековниот период, д-р Димитрова-Шумковска учествувала во работата на Европската програма за соработка во науката и технологијата (COST), каде што имала свои излагања за нови истражувања во пренос и амплификација на сигналните молекули (сврзување на лиганд /медикамент за рецептор) преку содејство и интеракција на различни мембрански и цитоплазматски протеини поврзани со сигналната трансдукција на рецептори сврзани за G протеини (CA18133). Познавањето на горенаведеното овозможува стратегија во примената на нови медикаменти во третманот на определени хронични заболувања (ефектот на повеќе од 30 % на применетите лекаства базира принцип на модулација во сигналната трансдукција). Вториот европски проект анализира и сортира нови патофизиолошки механизми на хепатично оштетување предизвикано од ксенобиотици (CA17112). Напоредно, Димитрова-Шумковска активно се вклучува и во работата на Европската комисија за вмрежување на земјите од Западен Балкан во регистарот на болести, во рамките на проектот за развој на нови методологии во клиничките истражувања кај мали популации (EPTRI) (ретки заболувања, педијатриски истражувања) и фармакоекономски студии. Следствено, кандидатката Димитрова-Шумковска поседува меѓународно искуство како учесник во странски истражувачки проекти во повеќе области, работа со анимални модели, со посебен осврт кон изведување токсиколошки истражувања, со цел утврдување на безбедносни дози на лекот/ксенобиотикот во претклиничката пракса.

Список на објавени трудови и анализа на дел од трудовите

До изборот во звањето вонреден професор, д-р Јасмина Димитрова-Шумковска објавила 23 труда кои се анализирани во Билтен бр. 811 од 30.9.2002, Билтен бр. 835 од 12.9.2003, Билтен бр. 921 од 1.6.2007, Билтен бр. 993 од 1.10.2010 и Билтен бр. 1106 од 1.9.2015.

Во научноистражувачкиот опус на д-р Јасмина Димитрова-Шумковска се вбројуваат вкупно 31 научен труд, главно, од областите на клиничка биохемија, патофизиологија и молекуларна фармакологија. Во тековниот 5-годишен

период по изборот за вонреден професор, д-р Димитрова-Шумковска приложува 8 труда, од кои 5 во списанија со импакт-фактор, 1 во индексирано списание и 2 поглавја во монографии со меѓународен уредувачки одбор. Во прилог на листата на трудови, дополнително е дадена анализа на 4 труда објавени во престижни списанија.

24. Dimitrova-Shumkovska J, Krstanoski L, Veenman L. (2020) Diagnostic and Therapeutic Potential of TSPO Studies Regarding Neurodegenerative Diseases, Psychiatric Disorders, Alcohol Use Disorders, Traumatic Brain Injury, and Stroke: An Update. *Cells*. 9(4):870. doi:10.3390/cells9040870.

Во трудот се елаборирани најновите сознанија за улогата на трансмембранскиот митохондријален 18 kDa транслокаторен протеин (TSPO) во одржување на клеточната хомеостаза преку регулација на ROS-синтезата, чие прекумерно создавање е вклучено во етиологијата на различни патологии на нервниот систем. Заради ваквата улога, флукуациите во неговата експресираност и афинитет за сврзување на лиганди во мозочните ткива, првенствено во микроглијата и астроцитите, се етаблирани како важен дијагностички маркер за рано детектирање и следење на прогресијата на невралните заболувања. Трудот дава и детален приказ на молекуларните патишта и клучни сигнални молекули, со посебен аспект на инволвираноста и значењето на TSPO во патогенезата на заболувања како Алцхајмеровата, Паркинсоновата и Хантингтоновата болест, како и во најновите откритија поврзани со големиот потенцијал на овој рецептор во детектирање на состојби од типот на шизофренија или аутизам. Осврт е даден и на разликите во афинитетот на различните видови синтетизирани трасери, условени примарно од генетската предиспозиција или типот на интеракција со TSPO, што се користат во утврдувањето на промените во сврзувачката моќ на самиот рецептор при различни патологии на нервниот систем. Авторите посочуваат за сигнификантноста на TSPO како неинвазивен маркер кај трауматските мозочни повреди, мозочните удари, односно неговиот протективен потенцијал при ваквите состојби. Дополнително е посочена поврзаноста на TSPO-експресијата при хронична алкохолна интоксикација.

25. Dimitrova-Shumkovska J, Krstanoski L, Veenman L. (2020) Potential Beneficial Actions of Fucoidan in Brain and Liver Injury, Disease, and Intoxication-Potential Implication of Sirtuins. *Mar Drugs*.18(5):242. doi:10.3390/md18050242.

Во трудот е направена систематска анализа на сите публикации што се однесуваат за фукоиданот – хетеросахарид со кисели својства, изолиран од морски алги, а кои се однесуваат на антиоксидативните и биоактивни својства асоцирани со *in-vivo* протективната заштита при невродегенеративни заболувања, инфламаторни процеси и состојби на нарушена функц-ионалност на црниот дроб. Елаборирани се и молекуларните механизми, поврзани со активација на гени или транскрипциски фактори кои овозможуваат јакнење на ензимските и неензимските клеточни потенцијали, со коишто се иницираат протективните својства на фукоиданот кај горенаведените нарушувања. Авторите ја анализираат интеракцијата со регулаторниот протеин сиртуин и нуклеарниот еритроиден фактор 2 (Nrf-2) чија зголемена експресија резултира со зголемување на нивото на глутатион, интензивирање на каталазната и пероксидазна активност, инхибиција врз про-апоптотичните процеси и патогени трансформации кај хепатоцитите и невроните. Посебен акцент е ставен и на разликите во антиоксидативните потенцијали во *in-vitro* и *in-vivo* услови зависен од разликите во молекулската маса на екстрахирираниот фукоидан, присуството на сулфатни групи и чистотата на изолатот од различни алгални примероци. Во трудот се опфатени и антиатерогените и хипохолестеролемичните својства на биомолекулата, како одговорна инхибицијата на липогени ензими и интеракцијата со рецепторите за холестерол.

26. Smiljkovska-Ristovska V., Sabriu A., Ristoski T. Kosharkoska- Spasovska F., Krstanoski L., Dimitrova- Shumkovska J. (2020). Markers involved in proinflammatory effects by environmental toxicant. Toxicology mechanisms and methods (accepted in press).
27. Yasin N., Veenman L., Gavish M., Dimitrova-Shumkovska, J. (2017). The 18kDa Translocator Protein, noncoding RNA and Homeostasis. (Review) Non-coding RNA Investigation.
28. Chen, X., Song, M., Chen, W., Dimitrova- Shumkovska, J., Zhao, Y., Cao, Y., Yang, E, Wang, F., Xiang, Y., Yang, C (2016). MicroRNA-21 d contributes to liver regeneration by targeting PTEN. Med. Sci Monit; 22:83-91.

Авторите во овој труд презентираат податоци и ја утврдуваат зависноста на циркулирачките Микро RNA (miRNA-21) и корелативноста со хепатичната регенерација по парцијална хепатектомија кај експериментален модел. Земајќи ја предвид централната улога на хепарот во метаболичката хомеостаза и детоксификација на ксенобиотиците, тој поседува значителен капацитет на регенерација преку процес на пролиферација на заостанатите функционално здрави хепатоцити и /или диференцијација на хепатични стем-клетки. Мултипли форми на microRNAs, вклучувајќи ја и miRNA-21, се евидентирани како критични регулатори во хепатичната регенерација, меѓутоа непознатите молекуларни механизми за нивната вклученост во процесот и клеточната прогресија, беа мотив во оваа студија да се утврди соодносот меѓу експресијата на miRNA-21 и степенот на регенерација на ткивото како и откривање на сигналниот пат преку кој се одвива овој процес. Заклучокот е дека прекумерната експресија на miRNA-21 е корелирана со хепатична регенерација и пролиферација преку таргетирање на PTEN-тумор супресорен протеин-фосфатаза и тензин хомолог. Следствено, хиперекспресијата на miRNA-21 може да се искористи како терапевтска стратегија во третманот на хепатична регенерација.

29. Bei, Y., Song, Y., Wang, F., Dimitrova-Shumkovska, J., Xiang, Y., Zhao, Y., Liu, J., Xiao, J., Yang, C. (2016). miRNA-382 targeting PTEN-Akt axis promotes liver regeneration. *Oncotarget*; 7(2):1584-1597.

Студијата имала за цел да идентификува форми на microRNAs како промотори во пролиферативната фаза на регенерација на хепарот по извршена парцијална хепатектомија. Како посттранскрипциски регулатори, microRNAs можат да ја редуцираат стабилноста и/или да ја инхибираат транслацијата на таргет-информациони RNA, контролирајќи клеточна диференцијација, апоптоза, метаболизам и имунолошка функција. За таа цел, користени биле глувци од див сој со хируршки изведена 70 % хепатектомија. Добиените резултати сугерирале на сигнификантна хиперекспресија на miRNA-382, 48 часа по оперативниот зафат, и обратнопропорционален сооднос со PTEN-тумор-супресорен протеин-фосфатаза и тензин хомолог (PTEN-Akt оската), односно инхибиторен ефект врз фосфатазната и протеин-киназна активност. Резултатите покажале дека хиперекспресијата на miR-382 акцелерира пролиферација и транзиција во S-фаза од клеточниот циклус, што било потврдено *in vivo* кај анимален модел и *in vitro* во култура на хумани хепатоцити и хепатоцити изолирани од експериментален глушец. Според наведеното, авторите сугерираат таргетирани терапии во решавање на проблемот на ткивна регенерација преку инхибиција на тумор-супресорниот протеин и протеин-киназната активност.

2. Монографии и трудови презентирани на научни собири

До изборот во звањето вонреден професор, д-р Јасмина Димитрова-Шумковска објавила 2 монографии (Билтен бр. 1106 од 1.9.2015). По изборот во звањето вонреден професор, кандидатката учествува во изработка на две нови поглавја во состав на монографии.

30. Dimitrova-Shumkovska J, Veenman L, Roim I. et al. (2015) The 18kDa Translocator Protein, Apolipoprotein E and Platelets, In *Thrombosis, Atherosclerosis and Atherothrombosis – New Insights and Experimental Protocols*, edited by, Mojca Bozic-Mijovski. Intech.

Во поглавјето е направена анализа за можната асоцираност помеѓу аполипопротеинот Е (АпоЕ), крвните клетки и митохондријалниот 18 kDa транслокаторен протеин (TSPO). Изнесени се карактеристиките на TSPO во регулирањето на транспортот на холестерол низ митохондриите од аспект на производството на жолчен секрет и стероидогенеза, во услови на оксидативен стрес и апоптоза, во инфламаторните и имунолошките одговори при состојба на инсулт. Претходни студии го потврдиле и дејството на TSPO во регулација на генската експресија на адхезивни протени, што би можело да има влијание врз тромбоцитната агрегација. Напоредно, АпоЕ протеинот -лиганд на површината на липопротеините, одговорен за нивна елиминација од крвната плазма, асоциран со горенаведените состојби, е исто така вклучен во тромбоцитната агрегација. Анималните модели кај кои е инактивиран генот што кодира апоЕ синтеза, се користат во истражувањата за механизмите во инфламаторниот процес и атеросклерозата. Оттука, авторите анализираше експресија и сврзивна моќ на рецепторот TSPO кај глувци со активна форма но и дефициентни на апоЕ протеинот. Анализите покажале зголемена експресија на TSPO единствено во тромбоцитните и еритроцитните мембрани кај дефициентните животни. Другите анализирани органи не покажале статистичка разлика помеѓу обата вида на животни versus TSPO експресијата. Следствено, авторите сугерираат на инверзен сооднос помеѓу TSPO и АпоЕ протеинот, каде што најверојатно партиципираат во одговорите на различни физиолошки предизвици со кои се соочува еден организам.

31. Dimitrova-Shumkovska J. and Krstanoski L. (2019). Alpha-synuclein aggregation, cholesterol transport, and the 18-kDa translocator protein, In *Synucleins – biochemistry and role in diseases*, edited by Dr. Andrei Surguchov, IntechOpen.

Во поглавјето се опфатени новите сознанија за протеинските молекули синуклеини (α -, β - и γ -синуклеини) и поврзаноста во молекуларната патогенеза на различни типови заболувања поттикнати првенствено од нивната клеточна хиперекспресија. Детално се опишуваат и конформациските промени (олигомеризација, агрегација, свивање) на α -синуклеинот во пресинаптичките неврони како причина во прогресијата на инфламаторниот процес во централниот нервен систем (CNS) и асоцијацијата со невродегенеративните заболувања од типот на Паркинсоновата болест. Посебен акцент е ставен на сознанијата за интеракциите на α -синуклеинот со полинезаситените масни киселини што може да предизвика нивна намалена автооксидација и супресија на процесот на липидна пероксидација. α -синуклеинот влијае и на флукуациите во концентрацијата на интраклеточен холестерол преку интензивирање на неговиот ефлукс, односно инхибирање на негова ензимска естерификација. Зголеменото присуство на слободен холестерол заедно со хиперекспресијата на синуклеини дополнително може да иницира и промени во експресијата на митохондријалниот 18 kDa транслокаторен протеин – TSPO заради неговата улога како клучен рецептор во транспортот на холестерол и негова конверзија во невростероиди и „регулатор“ на инфламаторните процеси при заболувања на CNS.

До изборот во звањето вонреден професор, д-р Јасмина Димитрова-Шумковска презентирала 28 соопштенија (Билтен бр. 811 од 30.9.2002 година, Билтен бр. 835 од 12.9.2003, Билтен бр. 921 од 1.6.2007 година, Билтен бр. 993 од 1.10.2010 и Билтен бр. 1106 од 1.9.2015 година. По изборот во звањето вонреден професор, кандидатката приложува 2 нови соопштенија од учество на меѓународни конгреси, каде што учествувала со усни презентации.

Конкретните активности и називите на трудовите, проектите и сл. се наведуваат во табелата во Анекс 2 (член 3/член 4) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

IV. Стручно-апликативна дејност

Д-р Јасмина Димитрова-Шумковска е активно вклучена и во дејностите од поширок интерес, давајќи особен придонес за афирмација на матичниот факултет во странство. Имено, кандидатката активно работи на изготвување предлог-проекти за престижни фармацевтски компании за состојби како: инфламаторни процеси, хронични токсиколошки состојби, метаболички синдром и сл.

Како член на уредувачкиот одбор на списанието “Non-coding RNA investigation” и рецензент во списанијата “Current medicinal chemistry”, “Clinical science” и “Medical science monitor”, активно придонесува во рецензија на трудови во полето на биохемијата и молекуларната биологија.

Во прилог на целокупната анализа за активноста на д-р Димитрова-Шумковска во извештајниот период, приложен е пополнетиот Образец за избор во звање.

Другите активности од Анекс 1 кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот, наведени се во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација, Рецензентската комисија е едногласна во мислењето дека д-р Јасмина Димитрова-Шумковска, во целокупната нејзина досегашна работа, покажала исклучителни резултати. Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува досегашната работа во наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на д-р Јасмина Димитрова-Шумковска.

Во извештајниот период, кандидатката темелно и совесно ги извршува сите задачи поврзани со наставата и се ангажира за понатамошно научно и стручно усовршување. Сето ова укажува дека кандидатката се развива во добар научен, стручен и педагошки работник, со што ги исполнува сите предуслови за нејзин понатамошен успешен развој како во наставната, така и во научната област со која се занимава.

Би сакале да го истакнеме нејзиниот ангажман во проширување на научноистражувачката дејност од областа на експерименталната и медицинската биохемија на липиден метаболизам, биомаркери во инфламаторен процес и молекуларна фармакологија, што претставува придонес за развојот и осовременувањето на лабораторијата, Институтот за биологија и пошироко. Имајќи ја предвид целокупната реализирана наставна активност, нејзината инвентивност и креативноста на кандидатката во насока на постојано осовременување и внесување нови содржини во предметните програми, научноистражувачката активност изразена преку објавените научни трудови во кои се обработени современи проблеми од областа на биохемијата, како и личното познавање на кандидатката, членовите на Рецензентската комисија се едногласни дека д-р Јасмина Димитрова-Шумковска поседува особени научни и стручни квалитети и вештини.

Врз основа на презентираниите податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, може да се заклучи дека таа согласно со Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува условите да биде избрана во звањето редовен професор во научната област биохемија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, кандидатката д-р Јасмина Димитрова-Шумковска да биде избрана во звањето редовен професор од областа биохемија, во научната област биохемија во Заводот за експериментална физиологија и биохемија при Институтот за биологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Членови на Рецензентската комисија

Д-р Сузана Диневска-Ковкарковска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Велимир Стојковски, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат: ЈАСМИНА ДРАГАН ДИМИТРОВА-ШУМКОВСКА
(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет, Институт за биологија
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: биохемија (1.08) и друго (10810)

**ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР/ НАУЧНО ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОВЕТНИК**

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,61 Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,90 Просечниот успех изнесува 9,755 за интегрираните студии.</p>	да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: биологија, биохемија, друго; поле: биологија; подрачје: природно-математички науки.</p>	да
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда ** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>ТРУД 1</p> <p>1. Назив на научното списание: Oncotarget 2. Назив на електронската база на списанија: Scimago, PubMed</p>	да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3. Наслов на трудот: Micro RNA-382 targeting PTEN-Akt axis promotes liver regeneration</p> <p>4. Година на објава: 2016</p> <p>ТРУД 2</p> <p>1. Назив на научното списание: Medical Science Monitor</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, PubMed/PMC</p> <p>3. Наслов на трудот: MicroRNA-21 Contributes to Liver Regeneration by Targeting PTEN</p> <p>4. Година на објава: 2016</p> <p>ТРУД 3</p> <p>1. Назив на научното списание: Non-coding RNA investigation</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Google Scholar</p> <p>3. Наслов на трудот: The 18 kDa translocator protein, noncoding RNA and homeostasis.</p> <p>4. Година на објава: 2017</p> <p>ТРУД 4</p> <p>1. Назив на научното списание: Cells</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: MDPI, Scopus (Elsevier), PubMed (NLM)</p> <p>3. Наслов на трудот: Diagnostic and therapeutic potential of TSPO studies regarding neurodegenerative diseases, psychiatric disorders, alcohol use disorders, traumatic brain injury, and stroke: An update</p> <p>4. Година на објава: 2020</p> <p>ТРУД 5</p> <p>1. Назив на научното списание: Marine Drugs</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: MDPI, Scopus (Elsevier), PubMed (NLM)</p> <p>3. Наслов на трудот: Potential beneficial actions of fucoidan in brain and liver injury, disease, and intoxication. Potential implication of sirtuins</p> <p>4. Година на објава: 2020</p> <p>ТРУД 6</p> <p>1. Назив на научното списание: Toxicology mechanisms and methods</p>	<p>да</p>

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Назив на електронската база на списанија: EMBASE (Elsevier); Journal Citation Report 3. Наслов на трудот: Markers involved in proinflammatory effects by environmental toxicant 4. Година на објава: 2020	да
4	Поглавја (трудovi) во монографии објавени во странство	
	ТРУД 7 1. Назив на научното списание: Thrombosis, Atherosclerosis and Atherothrombosis – New Insights and Experimental Protocols 2. Назив на електронската база на списанија: EMBASE (EBSO); Crossref; Google Scholar 3. Наслов на трудот: The 18kDa Translocator Protein, Apolipoprotein E and Platelets 4. Година на објава: 2015 ТРУД 8 1. Назив на научното списание: Synucleins – biochemistry and role in diseases 2. Назив на електронската база на списанија: EMBASE (EBSO); Crossref; Google Scholar 3. Наслов на трудот: Alpha-synuclein aggregation, cholesterol transport, and the 18-kDa translocator protein 4. Година на објава: 2019	да
5	Претходен избор во наставно-научно звање – вонреден професор, датум и број на Билтен: Билтен бр. 1106 од 1 септември 2015	да
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на

интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 6 (шест) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

***Наведениот услов ќе се применува по истекот на три години од денот на стапувањето во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018).

Членови на Комисијата

Д-р Сузана Диневска-Ковкаровска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Велимир Стојковски, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: ЈАСМИНА ДРАГАН ДИМИТРОВА-ШУМКОВСКА
(име, татково име и презиме)

Институција: Природно-математички факултет, Институт за биологија
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: биохемија (1,08) и друго (10810)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Одржување настава	
1.	Одржување настава од прв циклус студии	
2015/2016	Предавања по предметот <i>Биохемија 1</i> (3+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во зимски семестар	$3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Опита Биохемија</i> (4+4) за студиите по наставна биологија во зимски семестар	$4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Биохемија 2</i> (3+3) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Клиничка биохемија</i> (4+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока во летен семестар	$4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Експериментална биохемија</i> (2+2) за студентите од биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$
2016/2017	Предавања по предметот <i>Биохемија 1</i> (3+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во зимски семестар	$3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Опита биохемија</i> (4+4) за студиите по наставна биологија во зимски семестар	$4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Биохемија 2</i> (3+3) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Клиничка биохемија</i> (4+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока во летен семестар	$4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Експериментална биохемија</i> (2+2) за студентите од биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$2 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,2$
2017/2018	Предавања по предметот <i>Биохемија 1</i> (3+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во зимски семестар	$3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Опита биохемија</i> (4+4) за студиите по наставна биологија во зимски семестар	$4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$

	Предавања по предметот <i>Биохемија 2</i> (3+3) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$3 * 15 * 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Клиничка биохемија</i> (4+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока во летен семестар	$4 * 15 * 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Експериментална биохемија</i> (2+2) за студентите од биохемиско физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$2 * 15 * 0,04 = 1,2$
2018/2019	Предавања по предметот <i>Биохемија 1</i> (3+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во зимски семестар	$3 * 15 * 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Опита биохемија</i> (4+4) за студиите по наставна биологија во зимски семестар	$4 * 15 * 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Биохемија 2</i> (3+3) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$3 * 15 * 0,04 = 1,8$
	Предавања по предметот <i>Клиничка биохемија</i> (4+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока во летен семестар	$4 * 15 * 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Експериментална биохемија</i> (2+2) за студентите од биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$2 * 15 * 0,04 = 1,2$
2019/2020	Предавања по предметот <i>Биохемија 1</i> (2+2) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во зимски семестар	$2 * 15 * 0,04 = 1,2$
	Предавања по предметот <i>Биохемија 3</i> (2+2) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во зимски семестар	$2 * 15 * 0,04 = 1,2$
	Предавања по предметот <i>Опита биохемија</i> (4+4) за студиите по наставна биологија во летен семестар	$4 * 15 * 0,04 = 2,4$
	Предавања по предметот <i>Биохемија 2</i> (2+2) за студиите по биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$2 * 15 * 0,04 = 1,2$
	Предавања по предметот <i>Клиничка биохемија</i> (4+4) за студиите по биохемиско-физиолошка насока во летен семестар	$4 * 15 * 0,04 = 2,4$
	Предавања по предмет <i>Експериментална биохемија</i> (2+2) за студентите од биохемиско-физиолошка насока и молекуларна биологија во летен семестар	$2 * 15 * 0,04 = 1,2$
	Вкупно	48,0
2.	Одржување настава од втор циклус студии	
	Физиолошки процеси на стареење (2+2)	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$
	Метаболички процеси (2+2)	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$
	Одбрани поглавја од биохемија и физиологија (2+2)	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$
	Биохемија и физиологија на одредени органи и ткива (2+2)	$2 * 15 * 0,05 = 1,5$
	Вкупно	6
3.	Одржување настава од трет циклус студии	

	Експериментален протокол: работа со анимални модели во биомедицински истражувања (2+2)	$2 \cdot 15 \cdot 0,06 = 1,8$
	Интеграција на метаболизмот (2+2)	$2 \cdot 15 \cdot 0,06 = 1,8$
	Биохемиско-патолошки аспекти на органските системи (2+2)	$2 \cdot 15 \cdot 0,06 = 1,8$
	Вкупно	5,4
4.	Подготовка на нов предмет	
	Биохемија 3	1
	Вкупно	1,0
5.	Консултации со студенти (број на студенти)	
	Консултации со студенти од насоките по горенаведените предмети од академските учебни години: 2015/2016-164, 2016/2017-182, 2017/2018-152, 2018/2019- 141, 2019/2020 – 120	1,52
	Вкупно	1,52
6.	Ментор на дипломска работа	
	$5 \cdot 0,2$	1
	Вкупно	1,0
7.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски трудови	
	„Плазмено ниво на сулфурводород (H_2S) кај пациенти со евидентирана дислипидемија и негова можна терапевтска примена“ од Ивана Марик-Стоилкова, 2019	0,3
	„Миелопероксидазна активност како катализатор на липопротеинската оксидација кај пациенти со метаболички синдром“ од Марија Костоска, 2019	0,3
	Вкупно	0,6
8.	Интерна скрипта од вежби	
	Практикум <i>Биохемија 1</i>	3
	Практикум <i>Биохемија 2</i>	3
	Практикум <i>Клиничка биохемија</i>	3
	Вкупно	9,0
9.	Член на комисија за одбрана за дипломска работа	
	$5 \cdot 0,1$	0,5
	Вкупно	73,02

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Ментор на магистерски трудови	
	„Плазмено ниво на сулфурводород (H_2S) кај пациенти со евидентирана дислипидемија и негова можна терапевтска примена“ од Ивана Марик-Стоилкова, 2019	2
	„Миелопероксидазна активност како катализатор на липопротеинска оксидација кај пациенти со метаболички синдром“ од Марија Костоска, 2019	2
	Вкупно	4
2.	Национален координатор на меѓународен научен проект	

	2015-2016: Expression of miR-17-3p in induced myocardial hypertrophy – билатерален проект со НР Кина	6
	Вкупно	6
3.	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое <u>нема импакт фактор</u> во годината која е објавен трудот, во кое трудовите кои се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет.</p> <p>Yasin N., Veenman L., Gavish M., Dimitrova-Shumkovska, J. (2017). The 18kDa Translocator Protein, noncoding RNA and Homeostasis. (Review) Non-coding RNA Investigation</p>	3
	Вкупно	3
4.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое <u>има импакт фактор</u> во годината која е објавен трудот, во кое трудовите кои се објавуваат подлежат на рецензија и кое е <u>индексирано</u> во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапни на интернет.</p> <p>Bei Y., Song Y., Wang F., Dimitrova-Shumkovska J., et al. (2016). Micro RNA-382 targeting PTEN-Akt axis promotes liver regeneration. Oncotarget 7(2), 1584-97 IF = 5,17</p> <p>Chen X., Song M., Chen W., Dimitrova-Shumkovska J., et al. (2016) MicroRNA-21 Contributes to Liver Regeneration by Targeting PTEN. Med. Sci. Monit. 22, 83-91 IF = 1,585</p> <p>Dimitrova- Shumkovska, J., Krstanoski L., Veeman L. (2020). Diagnostic and therapeutic potential of TSPO studies regarding neurodegenerative diseases, psychiatric disorders, alcohol use disorders, traumatic brain injury, and stroke: An update Cells. IF = 5,66</p> <p>Dimitrova- Shumkovska, J., Krstanoski L., Veeman L. (2020) Potential beneficial actions of fucoidan in brain and liver injury, disease, and intoxication. Potential implication of sirtuins (Review). Marine Drugs IF = 3,77</p> <p>Smiljkovska- Ristovska V., Sabriu A., Ristoski T. Kosharkoska- Spasovska F., Krstanoski L., Dimitrova-Shumkovska J. (2020). Markers involved in</p>	<p>8,22</p> <p>5,75</p> <p>10,93</p> <p>9,42</p> <p>6,17</p>

	proinflammatory effects by environmental toxicant (in press) IF = 2,28	
	Вкупно	40,49
5.	Дел од монографија објавена во странство	
5.1.	Dimitrova-Shumkovska J, Veenman L, Roim I. et al. (2015) Thrombosis, Atherosclerosis and Atherothrombosis – New Insights and Experimental Protocols, In Thrombosis, Atherosclerosis and Atherothrombosis – New Insights and Experimental Protocols, edited by, Mojca Bozic-Mijovski. Intech	3,6
5.2.	Dimitrova-Shumkovska J. and Krstanoski L. (2019). Alpha-synuclein aggregation, cholesterol transport, and the 18-kDa translocator protein, In Synucleins – biochemistry and role in diseases, edited by Dr. Andrei Surguchov, IntechOpen	5,4
	Вкупно	9,0
6.	Учество на научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	
	Состанок на менаџерскиот тим за COST - акцијата: CA18133 - European Research Network on Signal Transduction, 2019-2023 11.03.2019 Брисел, Белгија	1
	Работна средба на менаџерскиот тим за COST – акцијата: CA17112 Pro-Euro Drug induced liver injury, 2018-2022, 15.03.2019 Малага, Шпанија	1
	Вкупно	2,0
7.	Учесник во работна група	
	ЕРТРИ-истражување на Европската Унија во рамките на проектот за развој на нови методологии во клиничките истражувања кај мали популации (ретки заболувања, педијатриски истражувања), фармакоекономски студии и регистар на болести	1
	Вкупно	1,0
8.	Рецензија на научен/ стручен труд	
	Research progress in liver regenerating microenvironment and DNA methylation in hepatocellular carcinoma: the role of TCM –Cure	0,2
	Correlation of serum cholesterol with oxidative DNA damage – Biomedical environmental sciences	0,2
	Phospholipase D1 ameliorates apoptosis in chronic renal toxicity – Medical science monitor	0,2
	Micro- RNA19 promotes proliferative and migratory abilities of NSCLC cells	0,2
	Вкупно	0,8
	Вкупно	66,29

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

	ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	
1.	Студиски престој во странство до три месеци	
	2015 – краткотраен престој во Шангај, НР Кина, во времетраење од 1 месец	0,5
	2017 – краткотраен престој во Израел, во времетраење од 2 недели	0,5
	2019 – краткотраен престој во Израел, во времетраење од 10 дена	0,5
	Вкупно	1,5
2.	Член на факултетска комисија	
	Член на Комисија за јавни набавки на Институтот за биологија (2018, 2020)	1,5
	Член на Комисија за набавка на храна за лабораториски животни на Заводот за експериментална физиологија и биохемија (2016, 2018)	1,5
	Вкупно	3,0
3.	Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (FP7, COST, ИЦГЕБ, ИЕАЕ, HORIZON 2020 и сл.)	
	Член на извршно тело за COST: CA18133 - European Research Network on Signal Transduction, 2019-2023, 11.3.2019 Брисел, Белгија	2
	Член на извршно тело за COST : CA17112 Pro-Euro Drug induced liver injury, 2018-2022, 15.3.2019, Малага, Шпанија	2
	ЕРТРИ-истражување на Европската Унија во рамките на проектот за развој на нови методологии во клиничките истражувања кај мали популации/ Horizon 2020	2
	Вкупно	6,0
4.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
	Non-coding RNA investigation	2
	Current medicinal chemistry	2
	Clinical science	2
	Medical science monitor	2
	Македоснки ветеринарен преглед	1
	Вкупно	9,0
5.	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – носител	
		2

	2017: Fortification of dairy products with medicinal fungi - Meiji Holdings Co., Ltd	2
	2018: Mitochondrial complex I ROS modulator, chemically induced oxidative damage in animal models – opnMe Innovation	2
	2019: BCL6 degrader, B-cell lymphomas, <i>in-vivo</i> oxidative damage markers - opnMe Innovation	2
	2019: Inflammatory biomarkers for cardiovascular disease - Inospin group	
	Вкупно	8,0
	Вкупно	27,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТКАТА ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	73,02
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	66,29
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	27,50
Вкупно	166,81

Членови на Комисијата

Д-р Сузана Диневска-Ковкаровска, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Ицко Ѓоргоски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, с.р.

Д-р Велимир Стојковски, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, с.р.

ПРЕГЛЕД

На теми за изработка на магистерски труд прифатени од
Наставно-нучниот совет на Стоматолошки факултет во Скопје
на седницата одржана на 16. 07. 2020 година

Кандидат	Тема	Ментор	Одлука од Научен совет
Д-р Беџет Рочи	<p>Наслов на прифатени теми на македонски јазик: ‘Карактеристики на мекоткивниот профил кај различни неправилности во сагитала’.</p> <p>Наслов на прифатени теми на англиски јазик: “Features of soft profile in various sagittal irregularities”</p>	Проф. д-р Билјана Џипунова	Бр. 02-2102/1 Од 16. 07. 2020
Д-р Лаурант Мутезаи	<p>Наслов на прифатени теми на македонски јазик: : “Влијание на различните ириганси врз појавата на болка по обработката на коренски канали”.</p> <p>Наслов на прифатени теми на англиски јазик: “Effecet of different irrigation solutions on postoperative pain following instrumentation of root canals“.</p>	Проф .д-р Лидија Поповска	Бр. 02-2103/1 16.07.2020

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ
ФАКУЛТЕТ**

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Оливера Здравковска	„Физички и сензорски промени во моделни житни плочки при складирање: ефекти на засладувачи и протеини,,	Physical and sensory changes in model cereal bars during storage: effects of sweeteners and proteins	проф.д-р Мирјана Боцевска	17.7.2020 02-784/1
2.	Тамара Георгиевска	„ Дизајн на фармацевтски процес за добивање на перорална суспензија со антиинфламаторно дејство,,	Desing of a pharmaceutical process for manufacturing an oral suspension with anti-inflammatoty activity	Проф.д-р Кирил Лисичков	17.7.2020 02-783/1

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ТЕХНОЛОШКО-МЕТАЛУРШКИ
ФАКУЛТЕТ**

ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ре д. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Божидар Ристовски	„Еволуција на составот и сензорскиот профил на ликери од вишни „	„ Evolution of the composition and the sensory profile of sour cherry liqueurs	Проф.д-р Мирјана Боцевска	17.7.2020 02-785/1
2.	м-р Верица Петкова	„Ензимско намалување на концентрацијата на шеќери во шира од грозје,,	Enzymatic reduction of the sugar concentration in grape must	проф. д-р Ирина Младеноска.	17.7.2020 02-786/1

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови (јули 2020)
на Факултетот за електротехника и информациски технологии

1. Проектен менаџмент

Ред. бр.	Студент	Тема на македонски јазик	Тема на англиски јазик	Предложен ментор	Број на одлука
1	Дарко Трниниќ	Можности за финансирање на проекти за енергетска ефикасност во насока на намалување на трошоците за енергија и подобрување на животната средина	Financing opportunities for energy efficient projects leading to reducing costs for energy with improvement of environmental quality	проф. д-р Антон Чаушевски	02-1023/14 од 16.7.2020

2. Обновливи извори на енергија

ред. бр.	студент	тема на македонски јазик	тема на англиски јазик	предложен ментор	Број на одлука
1	Љубица Велковска	Анализа на влијанието на загубите врз преформансите на фотоволтаична централа	Losses impact analysis on the performances of a photovoltaic power plant	проф. д-р Димитар Димитров	02-1023/15 од 16.7.2020

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА): ВИДОВИ
ИНСТРУМЕНТИ (ПИЈАНО) (60910)
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за музичка уметност – Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ од 14.4.2020 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област видови инструменти (пијано) (60910), и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет, бр. 02-279/1, донесена на 21.5.2020 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. Борис Романов, проф. м-р Рита Поповиќ и проф. м-р Зоран Пехчевски

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во областа: видови инструменти (пијано) (60910), во предвидениот рок се пријави еден кандидат, вонр. проф. д-р Нина Костова Јаневска.

4. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Нина Костова Јаневска е родена во Скопје, на 20.11.1981 година. Музичкото образование го започнала на седумгодишна возраст во класата по пијано на проф. Евушка Елезовиќ–Трпкова во ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“ во Скопје. Основното музичко образование (од 1991 до 1994 година) го завршила во класата на професорката Људмила Романова, додека средното образование го завршила со континуиран одличен успех кај реномираниот руски педагог Борис Романов. Дипломирала, магистрирала и докторирала во истата класа, со посебна пофалба (оценка 10 и Cum laude) на Факултетот за музичка уметност во Скопје. Од учебната 2006/2007 година работи како наставник по пијано и камерна музика во ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“ во Скопје. Од 2010 до 2015 година била вработена како доцент на Факултетот за музичка уметност во Скопје, а во 2015 година се стекнала со звањето вонреден професор.

Во периодот од 1991 до 2010 година, била учесник на сите меѓународни семинари по пијано под раководство на проф. Борис Романов одржани во Охрид, како и на меѓународните семинари во Пловдив (Бугарија) и во Белград (Србија). Исто така, настапила со голем успех и на сите завршни концерти од овие семинари. Завршните концерти од семинарите одржани во Охрид биле вклучени во официјалната програма на меѓународниот фестивал „Охридско лето“.

За време на своето музичко образование континуирано учествувала на национални и меѓународни натпревари по пијано и редовно постигнувала високи резултати:

- 1995 година, диплома – пофалница од натпреварот во Сенегалија, Италија;
- 1996 година, четврта награда на натпреварот во Ибла, Италија (во возрастна категорија до 32 год.), како и прва, специјална награда на 36. натпревар на ученици и студенти на Сојузот на музички педагози“;
- 1997 година, трета награда на натпреварот во Андора.

До изборот во звањето доцент, Нина Костова остварила многу целовечерни рецитали, од кои би ги издвоиле:

- сала на Домот на културата, Битола, 1997 година;
- Музеј на град Скопје, 1997 година;
- Сент Џајлс-капелата на центарот „Барбикан“ во Лондон, 1997 година;
- Уметничка галерија „Даутпашин амам“, Скопје, 1999 година;
- концертна сала на Факултетот за музичка уметност во Скопје, 2004 година;
- концертна сала на Факултетот за музичка уметност во Скопје, 2006 година;
- Музеј на град Скопје, 2006 година;
- Државно музичко училиште „Тодор Скаловски-Тетоец“, Тетово, 2007 година.

Од солистичките настапи со оркестар, како позначајни би ги издвоиле:

- 1998 година, фестивал „Охридско лето“, Камерен состав „Московија“ (Русија), со диригент Едуард Грач;
- 1998 година, Пловдив (Бугарија), Младински симфониски оркестар „Добрин Петков“, со диригент Пламен Прванов;
- 1999 година, Скопје, Младински симфониски оркестар „Добрин Петков“ од Бугарија, со диригент Пламен Прванов;
- 2000 година, Скопје, Македонска филхармонија, диригент: Леонид Николаев;
- 2001 година, Скопје, Македонска филхармонија, диригент: Леонид Николаев;
- 2002 година, Скопје, Македонска филхармонија, диригент: Александар Лековски;
- 2002 година, фестивал „Охридско лето“, Камерен оркестар „Св. Ѓорѓе“;
- 2006 година, Скопје, Симфониски оркестар на ФМУ – Скопје, диригент: Саша Николовски-Ѓумар;
- 2006 година, Ниш, Србија;
- 2006 година, Скопје, Македонска филхармонија, диригент: Борјан Цанев;
- 2011 година, Скопје, Македонска филхармонија, диригент: Јанко Костелиц (Словенија);
- 2011 година, рецитал во дуо со Гордана Јосифова Неделковска (обоа), во Беринген, Белгија;
- 2012 година, рецитал во дуо со Гордана Јосифова Неделковска (обоа), во Сараево (Босна и Херцеговина);
- 2013 година, рецитал во дуо со Гордана Јосифова Неделковска (обоа), во Бари (Италија);
- 2010 година, пијано-рецитал во Концертната сала на Факултетот за музичка уметност во Скопје;
- 2011 година, пијано-рецитал во Гевгелија;
- 2011 година, пијано-рецитал во Кавадарци.

Кандидатката остварила бројни настапи на заедничките концерти на ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“, како и на концертните гостувања во име на оваа институција во Бугарија, Србија, Турција, Франција и Велика Британија. Исто така, остварила настапи на сите концерти на класата на проф. Борис Романов на Факултетот за музичка уметност во Скопје, реализирани во рамките на концертниот циклус „Musica viva“.

Од бројните објавени рецензии и критички осврти, за оваа прилика би ги издвоиле:

- јуни 1997, „Вечер“, *Известуваме од Лондон* – Ж. Скерлев;
- август 1998, „Дневник“, *Бравурозна изведба на младите таленти* – М. Коловски;
- април 2000, „Пулс“, *Саем на духот* – С. А. Чадиковска;
- април 2000, „Нова Македонија“, *Прекрасна свечаност* – К. Костадиновски;
- април 2000, „Нова Македонија“, *Овацији за тројцата млади пијанисти* – М. Коловски;
- април 2000, „Дневник“, *Извонредни солисти* – С. Јовановиќ;
- април 2002, МРТ; „*Аплауз 10 минути*“ – М. Коловски;
- декември 2006, „Нова Македонија“, *Креативен настап на пијанистката Нина Костова* – К. Костадиновски.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Дипломирала на Факултетот за музичка уметност во Скопје, на 29.9.2004 година, со просечен успех 9,13.

Магистерските студии успешно ги завршила на 16.10.2006 година, со просечен успех 9,00 и се стекнала со звањето магистер на пијано.

Докторската дисертацијата, којашто се состоела од солистичка изведба на програмата:

- П. И. Чајковски: *Заспаната убавица* – свита за пијано (транскрипција за пијано од Михаил Плетњов)

- П. И. Чајковски: *Оревокршачка* – свита за пијано (транскрипција за пијано од Михаил Плетњов)

- П. И. Чајковски: *Концерт за пијано и оркестар бр. 2 во Ге-дур*

и теорискиот труд на тема: Техничките и интерпретациските аспекти на композицијата „Ризничар на ноќта“ од Морис Равел, го одбранила на 24.2.2016 година, пред Комисија во состав: проф. Борис Романов, проф. д-р Ганка Цветанова, проф. д-р Томе Манчев, проф. м-р Евушка Елезовиќ и проф. д-р Марија Ѓошевска.

Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на музички уметности.

На 1.12.2010 година е избрана во звањето доцент на Факултетот за музичка уметност во Скопје во областа пијано, а на 4.11.2015 година е избрана во звањето вонреден професор во областа видови инструменти (пијано).

Во моментот е вработена како вонреден професор по наставните предмети Пијано и Камерна музика на Факултетот за музичка уметност во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1109 од 15.10.2015 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 996 од 15.11.2010 година и Билтен бр.1109 од 15.10.2015 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

5. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Факултетот за музичка уметност во Скопје, кандидатката вонр. проф. д-р Нина Костова Јаневска изведува настава од прв и втор циклус студии, по предметите Пијано и Камерна музика. Исто така, хонорарно изведува настава во ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“ во Скопје, водејќи ученици од средното и од основното музичко образование.

Кандидатката бил член на комисији на пет дипломски и три магистерски труда.

Нејзините ученици и студенти забележале бројни забележителни настапи во Републиката и надвор од нејзините граници и се добитници на награди на државно и меѓународно ниво. Ученичката Инес Неделковска (II година средно образование при ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј“) досега има освоено 6 први награди на државните и меѓународните натпревари одржани во Македонија (2010 – 2015), прва награда на натпреварот во Наполи (Италија) во 2015 година и апсолутна прва награда во Корато (Италија) во 2015 година. Покрај наградите, Инес Неделковска два пати настапила како солист со Македонската филхармонија, а во периодот од 26.5.2014 до 6.6.2014 година настапила на три концерти во рамките на фестивалот „Москва ги пречекува пријателите“ во Москва (Русија).

Од студентите од нејзината класа би ги издвоиле Ивона Базгалоска, Христина Велјановска, Оливер Настевски и Јована Трајчева, кои имаат освоено бројни награди на државните натпревари во Македонија, како и на натпреварите „Golden classical music award“ во Њујорк (САД), „Grand prize virtuoso“ во Лондон (Велика Британија), Џоја Дел Коле и Милано (Италија), Монте Карло (Монако) итн.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Во периодот од нејзиниот избор во звањето доцент до денес, д-р Нина Костова Јаневска продолжува со континуираната уметничка дејност, настапувајќи како солист или како камерен музичар, на музичките сцени во Републиката и во странство. Таа ги реализирала следниве музички настапи: во декември 2015 година – пијано-рецитал во Кавадарци; во декември 2015 година – пијано-рецитал во Гевгелија; во август 2016 година – целовечерен концерт со „Хеншел гудачки квартет“ (Германија) во рамките на фестивалот „Охридско лето“; во 2017 година – дуо рецитал со Гордана Јосифовска Неделковска (обоа) во MC Gallery – културен центар во Њујорк (САД); во 2018 година – пијано-рецитал во Скопје; во 2018 година – дуо рецитал со Јована Трајчева во Cite internationale des arts во Париз (Франција); во 2018 година – портрет на Томислав Зографски; во 2019 година – солистички настап со Македонската филхармонија.

Исто така, таа била вклучена како пијано-соработник на сите студенти од нејзината класа во сите нивни настапи на концерти, натпревари и испити, кои во овој период биле одржани во Македонија и во странство.

Во овој период, кандидатката работела и на подготовката и одбраната на докторската дисертација, која јавно и успешно ја одбрала на 24.2.2016 година. Програмата за изработка на докторската дисертација од областа на пијанистичката интерпретација е работена под менторство на проф. Борис Романов, а темата на теорискиот труд за изработка на докторската дисертација е работена под менторство на проф. д-р Ганка Цветанова.

Предмет на дисертацијата, во делот на пијанистичката интерпретација, е праизведба во Македонија на две свити, транскрипции за пијано, од Михаил Плетњов, на музиката од познатите балети на Чајковски: „Заспаната убавица“ и „Оревокршачка“, како и вториот Концерт за пијано и оркестар во Ге-дур од истиот автор. Во нив, кандидатката многу јасно го отслика драматуршко-психолошкото дејство во секоја од изведените композиции, со широк спектар на тонско и динамичко нијансирање и темброва колоритност доведени до перфекција. Кандидатката покажа исклучителна зрелост и оригиналност во нејзиниот музички израз и исклучително изразена виртуозност.

Докторската дисертација има свој уметнички и научен придонес на полето на музичката уметност и наука. Во областа на пијанистичката интерпретација, нејзината одбрана претставува врвно уметничко достигнување во областа на музичката интерпретација, оставајќи печат во историјата на македонскиот пијанизам, но и во областа на музичките науки, со пренесување на искуствата на следните пијанистички генерации, како резултат на стекнатите искуства од истражувачкиот дел на докторската дисертација.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Вонр. проф. д-р Нина Костова Јаневска била член на жири-комисијата на 48. Државен натпревар на ученици и студенти по музика, на 56. Државен натпревар на ученици и студенти по музика во 2018 година, на Третиот државен натпревар на млади музичари, на Фестивалот на млади музички и балетски таленти во 2015 година, на државниот натпревар во 2015 година во Скопје, како и во два наврата на Полифониот конкурс на Факултетот за музичка уметност во Скопје. Во 2016 година добила меѓународна награда за научни и уметнички достигнувања од натпреварот „American protégé“ во Њујорк (САД). Во 2018 година, таа се појавила како носител на проектот „Портрет на Томислав Зографски“, а во 2020 година била носител на проектот „Петра, Лав и Матеј свират Бах“.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Нина Костова Јаневска добила позитивни оценки од сите анонимно спроведени анкети на студентите на Факултетот за музичка уметност во Скопје во периодот од нејзиниот последен избор во звањето вонреден професор до денес.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Нина Костова Јаневска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Нина Костова Јаневска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор во научната област: видови инструменти (пијано) (60910).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за музичка уметност во Скопје, д-р Нина Костова Јаневска да биде избрана во звањето **редовен професор** во научната област: видови инструменти (пијано) (60910).

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. Борис Романов, с.р.

Проф. м-р Рита Поповиќ, с.р.

Проф. м-р Зоран Пехчевски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Нина Кире Костова

(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за музичка уметност – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: видови инструменти (пијано) (60910)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА – ДОЦЕНТ, ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР И РЕДОВЕН ПРОФЕСОР НА СТРУЧНО-УМЕТНИЧКИ ПРЕДМЕТИ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1.	За доцент, вонреден професор и редовен професор по стручно-уметничките предмети може да биде избрано и лице без научен степен – доктор на науки, кое има завршено соодветно високо образование од втор циклус	ДА
2.	Признати уметнички и стручни дела, односно остварувања кои се од особено значење за афирмација на културата и уметноста во и надвор од земјата (да се наведат/опишат)	ДА Нина Костова Јаневска е повеќе од 25 години присутна на музичките сцени во нашата Република, но и на музичките подиуми во странство. Уште во раниот стадиум од нејзиното музичко образование, таа се издвојува не само со својата надареност, туку и со невообичаената сериозност и посветеност во работата. Нејзината темелна и извонредна професионална едуцираност, изградена од нејзините професори Људмила и Борис Романови, реномирани професори и уметници од Москва (Русија), на најдобар начин ја аплицира и ја развива во нашата средина светски признатата руска пијанистичка школа и традиција. Со својата самопрегорност и континуираното усовршување, Нина Костова се оформи во афирмиран пијанист и музички уметник, кој во еден подолг период наназад, со своите врвни изведби на концертните сцени, наметнува многу високо професионално ниво кое мора да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
		се следи, и воспоставува стандарди кои можат да бидат конкуритивни со оние на сите меѓународни музички сцени. Сите нејзини концертни настапи се одликуваат со зрелост и оригиналност во музичкиот израз и исклучителна виртуозност. Нејзините настапи претставуваат врвно уметничко достигнување во областа на музичката интерпретација и оставаат печат во историјата на македонскиот пијанизам.
3.	Има способност за наставна работа	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. Борис Романов, с.р.
Проф. м-р Рита Поповиќ, с.р.
Проф. м-р Зоран Пехчевски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2

КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Нина Кире Костова
(име, татково име и презиме)

Институција: Факултет за музичка уметност – Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: видови инструменти (пијано)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Одржување настава од прв циклус студии	Поени
1.	Пијано и камерна музика, учебна 2015/2016 година, зимски семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
2.	Пијано и камерна музика, учебна 2015/2016 година, летен семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
3.	Пијано и камерна музика, учебна 2016/2017 година, зимски семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
4.	Пијано и камерна музика, учебна 2016/2017 година, летен семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
5.	Пијано и камерна музика, учебна 2017/2018 година, зимски семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
6.	Пијано и камерна музика, учебна 2017/2018 година, летен семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
7.	Пијано и камерна музика, учебна 2018/2019 година, зимски семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
8.	Пијано и камерна музика, учебна 2018/2019 година, летен семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
9.	Пијано и камерна музика, учебна 2019/2020 година, зимски семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
10.	Пијано и камерна музика, учебна 2019/2020 година, летен семестар, 14 часа неделен фонд	8,4
11.	Пијано, втор циклус, учебна 2016/2017, зимски семестар, 1 час неделен фонд	0,75
12.	Пијано, втор циклус, учебна 2016/2017, летен семестар, 1 час неделен фонд	0,75
13.	Пијано, втор циклус, учебна 2017/2018, зимски семестар, 1 час неделен фонд	0,75
14.	Пијано, втор циклус, учебна 2017/2018, летен семестар, 1 час неделен фонд	0,75
Настава во школи и работилници		
15.	Раководител, учебна 2015/2016, зимски семестар (ДМБУЦ)	1,5
16.	Раководител, учебна 2015/2016, летен семестар (ДМБУЦ)	1,5
17.	Раководител, учебна 2016/2017, зимски семестар (ДМБУЦ)	1,5
18.	Раководител, учебна 2016/2017, летен семестар (ДМБУЦ)	1,5
19.	Раководител, учебна 2017/2018, зимски семестар (ДМБУЦ)	1,5

20.	Раководител, учебна 2017/2018, летен семестар (ДМБУЦ)	1,5
21.	Раководител, учебна 2018/2019, зимски семестар (ДМБУЦ)	1,5
22.	Раководител, учебна 2018/2019, летен семестар (ДМБУЦ)	1,5
23.	Раководител, учебна 2019/2020, зимски семестар (ДМБУЦ)	1,5
24.	Раководител, учебна 2019/2020, летен семестар (ДМБУЦ)	1,5
25.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд (1)	0,3
	Вкупно	102,3

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Ментор на магистерски труд (1)	2
2.	Труд со оригинални научни-стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен стручен собир – докторска дисертација „Техничките и интерпретациските аспекти на композицијата <i>Ризничар на нокта</i> од Морис Равел”	2
	Вкупно	4

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Декември 2015 година, солистички концерт во Кавадарци	8
2.	Декемвр 2015 година, солистички концерт во Гевгелија	8
3.	Август 2016 година, целовечерен концерт со Хеншел гудачки квартет (Германија) во рамките на фестивалот „Охридско Лето”	8
4.	2017 година, концерт во MC Gallery – културен центар во Њујорк, САД, дуо рецитал со Гордана Јосифова Неделковска	8
5.	2018 година, пијано-рецитал во Скопје	8
6.	2018 година, концерт во Cite internationale des arts, Paris, дуо рецитал со Јована Трајчева	8
7.	2018 година, портрет на Томислав Зографски	8
8.	2019 година, солист на концерт со Македонска филхармонија	8
9.	2015 година, пијано-соработник на концерт на класата во нр. проф. м-р Нина Костова	0,4
10.	2016 година, пијано-соработник на завршниот испит на Христина Велјаноска	0,4
11.	2016 година, пијано-соработник на завршниот испит на Јована Трајчева	0,4
12.	2016 година, пијано-соработник на завршниот испит на Оливер Настевски	0,4
13.	2017 година, пијано-соработник на концертот на Ивона Базгалоска	0,4

14.	2018 година, пијано-соработник на концертот на Ивона Базгалоска	0,4
15.	2018 година, пијано-соработник на магистерскиот испит на Јована Трајчева	0,4
16.	2019 година, пијано-соработник на рециталот на Искра Атанасова-Митуш	0,4
	Вкупно	67,2

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	2015 година, член на Национална комисија за општински, регионален и државен натпревар	1
2.	2015 година, член на Национална комисија на Фестивал на млади музички и балетски таленти	1
3.	2018 година, член на Национална комисија за општински, регионален и државен натпревар	1
Дејности од поширок интерес		
4.	2016 година, меѓународна награда за научни и уметнички достигнувања од натпреварот „American protégé“ во Њујорк, САД	7
Изготвување и пријавување на уметнички национален проект		
5.	2020 година, носител на проектот „Петра, Лав и Матеј свират Бах“	1
6.	2018 година, носител на проектот „Портрет на Томислав Зографски“	1
Изготвување и пријавување на уметнички меѓународен проект		
7.	2017 година, носител на проектот: Концерт на Нина Костова и Гордана Јосифова-Неделковска во Њујорк	2
8.	2018 година, носител на проектот: Концерт на Нина Костова и Јована Трајчева во Париз	2
	Вкупно	16

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	102,3
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	4
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	67,2
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	16
Вкупно	189,5

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. Борис Романов, с.р.
Проф. м-р Рита Поповиќ, с.р.
Проф. м-р Зоран Пехчевски, с.р.

ПРЕГЛЕД
на прифатени магистерски програми и теми за изработка на магистерски труд на
Факултетот за музичка уметност – Скопје

Име и презиме на студентот	Магистерска програма/Наслов на тема за магистерски труд	Ментор	Датум и број на Одлука на ННУС
1. Јован Јованов	<p>X. Томаси – Концерт J. Брамс – Соната X. М. Видор – Вовед и рондо K. Дебиси- Прва Рапсодија M. Валтчанов- Рондо</p> <p>H. Tomasi – Concerto J. Brahms- Sonate no.2 Ch. M. Widor- Introduction et rondo C. Debussy- Premiere Rhasody M. Valtchanov- Rondo</p>	Проф. м-р Стојан Димов	02-375/1 од 14.07.2020
2. Ариан Рандобрава	<p>A. Глазунов – Концерт P. Бутри- Дивертименто B. Хајден- Соло за алт саксофон и пијано B. C. Хартли – Мала Свита E. M. Рос – Пагување кон светлината</p> <p>A. Glazounov – Concerto R. Boutry- Divertimento B. Heiden – Solo for altsaxophone and piano W. S. Hartley – Petite suite E. M. Ross- Journey to the light</p>	Проф. м-р Нинослав Димов	02-375/2 од 14.07.2020
3. Милош Митиќ	<p>П. Крестон – Концерт E. Шулхоф- Соната П. Хиндемит- Соната Ж. Франсе- 5 екзотични танци</p> <p>P. Creston- Concerto E. Schulhoff- Hot Sonate P. Hindemith – Sonate J. Francaix – Cinq danses Exotiques</p>	Проф. м-р Нинослав Димов	02-375/3 од 14.07.2020
4. Гонца Богоромова Краповски	<p>C. Донади * Vaghissima sembianza * Spirate pur, spirate * Perduta ho, la speranza * Ah, mai non cessate * O del mio amato ben</p> <p>B. A. Моцарт * An die Freude * Oiseaux, si tous les ans * Dans un bois solitaire * Ridente la calma</p> <p>B. A. Моцарт * Per pieta bell'idol mio * Ch'io mi scordi di te? * Bella mia fiamma, addio</p> <p>Ф. J. Обрадорс</p>	Доц. м-р Ана Дурловски	02-376/1 од 14.07.2020

		<p>* Del cabello mas sutil</p> <p><u>S. Donaudy:</u> * Vaghiissima sembianza * Spirate pur, spirate * Perduta ho, la speranza * Ah, mai non cessate * O del mio amato ben</p> <p><u>W. A. Mozart</u> * An die Freude * Oiseaux, si tous les ans * Dans un bois solitaire * Ridente la calma</p> <p><u>W. A. Mozart</u> * Per pieta bell'idol mio * Ch'io mi scordi di te? * Bella mia fiamma, addio</p> <p><u>F. J. Obradors</u> * Del cabello mas sutil</p>		
5.	Ангел Спироски	<p>П.И. Чајковски – Увертира-фантазија „Ромео и Јулија“ Г. Малер – Симфонија бр.1 во Де-дур Р.И. Tchaikovsky – Fantasy Overture „Romeo and Juliet“ G. Mahler – Symphony no.1 D-dur</p>	Проф. м-р Сашо Татарчевски	02-376/2 од 14.07.2020
6.	Милош Станојловиќ	<p>В. Тројан – „Fairytale“ дело за оркестар и хармоника Д. Скарлати – Соната К208 Т. Лундгвист – Ботаничка башта В. А. Моцарт – Анданте KV616 Н. Чајкин – Соната h – moll F. Angelis – Hommage a Puccini</p> <p>V. Trojan – Fairytale D. Scarlatti – Sonata K208 T. Lundqvist – Ботаничка башта W.A.Mozart – Andante KV616 N. Chajkin – Соната h – moll F. Angelis – Hommage a Puccini</p>	Вонр. проф. м-р Златко Мадевски	02-376/3 од 14.07.2020

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ТВОРЕШТВОТО НА ЗОГРАФОТ ЈОВАН ОД ГРАМОСТА И НЕГОВАТА РАБОТИЛНИЦА ОД М-Р ЈЕХОНА СПАХИУ ЈАНЧЕВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XXXII редовна седница, одржана на 3.6.2020 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторскиот труд со наслов: **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница**, изработен од м-р Јехона Спахиу Јанчевска, докторанд на Институтот за историја на уметноста и археологија (Одлука бр. 10-949/4). Комисијата во состав: проф. д-р Миодраг Марковиќ, проф. д-р Бисерка Пенкова, проф. д-р Елизабета Димитрова, проф. д-р Сашо Коруновски и проф. д-р Татјана Стародубцев, има чест на Наставно-научниот совет да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд на кандидатката Јехона Спахиу Јанчевска, со наслов: **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница**, претставува самостоен истражувачки труд, презентира на вкупно 485 страници со следниот опфат: 387 страници отчукан текст посветен на проблемот на истражување, 40 страници илустративен материјал со 179 колор-фотографии презентирани во различен формат и 57 страници со координати кон наведената литература. Покрај воведот, кој реферира кон предметот на истражување и околностите на теренските и кабинетски анализи и проучувања, трудот содржински опфаќа седум поглавја со повеќе потпоглавја, заклучни согледувања, обемен список на користена литература со 781 библиографска единица, како и богат илустративен материјал со професионално креирани фотографии од еминентни фотомајстори, меѓу кои има и сопствени, авторски изработени фотографии на кандидатката Јехона Спахиу Јанчевска.

Докторскиот труд **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница** тематски претставува продлабочено и сеопфатно истражување на целокупниот опус на зографот Јован од Грамоста, еден од еминентните сликари кои го одбележале поствизантското сликарство на подрачјето на Охридската архиепископија во првата половина на XVI век, како и на неговата ликовна работилница. Зографот Јован, син на поп Теодор по потекло од Грамоста, кој својот потпис го оставил на иконата *Исус Христос Спасител* од Слеченскиот манастир „Св. Јован Претеча“ (1534/35) и на попречната греда во припратата на црквата „Св. Никола“ во Топличкиот манастир (1534/35), со овие податоци го потврдил своето сликарство како одраз на неговата зрела творечка фаза. Сепак, значително поголем е бројот на делата што не го содржат неговиот потпис, а според потпишаните, датираниите и атрибуираните дела, творештвото на зографот кандидатката Јехона Спахиу Јанчевска акрибично го следи во периодот од 1527 година до средината на XVI век. Истовремено, со внимателното, темелно и инвентивно проследување на опусот на зографот и на неговата ликовна работилница, анализите се проектирани и на компаративно сличните ансамбли и иконописни дела од средновековниот и доцносредновековниот период на подрачјето на денешна Република Северна Македонија, но и во поширокиот регион.

Структура на трудот

Структурата на трудот во кој се содржани историскиот преглед, историографскиот дел, прегледот на опусот на зографот, неговите потпишани и атрибуирани дела, стилските карактеристики и одликите на неговата сликарска работилница, е во согласност со методолошкиот пристап за ваков вид истражувања. Во тој контекст, во првото поглавје, насловено *Македонија во XV и XVI век* (со три потпоглавја) се разгледани црковно-политичките и културно-уметничките прилики во текот на двете наведени столетија, со посебен акцент на времето во кое работи зографот Јован од Грамоста, а потоа и неговите ликовни следбеници. Во потпоглавјето *1.1. Црковно-политички прилики*, опфатени се историските збиднувања од

воспоставувањето на османлиската власт на балканските територии преку анализата на состојбата на подрачјето на Охридската архиепископија во текот на XV и XVI век, нејзините поглавари со посебен осврт на дејноста на архиепископот Прохор (ок. 1525-1550), како и настаните поврзани со обновата на Пекската патријаршија во 1557 година. Во второто потпоглавје (*1.2. Културно-уметнички прилики*) се следи културно-уметничкиот континуитет на анализираното подрачје под изменетите услови наложени од новата, османлиска, власт, особено преку дејноста на т.н. охридска сликарска школа и костурската работилница во текот на XV век. Во почетокот на XVI век е забележана поголема градителска и сликарска продукција, а од втората четвртина и сè до крајот на истото столетие, културните и уметничките околности, кои доживуваат особен подем, во ова потпоглавје се хронолошки соодветно презентирани. Со цел одредување на местото и значењето на зографот Јован од Грамоста во целокупната ликовна слика на истражуваниот период, во потпоглавјето *1.3. Сликари и сликарски тенденции во првата половина на XVI век* се претставени ликовните правци и најзначајните сликарски претставници од православниот свет, современици на зографот, нивните потпишани и атрибуирани дела, како и влијанијата и моделите кои го оформиле нивниот сликарски израз во динамичната фаза од уметничкиот развој на XVI столетие.

Во второто поглавје на докторскиот труд, **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница**, кое, всушност, го претставува задолжителниот историографски осврт, кандидатката Спахиу Јанчевска поединечно ги наведува сите авторски придонеси кон предметот на нејзиното истражување, од првите соопштувања сè до рецентните истражувања поврзани со делата на Јован од Грамоста и податоците за зографот и за неговата ликовна работилница. Меѓу авторите кои го истражувале зографот Јован од Грамоста е и самата, м-р Јехона Спахиу Јанчевска, чијшто интерес за оваа тема започнува со нејзиниот магистерски труд насловен „Сликарството во наосот на црквата Свети Никола во Топличкиот манастир во Демирхисарско“, што претставува мал, но мошне значаен и влијателен дел од неговото творештво. Од овој магистерски труд, но и од последователните обемни истражувања на кандидатката се произлезени клучните сознанија за зографот, соодветно прифатени од научните кругови во земјата и во регионот. Меѓу нив, треба да се споменат: атрибуирањето на сликарството од втората фаза во црквата „Св. Богородица Музевики“ (Св. Мина) во Костур (по 1532 година), хронолошката детерминација и прецизирањето на претходно определените датирања, како и атрибуцијата и утврдувањето на авторството на делата кои не го содржат автентичниот потпис на овој зограф.

Во третото поглавје, *Преглед на опусот на зографот Јован од Грамоста*, се презентирани податоците и сознанијата за потеклото на зографот Јован, неговата уметничка едукација, сликарските почетоци и неговите рани дела, потпишаните и атрибуираните ликовни остварувања, изворите на користените обрасци и ликовни матрици, влијанијата кои го оформиле неговиот ликовен израз, стилските карактеристики, како и дејноста на неговата сликарска работилница и делата на неговите следбеници, кои потоа одделно и детално се обработени во соодветните поглавја. На крајот од поглавјето е даден табеларен приказ на творештвото на зографот Јован од Грамоста, во кој хронолошки се подредени неговите потпишани, датирани и атрибуирани дела.

Четвртото поглавје, насловено *Потпишани дела*, ги опфаќа, ги презентира, ги елаборира и ги артикулира сигнираните дела на зографот Јован од Грамоста (иконата Исус Христос Спасител од Слеченскиот манастир и сликарството на црквата „Св. Никола“ во Топличкиот манастир). Притоа, за иконата Исус Христос Спасител од Слеченскиот манастир се наведени основните податоци (назив, местоположба, хронолошки координати, потекло, димензии и регистарски броеви за нејзина документарна идентификација). Ова исклучително дело на зографот е детално опишано и расчитани, идентификувани и испишани се легендата, натписите и сигнатурата на иконата којашто е проследена со соодветна илустрација. Понатаму, низ неколку потпоглавја во целост е претставена и елаборирана сликарската програма во припратата, во олтарскиот простор и во наосот, како и во северниот параклис на црквата „Св. Никола“ во Топличкиот манастир, вклучувајќи ги и тематско-иконографските особености на сликаниот ансамбл. Во тој контекст, кандидатката м-р Јехона Спахиу Јанчевска констатира дека сликарската програма, која во најголем дел е одредена од архитектонскиот тип на црквата и нејзините просторни карактеристики, е изведена со видно богословско познавање на канонските

матрици во иконографското оформување на темите и со прецизна и инвентивна ликовност. Во насока на проширување на податоците за живописот од наведената црква, особено карактеризацијата на сликарската палета и разрешувањето на дилемите околу одредувањето на временските рамки во кои настанал првобитниот слој живопис во наосот, по добиените одобренија од релевантните институции, земени се соодветни примероци и извршени се физичко-хемиски анализи. Резултатите добиени од физичко-хемиските испитувања, кои претставуваат редок пример на анализа за овој тип истражувања, одат во прилог на констатациите дека во сите компартименти на топличката црква, живописот бил изведен од истиот сликар во истиот временски период.

Делата атрибуирани на зографот Јован од Грамоста кои не го содржат неговиот авторски потпис се дескрибирани и елаборирани во петтото поглавје (*Атрибуирани дела*). Врз основа на иконографските и стилско-ликовните анализи, авторката на докторскиот труд, во првото потпоглавје од овој дел, на зографот Јован му го припишува сликарството од втората фаза во црквата „Св. Богородица Музевики“ (Св. Мина) во Костур (1532 година). Водена од сознанијата добиени за време на теренските истражувања и со помош на компаративните иконографски и стилски анализи на потпишаните и атрибуираните дела на зографот Јован од Грамоста, таа го потврдува неговиот ангажман во наведената костурска црква. Исто така, во второто потпоглавје, м-р Јехона Спахиу Јанчевска ја презентира и ја елаборира декоративната програма во црквата „Св. Атанасиј“ во Слоештица со акцент на тематско-икографските особености, како и на споредбените анализи со останатите дела на зографот. Во третото потпоглавје од овој тематски блок, кандидатката создава каталожски преглед на триесет и шест атрибуирани иконописни дела од Лерин, Костур, Слечко, Охрид, Зрзе, Бучин, Струга, Ресен, Демир Хисар и Корча, подредени во соодветен хронолошки редослед. Притоа, за секоја од наведените икони се наведени следниве податоци: назив на ликовниот мотив, местоположба, хронолошка идентификација, потекло, димензии и регистарски/инвентарни броеви. Секое од иконописните дела е опишано, со расчитување и идентификавање на сите натписи, кои се калкирани и проследени со соодветни фотографски илустрации.

Во четвртото и во петтото поглавје, во чија содржина се анализираат потпишаните и атрибуираните дела на зографот Јован од Грамоста е извршена идентификација на ликовните творби, дескрипција на нивната визуелна содржина, интерпретација на иконографските компоненти на прикажаните сцени и светителски претстави, издвоени се и елаборирани карактеристичните визуелни матрици и ретките иконографски решенија, како и специфичните визуелни компоненти кои се третирали како поствизантиски дополнувања на традиционалната средновековна иконографска амплитуда. Во двете наведени поглавја, авторката на докторскиот труд, м-р Јехона Спахиу Јанчевска, дала и особено значаен придонес во идентификацијата на, досега, непознати сцени и светителски претстави не само во фрескоансамблите изведени од зографот Јован од Грамоста и неговите соработници, туку и во други храмови настанати вонкреативните рамки на дејноста на Јован и неговата ликовна работилница. Исто така, авторскиот придонес на м-р Спахиу Јанчевска се гледа и во расчитувањето и испишувањето на сите легенди изведени на грчки и црковно-словенски јазик, на ктиторските натписи, приложничките записи, пророчките и литургиските текстови опфатени во ликовната продукција на зографот Јован, како и пронаоѓањето на нивните извори и нивната тематска корелација со композициите и претставите.

Шестото поглавје (*Стилски карактеристики*) ги опфаќа анализите на ликовните особености и стилските одлики на фрескоживописот и иконописот креиран од зографот Јован и членовите на неговата сликарска школа преку анализата на сликарската постапка на зографот и неговата умешност во создавањето на композициските схеми, организирањето на сценскиот простор, конфигурирањето на фигуралните пропорции, структурирањето на ликовите и прикажаните фигури, како и дизајнирањето на колористичката палета. Од посебно значење во ова поглавје е укажувањето на авторката на трудот на претходните конзерваторски зафати и напорите за заштита на спомениците во кои се откриени делата на зографот Јован, што претставува целосен увид во состојбата во која се наоѓаат делата на овој еминентен мајстор. И покрај констатираните оштетувања и степенот на досегашните заштитни мерки, Спахиу Јанчевска ја согледува специфичната развојна линија на творештвото на Јован од Грамоста, а воедно ги артикулира и своите ставови за методолошкиот приод на наведениот мајстор во

креацијата на фрескоживописот и неговите визуелни компоненти, т.е. упатува на сликарското мајсторство на зографот, кој своите идеи, сфаќања и искуства умеел вешто да ги пренесе и на сидни површини со помали димензии.

Седмото поглавје насловено *Сликарската работилница на зографот Јован од Грамоста* е посветено на ликовното ателје на мајсторот Јован, т.е. на творештвото на неговите соработници, членови на зографската тајфа која работела под негово раководство. Притоа, м-р Спахиу Јанчевска смета дека поради зголемената активност и многубројните ангажмани на зографот, се наметнала потребата од формирање на работилница во која зографот Јован едуцирал и обучил свои помошници, соработници, и од која произлегле неколку негови следбеници кои потоа работеле самостојно. Врз основа на анализите на програмско-иконографскиот карактер, како и на стилско-ликовните одлики, м-р Јехона Спахиу Јанчевска за една од пораните фрескоцелини со очигледни тематски и стилски блискости со делата на зографот Јован од Грамоста, особено со живописот во наосот и олтарот на црквата „Св. Никола“ во Топличкиот манастир, ја смета црквата „Св. Ѓорѓи“ во Бањани (1548/49). Исто така, таа потврдува дека во периодот од петтата до осмата деценија на XVI век се јавува една многу сродна ликовна целина во храмови на потегот Охрид – Скопје – Прилеп – Верија, настаната од истото ателје од кое се истакнуваат двајца анонимни зографи. Авторката на трудот ги посочува и делата на Јовановите следбеници од кои произлегле и голем број икони од Охрид и Охридско, Струга, Ресен, Битола, Прилеп, Скопје и Верија. Во таа насока, во трите потпоглавја на овој дел од трудот, кандидатката Спахиу Јанчевска ги презентира декоративните програми во секој од наведените споменици, како и иконописните дела, со упатување кон тематско-иконографските особености и стилските карактеристики на изведбата.

Резултатите од истражувањата на целокупниот опус на зографот Јован од Грамоста, на секое потпишано и атрибуирано негово дело одделно, на програмско-иконографските особености и стилско-ликовните карактеристики, како и на спецификите на неговата сликарска работилница, се сумирани во последното поглавје (*Заклучни согледувања*). Притоа, авторката на докторскиот труд, м-р Јехона Спахиу Јанчевска, која има особено значаен придонес во претходните, т.е. досегашните проучувања на зографот Јован и неговото творештво, расветлувањето на неговите ликовни творби, дополнувањето на сознанијата и заокружувањето на делото на овој значаен зограф од првата половина на XVI век, не ја исклучува можноста во иднина да произлезат нови податоци и неговото творештво да биде дополнето и со други импресивни достигнувања.

Она што произлегува од увидот и внимателното читање на докторската дисертација на кандидатката м-р Јехона Спахиу Јанчевска е еден доследен, конзистентен и кохерентен приод кон експликацијата на сите аспекти од истражувањето на ликовното творештво на мајсторот Јован од Грамоста во доменот на монументалното и штафелајното сликарство, кој ги опфаќа: тематскиот избор на мотивите, начинот на структурирањето на програмската конфигурација на фрескоаранжманите во спомениците создадени од зографот, како и од неговата ликовна екипа, иконографските специфики на композициите и нивната изведба, обликувањето на светителските ликови и фигури и начинот на нивната визуелна презентација, стилските одлики на авторскиот манир на мајсторот Јован и неговите соработници и следбеници и естетската амплитуда на ликовниот „говор“ во изведбата на ликовите, сцените и целокупната визуелна декорација во спомениците кои се предмет на истражување и анализа. Јасно и транспарентно, акрибично и аргументирано, м-р Јехона Спахиу Јанчевска го претставува, го анализира, го елаборира, го артикулира и го деконструира опусот на еден значаен претставник на сликарството од XVI столетие, заокружувајќи ја неговата ликовна приказна со огромен број податоци, валидни аргументи, умешна научна експликација и пластичен авторски јазик. Кон тоа, приложен е и импозантен список на користена литература од најстар до најнов датум од македонски, српски, српско-хрватски, англиски, грчки, француски, бугарски, германски, романски, албански и италијански автори. Посебен квалитет на докторскиот труд претставува богатиот илустративен материјал, изработен професионално и со неоспорен естетски капацитет, меѓу чии автори и самата кандидатка, Спахиу Јанчевска.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сите погоре изнесени ставови кои се однесуваат на докторската дисертација со наслов: **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница**, изработен од м-р Јехона Спахиу Јанчевска, членовите на Комисијата едногласно констатираа дека се исполнети сите критериуми за успешен научен труд, соодветен на зададената тема и на нејзините истражувачки можности. Со оглед на: кохерентниот методолошки приод кон научната проблематика, внимателната артикулација на содржинските компоненти, успешната реализација на поставените цели и задачи на истражувањето и ефектната експликација на идеите, аргументите и постојниот визуелен материјал, можеме да констатираме дека кандидатката оформила еден јасно конципиран, убедливо елабориран и кохерентно организиран докторски труд посветен на ликовната продукција на мајсторот Јован. Оттука, членовите на Комисијата за оцена на докторската дисертација со наслов: **Творештвото на зографот Јован од Грамоста и неговата работилница**, му препорачуваат на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја одобри понатамошната процедура, т.е. да ја одобри нејзината јавна одбрана и да го определи денот на одбраната.

Комисија за оцена

Проф. д-р Миодраг Марковиќ, с.р.
Проф. д-р Бисерка Пенкова, с.р.
Проф. д-р Елизабета Димитрова, с.р.
Проф. д-р Сашо Коруневски, с.р.
Проф. д-р Татјана Стародубцев, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА
**ПРОФИЛ НА ЖРТВИТЕ НА ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ, СО ОСВРТ НА
СЕКСУАЛНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА ВО ЕУ И ВО РМ, ВО ПЕРИОДОТ 2001 –
2010 ГОДИНА,**
ПОДНЕСЕНА ОД М-Р ДИМЧЕ ЗДРАВЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

На XXXI редовна седница на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, одржана на 6.5.2020 година, избрани сме за членови на Комисијата за оцена на докторската дисертација со наслов: **Профил на жртвите на трговија со луѓе, со осврт на сексуална експлоатација во ЕУ и во РМ, во периодот 2001 – 2010 година**, поднесена од кандидатот м-р Димче Здравески. Комисијата во состав: проф. д-р Нелко Стојаноски, проф. д-р Весна Димитријевска, проф. д-р Милева Ѓуровска, проф. д-р Антоанела Петковска и проф. д-р Марија Дракулевска Чукалевска, го прегледа и го оцени докторскиот труд и на Наставно-научниот совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд на кандидатот м-р Димче Здравески, со наслов: „Профил на жртвите на трговија со луѓе, со осврт на сексуална експлоатација во ЕУ и во РМ, во периодот 2001 – 2010 година“, претставува научен труд кој обработува и истражува една мошне деликатна социолошка проблематика, која е актуелна и претставува поле на интерес и во РС Македонија, но и на светско ниво. Темата на овој докторски труд истовремено е специфична и интригантна, и таа во современите општества, без оглед на степенот на нивен развој, е актуелна и присутна. Трговијата со луѓе, посебно денес, во 21 век, претставува специфичен облик на девијација, против кој се борат властите на секоја држава, но, за жал, не само што не е искоренет, напротив, секојдневно имаме нови жртви на трговија со луѓе. Она што посебно е специфично и интересно за истражување е профилот на жртвите на трговија со луѓе, а социолошки значајна посебно е трговијата со луѓе, со посебен акцент на жртвите заради нивна сексуална експлоатација. Она што е посебно значајно за оваа проблематика и за која се заложуваат сите земји е соодветен начин на третирање и реинтеграција на жртвите на трговија со луѓе заради сексуална експлоатација, и оттука е мошне значајно и неопходно да се утврди нивниот профил, со цел да се воспостават соодветни начини за нивна ресоцијализација и реинтеграција во општеството. Имајќи предвид дека сме земја аспирант за членство во ЕУ, важно е да се направи паралела на нашата земја со земјите од ЕУ, посебно во утврдување на профилот на жртвите на трговија со луѓе кои се цел на сексуална експлоатација. Затоа проблематиката која е претставена во самиот докторски труд, сама по себе е вредна за истражување, но и иницира уште поширока и посеопфатна експликација. Самиот докторски труд е изложен на 305 страници, со богата библиографија, и се состои од вовед, 57 посебни поглавја, заклучни согледувања, анекси и библиографски единици. Ваквата структурна поделеност на трудот овозможува хронолошки и постепено навлегување во материјата и внимателно и детално следење на неговата содржина.

На почеток на трудот, во првиот дел има еден краток вовед, во кој докторандот дава едно кратко видување за трговијата со луѓе, која, всушност, е еден крупен глобален проблем за целиот свет, а не само за земјите од ЕУ и РМ, кој влијае во многу сфери на самите земји (безбедносен, економски итн.) и го урива принципот на еднакво достоинство за сите луѓе, претставува современа форма на ропство и на општествено ниво го доведува во прашање владеењето на правото и основните демократски вредности.

Во првиот дел од трудот, од страна на кандидатот е опфатен и историски осврт на трговијата со луѓе, каде што е даден еден краток историски преглед за трговијата со луѓе. Потоа, во овој дел се дава поим и дефинирање на трговијата со луѓе, при што се дадени дефиниции на повеќе автори, невладини и меѓународни организации, каде што за

водечка дефиниција е земена дефиницијата на Обединетите нации (ОН), која, всушност, е општо прифатена и универзална дефиниција на трговијата со луѓе, прифатена од земјите на ЕУ и Р Македонија.

Вредно е да се напомене дека кандидатот низ целиот труд детално ги елаборира и ги појаснува клучните поими кои преовладуваат во трудот, а тоа се поимите: жртва, профил, потенцијална жртва, жртва заради сексуална експлоатација, профил на жртва и расчленување на профилот на жртвата по националност, возраст, пол, образование, средина и сл. Треба да се потенцира дека кандидатот прави разграничување на поимите на трговијата со луѓе и сличните појави, разработува разлики помеѓу трговијата со луѓе и криумчарењето на луѓе, трговијата со луѓе и илегалната миграција, трговијата со луѓе и ропството и услови слични на ропството, како и трговијата со луѓе и проституцијата. Бидејќи трговијата со луѓе се појавува во повеќе видови и форми, во трудот кандидатот ги обработува профилите на жртвите на трговија со луѓе, со осврт на сексуалната експлоатација, но и појаснува и за другите видови и форми, а воедно трговијата со луѓе заради сексуална експлоатација поопширно ја елаборира, појаснувајќи ги следниве форми:

- трговија со луѓе заради присилен брак,
- трговија со луѓе заради вршење на други кривични дела,
- трговија со луѓе со цел за одземање на органи и делови на тело,
- трговија со луѓе заради продажба на друго лице,
- трговија со луѓе заради трудова експлоатација,
- трговија со луѓе заради незаконско посвојување ,
- трговија со луѓе заради учество во вооружени судири – војни,
- трговија со луѓе заради сексуална експлоатација.

Во повеќето глави, кандидатот поопширно ги објаснува појавните форми на сексуалната експлоатација, која се пројавува низ: проституција, порнографија и сексуризам. Исто така, во трудот се појаснети причините за појава на трговијата со луѓе, како и елементите на трговијата со луѓе, при што, како што напоменува, за трговијата со луѓе битно влијаат неколку фактори, како што се економските моменти, сиромаштијата, очекувањето за раскош и подобар живот, очекувањето на нов живот подобар од матичната земја, наивноста, неинформираноста и слично. Повеќето жртви на трговијата со луѓе заради сексуална експлоатација не се свесни дека ќе бидат експлоатирани, а со самото тоа се зголемува и ризикот за еден дел од жените да бидат потенцијални жртви на трговијата со луѓе.

Во следните глави, кандидатот објаснува дека за појавата и опстојувањето на трговијата со луѓе, нужно е постоење на елементите на трговијата со луѓе и механизмите за принуда и контрола врз жртвите, при што во трудот се појаснети елементите на трговијата со луѓе – средствата, мобилизацијата и експлоатацијата, како и механизмите за принуда и контрола врз жртвите, а тоа се: робување заради долг, изолација – одземање на личните и /или патните документи, изолација – лингвистичка и социјална, користење на насилство и страв, заплашување и преземање на репресивни мерки врз семејствата на жртвите.

Вредно е да се спомене и методолошката поставеност на истражувањето, во рамките на која кандидатот ја претставува формулацијата на истражувачкиот проблем, потоа предметот на истражување, како и целите и задачите на истражувањето. Исто така, во методолошката рамка се дадени хипотезите на истражувањето, и тоа една генерална (главна) хипотеза и седум помошни хипотези, по што се дадени методите кои ќе бидат применети заради изработката на овој труд и, на крај, методолошката поставеност е научната и општествената оправданост на истражувањето – трудот.

Во поглавјата од трудот, кандидатот ја појаснува трговијата со луѓе во ЕУ – профилот на жртви кај сексуалната експлоатација, правните инструменти, а пред сè меѓународните правни инструменти на Обединетите нации, кои се таксативно набројени како конвенции, протоколи и декларации, кои се од делокругот на трговијата со луѓе. Кандидатот експлицитно ги прикажува и правните инструменти на Европската заедница и Советот на Европа, како спогодби, директиви на Советот, рамковни одлуки на Советот,

декларации, конвенции и препораки. Посебен акцент е ставен на меѓународната соработка, како и на меѓународната полициска соработка во делот на надлежностите и соработката со ИНТЕРПОЛ (Организација на Интернационална криминалистичка полиција), Селек (Центар за спроведување на Законот од Југоисточна Европа) и Европол (Европска полициска служба), како и правната рамка на ЕУ (Европската Унија), каде што се опишува дека за решавање на трговијата со луѓе, ЕУ воспоставила сеопфатна, родово-специфична и правна и политичка рамка насочена кон жртвите, а тоа е Директивата 2011/36 / ЕУ, која е за борба и спречување трговија со луѓе, со што Директивата 2011/36 / ЕУ е основен законодавен акт на ЕУ што се однесува на трговијата со луѓе и таа воспоставува стабилни одредби за заштита, помош и поддршка на жртвата, но и за спречување и гонење на кривичното дело.

Дел од поглавјата се посветени на бројот на утврдени и претпоставени жртви во ЕУ, каде што е дадено појаснување дека жртвите кои се официјално идентификувани од надлежни органи, се сметаат за идентификувани жртви, а жртвите кои ја исполнуваат дефиницијата за трговија со луѓе, но не се официјално идентификувани, се сметаат за претпоставувани жртви и дека идентификацијата на жртвите на трговија со луѓе се смета дека е еден од овие предизвикувачки аспекти во справувањето со трговијата со луѓе. Во контекст на тоа, прикажани се: број на утврдени и претпоставени жртви според возраста, идентификувани и претпоставени жртви (возрасни и малолетни лица) -% од вкупниот број жртви, идентификувани и претпоставени жртви од 19 земји членки на ЕУ. број на идентификувани и претпоставени жртви по пол, при што може да се забележи дека огромното мнозинство од сите жртви (т.е. 80 %) се жени, а 20 % од жртвите се машки, идентификувани и претпоставувани жртви според пол и возрасна група, број на жртви по форма на експлоатација, идентификувани и претпоставени жртви по пол и форма на експлоатација. Во овој контекст, вредно е да се напомене забелешката на кандидатот дека земјите членки објавуваат дека главниот извор на информации за жртвите е полицијата, но покрај полицијата, вклучени се информации од невладини организации, имиграциски власти, гранични служби и други извори, каде што е посочено дека бројот на идентификувани и претпоставени жртви се зголемил за 18 % помеѓу 2008 и 2010 година.

За трудот посебно е значаен делот каде што кандидатот појаснува за трговијата со луѓе во Р Македонија – профилот на жртви кај сексуалната експлоатација, при што првично е појаснето за Македонија во глобалната мрежа на трговијата со луѓе, како и националната правна рамка во делот на трговијата со луѓе, каде што е појаснето дека трговијата со луѓе во Македонија е призната како посебно кривично дело од 25 јануари 2002, и ова кривично дело (член 418–а) е сместено во главата XXXIV, која ги инкриминира кривичните дела против човечноста и меѓународното право, што несомнено укажува на тоа дека законодавецот исправно ја оценил природата на кривичното дело како едно од најтешките форми на организиран криминал. Во членот 5 од Протоколот за трговија со луѓе се предвидува дека секоја земја потписничка е должна да го инкриминира обидот да се изврши делото трговија со луѓе или дејствијата кои претставуваат соучесништво со некој кој го врши делото.

Анализирајќи го трудот, мора да се споменат уште неколку значајни факти, и тоа дека: - кандидатот ги разработува стандардните оперативни процедури (СОП), прифатниот - Транзитен центар и НВО - Отворена порта (Здружение за акција против насилство и трговија со луѓе), каде што се разработени мерките и дејствијата кои се преземаат според /од горенаведените институции;

- заради добивање податоци во врска со трудот „Профил на жртвите на трговија со луѓе, со осврт на сексуална експлоатација во ЕУ и РМ во периодот 2001 – 2010 година“, кандидатот доставува барања до МВР на РМ, НВО - Ла страда, ИОМ-Скопје, Кривичен суд – Скопје, како и лична посета во Транзитен центар – Скопје, по што добиените податоци се разработени, анализирани и табеларно и графички се претставени во трудот;

- табеларно се прикажани постапувањето на МВР во периодот 2001 – 2010 година во врска со к.д. трговијата со луѓе, која табела е преземена од официјалната веб-страница на МВР на РСМ.

Заклучок и предлог

По исцрпната анализа на текстот на докторската дисертација на кандидатот м-р Димче Здравески, со наслов: **Профил на жртвите на трговија со луѓе, со осврт на сексуална експлоатација во ЕУ и во РМ, во периодот 2001 – 2010 година**, Комисијата оцени дека станува збор за општествено значајна и актуелна проблематика за македонското општество и за земјите од ЕУ. Тргувајќи од стандардите за изработка на докторски труд и од оценката на текстот на трудот, Комисијата смета дека иако текстот изобилува со податоци и примери, а кандидатот покажува соодветен степен на познавање на проблемот на истражување, сепак е потребен дополнителен ангажман за зајакнување на трудот и за систематизирање на податоците со што би се овозможило да се дополнат и зајакнат и заклучоците. Комисијата смета дека се потребни подетална социолошка експликација и елаборација на основниот проблем на докторскиот труд, како и компатибилност на методолошката поставеност на трудот со поглавјата во самиот труд, при што треба попрецизно да се формулираат хипотетичката рамка и истражувачкиот проблем, подетално да се даде појаснување на жртвите на трговија со луѓе заради сексуална експлоатација во РС Македонија со истите во земјите од ЕУ и прецизен и систематизиран след на информациите, како и поставување следствено на поглавјата во трудот. Согласно со претходните укажувања, Комисијата му препорачува на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, да дозволи продолжување на рокот за доработка на докторскиот труд во согласност со законските можности и нормативните акти на УКИМ и Филозофскиот факултет.

Комисија

Проф. д-р Нелко Стојаноски, с.р.

Проф. д-р Весна Димитријовска, с.р.

Проф. д-р Милева Ѓуровска, с.р.

Проф. д-р Антоанела Петковска, с.р.

Проф. д-р Марија Дракуловска Чукалевска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО ВИШ ЛЕКТОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ РОМАНИСТИКА (РОМАНСКИ ЈАЗИК) НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ „БЛАЖЕ КОНЕСКИ“ ВО СКОПЈЕ

На својата 44. редовна седница одржана на 15.4.2020 година, Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје донесе Одлука со која нè избра за Рецензентска комисија за оцена на пријавата на д-р Атанасов Раду-Михаил на конкурсот за избор во звањето виш лектор во наставно-научната област романистика (Романски јазик). Наставно-научниот совет својата Одлука ја донесе врз основа на член 63 од Законот за високото образование и член 42 од Правилникот за единствените критериуми и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Заблагодарувајќи се за изборот, Комисијата го поднесува до Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот за избор на еден виш лектор по романски јазик, објавен на 17.3.2020 во дневниците „Нова Македонија“ и „Коха“, се пријави еден кандидат, и тоа д-р Атанасов Раду-Михаил.

Пријавата на конкурсот за избор во звањето виш лектор во наставно-научната област романистика (Романски јазик), д-р Атанасов Раду-Михаил, досегашен лектор по романски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, ја поднел на 23.3.2016. Со пријавата приложил кратка биографија, попис на објавените научни и стручни трудови, попис на педагошките (наставни) и други извршени должности, како и фотокопија од докторската диплома.

БИОГРАФИЈА. Атанасов Раду-Михаил е роден на 1.5.1981 год. во Париз. Средното образование го завршил во училиштето „Васил Антевски Дрен“ (правна насока) во Скопје. По завршувањето на средното училиште во 2000 година се запишал на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, каде што студирал француски и романски јазик. Од најраното детство, кандидатот е изворен говорител на двата јазика, на македонскиот и романскиот, а доста рано го совладал и мегленороманскиот дијалект на романскиот јазик. За време на студиите престојувал организирано неколку пати во Њујорк (што му послужило и за усовршување на англискиот јазик), а исто така престојувал и во Женева, каде што следел настава по француски јазик. По завршувањето на студиите по романски и француски јазик во 2007 година, во повеќе наврати работел како симултан преведувач по повод службените посети на романски стопанственици и политичари во Македонија, а еднаш и по повод посетата на романскиот претседател на државата.

Во 2008 год., кандидатот Атанасов Раду-Михаил се запишал на докторски студии по романска лингвистика на Институтот за лингвистика „Јоргу Јордан – Александру Росети“ при Романската академија во Букурешт. Ментор за изработка на докторската теза му бил еден од водечките романски лингвисти (и

еден од водечките европски романисти денес), како и потпретседател на Романската академија, акад. Мариус Сала. Како истражувач кој посебно се занимавал со компаративно-историските проучувања на романските јазици, особено со романскиот, и со проучувањето на теоријата и практиката на јазичните контакти, за изработката на овој докторат менторот акад. Мариус Сала посветил посебно внимание. Така, кандидатот Атанасов за тема на својата дисертација го одбрал мегленороманскиот, еден од традиционалните идиоми во јужна Македонија и северна Грција, во кој до посебен израз дошло, на разни нивоа, преплетувањето (интерференцијата) со другите јазици од тоа подрачје, како што се македонскиот, грчкиот и турскиот (во помала мера и обично посредно и со други јазици). По внимателното проучување на фактите на теренот и систематското проучување на соодветната литература, кандидатот Атанасов Раду-Михаил во 2011 год. ја одбрал во Букурешт докторската дисертација под наслов *“Мегленоромана ацтуалă њн цонтецтул лимбилор балцанице” (Денешниот мегленоромански во контекст на балканските јазици)*. Со решение од 9.12.2011, Министерството за образование и наука на Република Македонија му ја признало на д-р Атанасов високообразовната квалификација стекната во странство.

Врз основа на своите универзитетски квалификации и знаење на романскиот јазик на ниво на изворен говорител, во 2012 год., д-р Атанасов Раду-Михаил е избран на Катедрата за романски јазици и книжевности на Фило-лошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје во звањето лектор по романски јазик.

ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ

Статии во списанија со меѓународен импакт:

“Валориле перфектули цомпус њн мегленоромана”, Атанасов Раду-Михаил, *„Лимба романа”*, ЛЦ, Букурешти, 2011, п. 484 – 490.

“Цалцури лингвистице мегленоромана дупă лимбиле балцанице”, Атанасов Раду-Михаил,

“Студиу џи Церцетăри Лингвистице”, СЦЛ, ЛЦИИ, Букурешти, 2011, пп. 227 – 240.

Преведена книга:

Мариус Сала, *Од латински до романски*, превод од романски на македонски, Букурешт 2012 во издание на Институтот за македонски јазик *“Крсте Мисирков”* – Скопје и Универс Енциклопедиц - Букурести 2012, 229 страници.

Книга во коавторство:

Романски јазик, Правопис на македонскиот јазик, Институт за македонски јазик *„Крсте Мисирков”* – Скопје. 2015, 119 страници.

Статии во зборник

Македонско-романистички јазични, книжевни и преведувачки релации (2000 – 2015). Научноистражувачки проект на Катедрата за романски јазици и книжевности, Филолошки факултет *„Блаже Конески”* – Скопје, 2015. Раководител: проф. д-р Ирина Бабамова. Коавтор: Константин – Јоан Младин

- *Ефектите од словенско-романскиот билингвизам. Македонското влијание во лексиката на мегленороманскиот во последните две децении.*
- *Привире цритицă асупра традуцерилор литераре дин романа њн мацедонеана џи вицеверса њн ултимул децениу.*
 - *Цонтацтеле лингвистице романо – мацедонене дин перспецтивă диацроница си синцроницă.*

- Објавени книги во странство:

1. *Мегленоромана аџтуалај њн џонтеџтул лимбилор балџаниџе*, Едитура Етнологиџа, Буџуреџти, 2016, 227 п.
2. *Теџте мегленоромане*, ГлобеЕдит – Интернационал Боок Маркет Сервиџе оф ОмниСџриптум Публисхинг Гроуп, Геманија, 2019 (во коавторство со Петар Атанасов).

ПРИКАЗ И ОЦЕНА НА ТРУДОВИТЕ

Авторова книга : *Мегленоромана аџтуалај њн џонтеџтул лимбилор балџаниџе*, Едитура Етнологиџа, Буџуреџти, 2016, 227 п.

Иако мегленороманскиот како еден од „историските дијалекти“ на романскиот јазик е сразмерно добро проучен, некои аспекти на тој идиом останале (по редоследот на приоритетите и по сила на приликите) донекаде занемарени. Тоа се однесува на оние појави и карактеристики на мегленороманскиот кои се должат на вековните контакти со соседните идиоми на јужна Македонија и северна Грџија, особено на контактите со македонскиот (и општо со словенскиот), со грџкиот и турскиот. Во таа книга (којашто во основа е докторска дисертација), д-р Атанасов си поставил за цел систематски да го истражи она што досега е направено на полето на проучувањето на мегленороманскиот и неговите контакти со другите јазици, а истовремено преку сопствени истражувања (како анкетите на терен, така и анализата на достапните текстови) да даде одговори на оние прашања со кои досега истражувачите систематски не се занимавале или воопшто не се занимавале. Во воведниот дел (стр. 7 – 42), авторот дава приказ на разместувањето на говорителите на мегленороманскиот (некогаш и денес), како и приказ на населбите во кои се зборува (или се зборувало) мегленоромански, посебно од културно-историско, економско и социолингвистичко становиште. Така, секоја населба каде што се зборува мегленоромански е строго отсликана и опишана од историска, географска, општествена и економска гледна точка. Следната целина на книгата (стр. 43 – 62) дава критички приказ на досегашните истражувања на овој „историски“ идиом јужно од Дунав, кој јазично е најблизок до дакороманскиот. Потоа следува приказ на контактите на говорителите од мегленороманското население со балканските народи (стр. 63), со посебен акцент на контактот на мегленороманското население со Словените (стр. 63 – 67), а потоа, спрема големите семантички подрачја (природа, село, град, човек, цивилно и верско општество; зборови со апстрактно значење; видови на зборови) системски се истражува словенското влијание во лексиката и во граматиката (стр. 76 – 102). Посебно е значаен издвоениот раздел од книгата кој се занимава со македонското (словенското) влијание во граматичката струкура на мегленороманскиот (стр. 103 – 115). На сличен начин грижливо е обработено и грџкото и турското влијание во мегленороманскиот (стр. 116 – 143), а еден посебен мал дел е посветен на анализата на турското влијание во глаголскиот систем на мегленороманскиот (стр. 144 – 148). Посебен дел им е посветен на јазичните калки според балканските јазици (стр. 149 – 176), со тоа што посебно се обработени калките според турскиот јазик (стр. 166 – 174) и калките според грџкиот јазик (стр. 174 – 176). Оваа анализа се завршува со целосен приказ на фонетската и морфолошката адаптација на позајмените зборови од македонскиот, турскиот и грџкиот во мегленороманскиот (стр. 177 – 181). Книгата завршува со заклучок (стр. 182 – 185), со индекс на позајмените зборови, кратенките, користената литература и картите на мегленороманските говори (186 – 229). Оваа книга е пример на сериозно изведено научно истражување на еден романски идиом во балкански јазичен и културен контекст.

Превод на научна книга. Д-р Атанасов ја превел од романски на македонски книгата на академик Мариус Сала, *Од латински на романски*, која дава синтетички

приказ на историјата на романскиот јазик и збиен приказ на неговите структурни и типолошки карактеристики со неговите историски корени. Иако за прв пат е објавена во 1998 година, таа набргу стана класичен романистички прирачник по прашањата на карпатско-балканскиот романитет и преведена е од романски на повеќе јазици. Иако е јасно напишана, со оглед на тоа што станува збор за синтеза која ги допира сите битни прашања и аспекти на романскиот јазик и што се среќаваме сразмерно на мал простор со бројни технички лингвистички термини, преводот на оваа книга е од посебна потреба. Треба да се истакне дека преведувачот оваа задача ја извршил примерно и придонел во утврдувањето на лингвистичката терминологија на македонскиот јазик.

Соработка на книга. Како член на авторски колектив, д-р Атанасов Раду-Михаил изработил транскрипција и транслитерација на романските зборови и имиња за *Правописот на македонскиот јазик* (Скопје, 2015).

Изворни научни трудови во лингвистички списанија. Во бројот ЛЦ / 4 за годината 2011 на списанието Лимба Ромâнă, кандидатот Атанасов Раду-Михаил објавил статија *“Валориле перфеџтулуи цомпус ѝн мегленоромâнă”* (стр. 484/ 18 – 490 / 24). Во овој труд, авторот обработува една балканска појава во мегленороманскиот – станува збор за сложениот перфект кој има две различни функционални значења во зависност од редоследот на елементите: помошен глагол + минат партицип или минат партицип + помошен глагол. Во првиот случај означува минато дејствие независно од времето кога се одвива, блиско минато дејствие или претпоставено минато дејствие. Во другиот случај, со таа конструкција се означува само минато дејствие што нам ни го пренел некој друг и на кое ние не сме биле присутни. Оваа појава доаѓа од турскиот, а освен во мегленороманскиот, постои и во бугарскиот, македонскиот и албанскиот јазик, а од албанскиот е преземена и од ароманскиот од Охрид и Струга.

Во статијата *“Цалџури лингвистиџе мегленоромâне дупă лимбиле балџаниџе”*, објавена во списанието Студии џи џерџетăри лингвистиџе (ЛЦИИ 2011, стр 227 – 240), д-р Атанасов ги проучува ефектите на активниот билингвизам на говорителите на мегленороманскиот (мегленоромански-македонски и мегленоромански – грчки), а во минатото и мегленороманско–турскиот билингвизам (иако не општ). По краток теоретски вовед, авторот ги проучува калките според македонскиот, како лексичко-семантичките така и граматичките (морфолошки исинтаксички), а наведува и неколку глаголи кои според македонскиот станале повратни. Потоа ги проучува лексичките и фразеолошките калки според турскиот (вклучувајќи и парцијални калки), а на крајот ги анализира лексичките и фразеолошки калки според грчкиот јазик.

Ефектите од словенско-романскиот билингвизам. Македонското влијание во лексиката на мегленороманскиот во последниве две децении

Авторите се задржуваат на проблемот на контактот меѓу јазиците, што, впрочем, денес е доста актуелен. Се работи за јазичниот контакт меѓу малата мегленороманска јазична енклава и македонскиот јазик како официјален јазик на земјата. Оваа енклава е претставена од седум села, од кои шест се во Грција и едно во Р. Северна Македонија. Авторите се задржуваат единствено на говорот од селото Хума, кој претрпел силно македонско влијание. Кон ова придонела и состојбата на билингвизам кај мегленороманското население, поттикната од директниот контакт на двете населенија преку бројните мешани бракови. Оваа состојба води и кон напуштање на мајчиниот идиом од страна на мегленороманското население.

Романско-македонски јазични контакти од дијахронска и синхронска перспектива

Студијава го разгледува влијанието што балканското романство, поточно романскиот јазик (ароманскиот, мегленороманскиот дакороманскиот) го извршил врз македонскиот јазик. Се опишуваат јазичните конвергенции што се објаснуваат низ концептот „балкански јазичен сојуз“, односно романското влијание преку неговите историски јужнодунавски дијалекти врз македонскиот. Приказот се ограничува само на лексиката. Намерно се изоставени антропонимите позајмени од романскиот јазик. Не се вклучени ни можните термилошки лексички елементи што би ја збогатиле лексиката на македонскиот јазик, особено кај бројните егејски Македонци пребегнати во Романија за време на Граѓанската војна во Грција, каде што го научиле стандардниот романски јазик, студирајќи и работејќи долги години во Романија.

Иновации во лексиката на романскиот јазик

Романскиот јазик произлегува од латинскиот. Како и сите романски јазици, така и романскиот позајмил околу 2000 зборови од латинскиот јазик. Овие зборови не се исти во сите романски јазици, со оглед на тоа што романизацијата траела повеќе векови, така што некои земји се романизирале порано, а други подоцна, и реалностите во нив биле различни. Сепак, околу 500 латински заемки се панромански. Развојот на романското општество и создавањето на институции од секаков вид имале потреба од создавање на терминологија што ќе одговори на потребите од сите овие институции. Збогатувањето на романската лексика се вршело на два начина: по пат на заемање и со внатрешни средства. Многу зборови се позајмени од францускиот и од италијанскиот јазик, а во последно време и од англискиот јазик. Исто така, и соседните јазици (грчкиот, турскиот, бугарскиот, унгарскиот, српскиот и рускиот) служеле како извор за богатење на романскиот јазик.

Теџте мегленоромане / Мегленоромански текстови

Овие текстови, кои ги претставуваат сите мегленоромански говори од Грција и Северна Македонија, се собрани во периодот од 2000 до 2005 година од авторите Петар Атанасов и Раду-Михаил Атанасов. Дел од овие текстови биле објавени во монографијата на Петар Атанасов, *Мегленороманска астази*, Буџуреџи, 2002, а другите се поместени во оваа книга. Информаторите, од сите седум села, главно, биле возрасни луѓе кои добро го познавале мегленороманскиот дијалект. Голем дел од нив ги беа напуштиле родните огништа за време на Граѓанската војна во Грција и се настаниле главно во Северна Македонија. Текстовите се однесуваат на нивниот живот и нивните занимања во минатото и денес, на нивните страдања од војните што се одвивале во оваа зона и на нивните секојдневни преокупации. Со оглед на фактот што мегленороманскиот е на пат да исчезне, овие текстови се од големо значење за романската дијалектологија и за сите оние што го проучуваат мегленороманскиот.

Наставно-педагошка работа

Кандидатот д-р Атанасов од 2012 редовно во зимскиот и летниот семестар секоја година на Филолошкиот факултет во Скопје одржува настава од романски јазик, а исто така и редовни консултации со студентите по романски јазик. Делумно, во врска со неговата наставна дејност се и неговите научни и стручни трудови (на пример, преводот на книгата), кои накратко ги прикажавме.

Воедно, кандидатот е редовно, од 2012 год., и член на разни факултетски тела и комисији.

Наставно-образовната дејност на кандидатот носи 67,6 бода, научноистражувачката дејност носи 31 бод и стручно-применувачката дејност – 9 бода. Тоа на кандидатот вкупно му носи 107,6 бода, што ни овозможува да го предложиме да биде избран во звањето виш лектор по романски јазик на Катедрата за романски јазици и книжевности.

Од сето она што досега го изложивме произлегува дека д-р Атанасов Раду-Михаил е одличен познавач на романскиот јазик (покрај тоа, тој е и роден говорител на романскиот и на македонскиот јазик), дека се потврдил како симултан преведувач и преведувач на научни лингвистички текстови, дека низа години врши наставна дејност како лектор по романски јазик и дека учествувал во разни факултетски тела и комисии. Имајќи го тоа предвид, како и фактот дека кандидатот ги исполнува потребните услови, чест ни е **да му предложиме на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ да го избере кандидатот д-р Атанасов Раду-Михаил во звањето виш лектор** во наставно-научната област романистика (**Романски јазик**) на Катедрата за романски јазици и книжевности на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Забелешка: Бидејќи сите членови на Рецензентската комисија се служат со македонскиот јазик, сметаме дека не е задолжителна англиската верзија на Рефератот.

Комисија

Акад. д-р Аугуст Ковачец, редовен професор, с.р.
Д-р Константин-Јоан Младин, редовен професор, с.р.
Д-р Звонко Никодиновски, редовен професор, с.р.

О Б Р А З Е Ц 1
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Раду-Михаил Петар Атанасов
(име, татково име и презиме)

Институција: **Филолошки факултет „Блаже Конески“**
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: романски јазик

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ ЛЕКТОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	Завршени втор циклус академски студии	
2	Стектат назив – магистер од соодветната област Назив на научната област: _____.	
3	Остварен просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус, за секој циклус посебно* Просечниот успех на прв циклус изнесува: _____ Просечниот успех на втор циклус изнесува: _____	
4	Наставно и стручно искуство во областа во која се избира (да се наведе наставното и стручното искуство во полето во кое се избира)	ДА
5	Претходен избор за лектор на високообразовна установа, датум и број на Билтен:	ДА
6	Има објавено научни и стручни трудови во областа во која се избира (да се наведат научните и стручните трудови и каде се објавени)	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

Членови на Комисијата

1. Акад. Аугуст Ковачец, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Константин-Јоан Младин, член, с.р.
3. Проф. д-р Звонко Никодиновски, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Раду-Михаил Петар Атанасов (име,
татково име и презиме)

Институција: Филолошки факултет „Блаже Конески“
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: романски јазик

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии Катедра за романски јазици	
1.1	2015 – 2016 (летен семестар)	
	Романски Ц2 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски Ц4 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
1.2	2016 – 2017 (зимски семестар)	
	Романски ц1 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски ц3 (2+2) 8x15=120x0.04=4.8	4.8
1.3	2016 – 2017 (летен семестар)	
	Романски ц2 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски ц4 (2+2) 8x15=120x0.04=4.8	4.8
1.4	2017 – 2018 (зимски семестар)	
	Романски ц1 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски ц3 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
1.5	2017 – 2018 (летен семестар)	
	Романски ц2 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски Ц4 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
1.6	2018 – 2019 (зимски семестар)	
	Романски јазик 1 4x15=60x0.04=2.4	2.4

	Романски ц1 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски ц3 (2+2) 8x15=120x0.04=4.8	4.8
1.7	2018 – 2019 (летен семестар)	
	Романски ц2 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски ц4 (2+2) 8x15=120x0.04=4.8	4.8
1.8	2019 – 2020 (зимски семестар)	
	Романски ц1 (2+2) 6x15=90x0.04=3.6	3.6
	Романски ц3 (2+2) 8x15=120x0.04=4.8	4.8
2.	Консултации со студенти	
	2015 – 2016 (летен семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2016 – 2017 (зимски семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2016 – 2017 (летен семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2017 – 2018 (зимски семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2017 – 2018 (летен семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2018 – 2019 (зимски семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2018 – 2019 (летен семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	2019 – 2020 (зимски семестар), во просек 100 студенти x 0.002=0.2	0.2
	Вкупно	67.6

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Учесник во национални научни проекти	
	„Романски јазик“, во: Правопис на македонскиот јазик, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, 2015, стр. 235.	3
	Македонско-романистички врски, проект предводен од проф. д-р Ирина Бабамова. „Ефектите од словенско-романскиот билингвизам“ Македонското влијание во лексиката на меглено-романскиот во последниве две децении.	3
	Јазик, литература и култура во романскиот простор: традиција и иновација, проект предводен од проф. д-р Снежана Петрова. Скопје, 2017, „Иновации во лексиката на романскиот јазик“.	3
2.	Монографија објавена во странство	

	Атанасов Раду Михаил, Meglenoromana actuala in contextul limbilor balcanice, докторска теза одбранета во Букурешт и издадена исто така во Букурешт од Editura etnologica, 2016.	12
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
	„Calcuri lingvistice meglenoromane dupa limbile balcanice” in Studii si Cercetari Lingvistice (SCL) Bucuresti p. 227-240	5
	„Valorile perfectului compus in meglenoromana” in Studii si Cercetari Lingvistice (SCL), LXIV, 2011, Bucuresti p.484- 490	5
	Вкупно	31

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Вкупно	

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Превод	
	-книга	
	„Од латински до романски”, превод од романски на македонски, Мариус Сала, во издание на Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков” – Скопје и Univers Enciclopedic –Bucuresti, 229 страници.	3
Дејности од поширок интерес		
2.	Член на факултетска комисија	
	-Комисија за попис на постојани средства, 2012	0.5
	-Комисија за попис на библиотечен фонд при Катедрата за романски јазици, 2012	0.5
	-Комисија за прием на нови студенти, 2013	0.5
	-Комисија за попис на библиотечен фонд при Катедрата за романски јазици, 2013	0.5
	-Комисија за прием на нови студенти, 2014	0.5
	-Комисија за попис на постојани средства, 2014	0.5
	-членување во Центарот за кариера, 2014	0.5
	-Организационен одбор по повод јубилејот 45 години основање на лекторатот по романски јазик, 2015	0.5
	-Комисија за јавни набавки – заменик-претседател	0.5
	-Комисија за јавни набавки – претседател на Комисијата, 2015	0.5
	-Комисија за прием на нови студенти, 2015	0.5
	-Комисија за попис на постојани средства, 2018	0.5
	Вкупно	9
Спортска дејност		

	Вкупно	

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	67,6
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	31
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	9
Вкупно	107,6

Членови на Комисијата

Акад. Аугуст Ковачец, претседател, с.р.
Проф. д-р Константин-Јоан Младин, член, с.р.
Проф. д-р Звонко Никодиновски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА МОНОГРАФИЈАТА “TÜRKÇEDE KELİME GRUPLARI: TEORİ VE ANALİZ” („ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК: ТЕОРИЈА И АНАЛИЗА“) ОД Д-Р ОКТАЈ АХМЕД

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата четириесет и петта редовна седмица одржана на 20.5.2020 година, ме избра за рецензент за оцена на стручната монографија “Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz”, чиј автор е проф. д-р Октај Ахмед. Прафакајќи ја со задоволство доверената задача, чест ми е да го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Монографијата “Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz”, која е резултат на дваесет и петгодишното наставно-научно искуство на авторот, ги содржи следниве делови: Вовед; Резиме; Кратенки; Вовед во синтаксата; I. Теорија на зборовните групи; Вовед во теоријата на зборовните групи; 1. Именска група; 2. Адјективна група; 3. Нумеричка група; 4. Личноименска група; 5. Титуларна група; 6. Глаголска група; 7. Инфинитивна група; 8. Партиципна група; 9. Герундска група; 10. Скратени групи; 11. Редупликации; 12. Постпозитивна група; 13. Конективна група; 14. Екскламативна група; II. Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи; Вовед во Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи; Синтаксичка анализа на зборовните групи во рамки на реченични примери; Индекс; Библиографија; Користени извори во анализата.

Во *воведот* на трудот, д-р Октај Ахмед истакнува дека зборовните групи во турскиот јазик се прилично истражувани и дека тој се труди да ги изложи своите гледишта кои се формирале предавајќи синтакса на современиот турски јазик на Катедрата за турски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. Авторот својата зададена цел успешно и исцрпно ја реализира во трудот.

Во делот насловен *Вовед во синтаксата* се даваат основни познавања за синтаксата и нејзината поврзаност со другите научни гранки, како што се морфосинтаксата, лексикологијата, семантиката, текстуалната лингвистика, прагматизмот и психологијата.

Во првата глава под наслов *Теорија на зборовните групи* се наоѓа делот *Вовед во теоријата на зборовните групи*, во кој се приложени различните дефиниции, термини и класификации на зборовните групи во турскиот јазик. Бидејќи бројот на зборовните групи варира во различни турски граматика, д-р Октај Ахмет аргументирано се определува да анализира четиринаесет зборовни групи во турскиот јазик според нивната фреквенција и важност во јазичната употреба.

Во подглавите од 1 до 14 се дефинираат, со бројни примери се опишуваат и се анализираат зборовните групи во турскиот јазик по следниов редослед: именска група, адјективна група, нумеричка група, личноименска група, титуларна група, глаголска група, инфинитивна група, партиципна група, герундска група, скратени групи, редупликации, постпозитивна група, конективна група и екскламативна група. Авторот посебно внимание посветува на терминологијата и за секоја зборовна група ги приложува најчестите граматички термини што се сретнуваат во различни лингвистички речници, граматика и научни трудови, а за некои зборовни групи употребува термини кои ќе бидат лесно сфатени и присвоени од страна на ненативните говорители и на тие што се образуваат надвор од Турција. Д-р Октај Ахмед ги изложува, ги објаснува, а на некои места и ги критикува различните гледишта за гореизложените зборовни групи во турскиот јазик, а на крај аргументирано го дава својот став.

Во втората глава под наслов *Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи* се наоѓа делот *Вовед во Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи*, во кој се објаснува синтаксичката анализа на ниво на зборовна група и техничките обележја што се применуваат во анализата. По ова следува делот под наслов *Синтаксичка анализа на зборовните групи во рамки на реченични примери*, во кој се анализирани 50 реченици преземени од разни литературни дела и весници со разновидна сложеност за анализа. Овие реченични анализи се од посебна важност бидејќи можат да претставуваат вежби за студентите кои ги изучуваат зборовните групи во рамките на предметот Синтакса на современиот турски јазик и на овој начин можат полесно да ја сфатат структурата на зборовните групи во турскиот јазик.

Во *индексот* се приложени термините и бројот на страниците каде што тие се употребени. Од *библиографијата* може да се согледа дека д-р Октај Ахмед консултирал бројни монографски трудови, граматика и написи за зборовните групи во турскиот јазик. Во делот под наслов *Користени извори во анализата*, приложени се насловите на сите литературни дела и весници од кои се ексцерпирани речениците за анализа.

Како рецензент на оваа монографија, би сакала да истакнам дека станува збор за важен лингвистички труд, кој студиозно ги обработува зборовните групи во турскиот јазик. Овој труд би имал големо практично значење во студиите за прв, втор и трет циклус на Катедрата за турски јазик и книжевност, но и пошироко за туркологите кои ја истражуваат синтаксата на современиот турски јазик.

Имајќи го предвид сето ова, задоволство ми е да го предложам за печатење трудот “*Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz*” од д-р Октај Ахмед, со уверување дека неговото објавување ќе претставува значаен прилог во збогатувањето на лингвистичките трудови на туркологијата во Македонија и, воедно, важен прилог во осовременувањето на наставата на студиите по турски јазик со литература во која се вклучени најновите сознанија и методологии за синтаксата на современиот турски јазик.

Скопје, 1.7.2020

Рецензент
Проф. д-р Марија Леонтиќ, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА МОНОГРАФИЈАТА “TÜRKÇEDE KELİME GRUPLARI: TEORİ VE ANALİZ” („ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК: ТЕОРИЈА И АНАЛИЗА“) ОД Д-Р ОКТАЈ АХМЕД

Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата четириесет и петта редовна седница одржана на 20.5.2020 година, ме избра за рецензент за оцена на стручната монографија “Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz”, чиј автор е д-р Октај Ахмед. Прифаќајќи ја со задоволство доверената задача, чест ми е да го поднесам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Монографијата “Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz” од авторот д-р Октај Ахмед се состои од 108 страници компјутерски обработен текст и ги содржи следниве делови: *Содржина; Предговор; Резиме; Кратенки; Вовед во синтаксата; I. Теорија на зборовните групи; II. Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи; Индекс; Библиографија и Користени извори во анализата.*

Во *предговорот* на трудот, авторот укажува на тоа дека во современиот турски јазик, зборовните групи се прилично истражувани. Меѓутоа, тој во оваа монографија, поаѓајќи од своето долгогодишно искуство, се труди да ги изнесе своите гледишта во врска со зборовните групи во современиот турски јазик.

Во делот насловен *Вовед во синтаксата*, авторот се осврнува на синтаксата како научна гранка и на нејзината поврзаност со другите лингвистички научни гранки.

Монографијата е составена од два дела, и тоа: *I. Теорија на зборовните групи и II. Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи.*

Во првата глава на трудот под наслов *Теорија на зборовните групи* се наоѓа делот *Вовед во теоријата на зборовните групи* и следниве подглави: *1. Именска група; 2. Адјективна група; 3. Нумеричка група; 4. Личноименска група; 5. Титуларна група; 6. Глаголска група; 7. Инфинитивна група; 8. Партиципна група; 9. Герундска група; 10. Скратени групи; 11. Редупликации; 12. Постпозитивна група; 13. Конективна група и 14. Екскламативна група.*

Во делот насловен како *Вовед во теоријата на зборовните групи*, авторот укажува на различните дефиниции, термини и класификации на зборовните групи во турскиот јазик. Д-р Октај Ахмед, во овој дел на трудот, потенцира дека бројот на зборовните групи варира во различни турски граматика. Меѓутоа, тој се определува да анализира четиринаесет зборовни групи во турскиот јазик. Во подглавите од 1 до 14 се дефинираат, со бројни примери се опишуваат и се анализираат зборовните групи во турскиот јазик. Авторот во овој труд за зборовните групи ги користи најчестите граматички термини што се сретнуваат во различни граматички дела и научни трудови.

Во втората глава на трудот под наслов *Теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи* се наоѓаат подглавите: *Вовед во теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи* и *Синтаксичка анализа на зборовните групи во рамки на реченични примери.*

Во делот под наслов *Вовед во теорија на синтаксичка анализа на зборовните групи* се објаснува синтаксичката анализа на ниво на зборовна група и техничките обележја што се применуваат во анализата.

Во делот *Синтаксичка анализа на зборовните групи во рамки на реченични примери*, анализирани се 50 реченици преземени од разни литературни дела и весници и се од посебна важност за студентите кои ги изучуваат зборовните групи во рамките на предметот Вежба по синтакса на современиот турски јазик.

Во *индексот* се приложени термините и бројот на страниците каде што тие се употребени.

Библиографијата е доста богата и содржи бројни монографски трудови, граматика и написи во врска со зборовните групи во современиот турски јазик.

Во делот под наслов *Користени извори во анализата* се дадени насловите на сите литературни дела и весници од кои се користени речениците за анализа.

Како рецензент на оваа монографија, би сакал да истакнам дека овој труд претставува стручно-научно и педагошко дело изработено со одговорност, научен критериум и точност, заснован врз најновите методологии и достигнувања во сферата на синтаксата на современиот турски јазик. Станува збор за еден мошне интересен и важен лингвистички труд, во кој авторот на студиозен начин ги обработува зборовните групи на современиот турски јазик.

Имајќи го предвид сето ова, чест и задоволство ми е да го предложам за печатење трудот “*Türkçede Kelime Grupları: Teori ve Analiz*” од д-р Октај Ахмед, со уверување дека неговото објавување ќе претставува значаен прилог кон осовременувањето на наставата на студиите по турски јазик и книжевност и, воедно, важен прилог во збогатувањето на турколошките истражувања воопшто.

Скопје, 18.7.2020

Рецензент
Проф. д-р Назим Ибрахим, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	Милош Илиевски	„Буџетски процес на локално ниво- студија на случај извршување на буџет на општина Куманово- завршна сметка(годишен извештај) за 2019 година“ „Budget process on local level – Case Study on Budget execution in Municipality of Kumanovo“	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-442/2 од 10.7.2020 година
2.	Ивона Стеваноска	„Сметководствено известување и даночен третман кај трговски друштва кои се занимаваат со организација на игри на среќа“ „Financial reporting and tax treatment in companies dealing with the organization of lucky games“	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-456/2 од 10.7.2020 година
3.	Миодраг Георгиевски	„Значење на електронскиот систем на Агенцијата за катастар на недвижности на Република Северна Македонија во развојот на дигиталната економија во Република Северна Македонија“ "Significance of the electronic system of the Agency for Real Estate Cadastre of the Republic of North Macedonia in the development of the digital economy in the Republic of North Macedonia"	Д-р Зоран Јаневски	Бр. 02-506/2 од 10.7.2020 година

4.	Ирина Јованоска	„Улогата на Системот за планирање на ресурсите во претпријатието (ЕРП) во унапредување на деловните процеси“ „The Role of the Enterprise Resource Planning System (ERP) in Improving Business Processes“	Д-р Марија Таковска	Бр. 02-514/2 од 10.7.2020 година
5.	Марио Чобанов	„Современи трендови во процесниот пристап на управувањето со квалитет во бизнис логистиката“ „Contemporary trends of the process approach to quality management in business logistics“	Д-р Марија Таковска	Бр. 02-515/2 од 10.7.2020 година
6.	Катерина Ѓорѓиевска	„Одржливо управување со шумите во Република Северна Македонија – состојби и можности“ „Sustainable forest management in the Republic of Northern Macedonia - realities and opportunities“	Д-р Катерина Хаџи Наумова - Михајловска	Бр. 02-518/2 од 10.7.2020 година
7.	Димитар Гогов	„Оперативните ризици во работењето на логистичките компании“ „Operational risks in working process of logistics companies“	Д-р Неда Петроска - Ангеловска	Бр. 02-519/2 од 10.7.2020 година

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „СЕЙЗМИЧКА
ПОВРЕДЛИВОСТ НА ВИТАЛНИТЕ ОБЈЕКТИ ВО ПОЛОШКИОТ
РЕГИОН“ ОД М-Р СЕМИЈАЛ ХАСАНИ ЗИБЕРИ, ПРИЈАВЕНА НА
ИНСТИТУТОТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА
СЕЙЗМОЛОГИЈА ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија во Скопје, на седницата одржана на 23.3.2020 година, со Одлука бр. 09-607/1 од 24.3.2020, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов „Сеизмичка повредливост на виталните објекти во Полошкиот Регион“ од кандидатката м-р Семијал Хасани Зибери, во состав: проф. д-р Вероника Шендова (претседател), проф. д-р Живко Божиновски (ментор), проф. д-р Зекирија Идризи (член), проф. д-р Голубка Нечевска Цветановска (член) и доц. д-р Марија Витанова (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија (УКИМ – ИЗИИС) во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Семијал Хасани Зибери, со наслов „Сеизмичка повредливост на виталните објекти во Полошкиот Регион“, содржи 110 страници компјутерски обработен текст во фонт *Times New Roman*, со единечен проред и големина на букви 11pt, со 46 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 7 поглавја, вовед, заклучни согледувања и препораки за понатамошни истражувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во воведниот дел, даден е опис на задачата, мотивот за истражувањето, како и целта и значењето на анализите презентирани во докторската дисертација. Во ова поглавје е потенциран придонесот на истражувањата кои се поврзани со дефинирање на повредливоста на објекти кои, како едни од најзначајните единици што спасуваат животи, се од витално државно и регионално значење.

Во **Поглавје 1** е претставена теоретската рамка за анализа на армиранобетонските конструкции во сеизмички подрачја изложени на земјотресни побуди. Во првите два дела е претставена методологијата за анализа на вертикалните конструктивни елементи; армиранобетонски платна и столбови, сè до граничната јакост и различни деформабилни состојби. Даден е начинот на дефинирање на нелинеарниот динамички одговор на конструкции изложени на реални земјотреси, користејќи математички модел предложен од Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сизмологија. Третиот дел се однесува на споредба на прописите YU81 и Eurocode 8 за асеизмичко проектирање на конструкции во сеизмички подрачја, додека во четвртиот дел е опишан методот за нелинеарен динамички одговор на армиранобетонски конструкции изложени на динамички побуди, кои развиваат нелинеарни деформации на конструктивните елементи, при што почетната јакост и крутост значително се намалуваат. Базирајќи се на претходно презентирани теоретски подлоги, во петтиот дел од ова поглавје даден е осврт на новите пристапи за сеизмичко проектирање на објекти, почнувајќи од проектирање базирано на поместување, преку линеарна статичка анализа, нелинеарна статичка анализа, сè до линеарна динамичка анализа. Шестиот дел од ова поглавје содржи осврт на интензитетот на сеизмичките влијанија опишани со Европската макросеизмичката скала, како и класификација на оштетувањата на армиранобетонските конструкции. Презентирана е и поделба на армиранобетонските, сиданите, челичните и дрвените конструкции според нивото на

повредливост преку најповолно ниво и веројатносни варијации. Во продолжение, кандидатката го има претставено сеизмичкиот hazard на територијата на РС Македонија и има дадено преглед на различните методологии за проценка на сеизмичката повредливост на објектите. На крајот на ова поглавје е претставена методологија за проценка на постојни конструкции која е користена во ова истражување.

Второто поглавје претставува презентација на применетата методологија за дефинирање на одговорот на конструкции со повеќе степени на слобода преку директна интеграција на системот на диференцијалните равенки на движење. Овде е претставен начинот на определување на одговорот на конструкцијата преку серии од кратки временски интервали, каде што динамичките услови на рамнотежа се дефинирани во почетокот и крајот на секој временски чекор.

Во **Поглавје 3** е претставен математичкиот модел предложен од ИЗИИС кој е користен за дефинирање на нелинеарен динамички одговор на конструкцијата изложена на реална сеизмичка побуѓа. Посебен акцент е ставен на моделот на shear type конструкција идеализирана како систем со повеќе степени на слобода.

Во **Поглавје 4** е направена компарација на најважните аспекти од прописите кои се во примена во нашата земја во споредба со Еврокодските, додека **петтото поглавје** е фокусирано на новите пристапи за сеизмичко проектирање на конструкции. Особено значење е дадено на пристапот на displacement-based design, кој е претставен преку концепти дадени од повеќе автори. Во продолжение се наведени главните карактеристики на нелинеарната push-over анализа за проценка на одговор на армиранобетонски конструкции. Приложените концепти се користени за истражувањата во докторската дисертација.

Во **Поглавје 6** е претставен користениот принцип на проценка на сеизмичката повредливост на објекти и сеизмичките карактеристики на нашата држава. Во овој дел се презентирани анализираните модели и резултатите од деталните анализи на повредливоста на постојните армиранобетонски витални конструкции во Полошкиот Регион. Најпрво се дадени карактеристиките на регионот; направен е осврт од аспект на сеизмичност и содржина на витални објекти кои претставуваат критичната инфраструктура, која треба да биде во функција за време на и по катастрофа. Во продолжение на ова поглавје се претставени карактеристиките на конструкциите на селектираните болнички комплекси во Тетово (4 ламели Пр+5 и една ламела Пр+6), Гостивар (3 ламели Пр+6 и 2 ламели Пр+4) и Кичево (3 ламели Пр+4 и 1 ламела Пр+2). Објектите кои се дел од клиничката болница во Тетово имаат мешовит конструктивен систем: армиранобетонски рамки во двата ортогонални правца, со греди и столбови и армиранобетонски платна, додека останатите објекти од општата болница во Гостивар и Кичево се класични рамовски системи од греди и столбови без платна.

За сите ламели се спроведени статички и динамички анализи и анализи на капацитетот на носивост и деформабилност во двата правци. Во продолжение на овој дел се претставени резултатите. Динамичките анализи се спроведени за вкупно 4 (четири) реални земјотресни побуѓа од кои три се локални. При тоа се избрани 6 (шест) нивоа на интензитет, односно земени се различни вредности за максимално земјено забрзување (PGA) почнувајќи од 0.05g, 0.15g, 0.23g, 0.33g, 0.37g и 0.40g. Повредливоста е дефинирана преку споредба на катното поместување добиено од динамичката анализа со усвоени критериуми на оштетување и капацитетот на поместување. При дефинирањето на повредливоста усвоени се 5 (пет) гранични состојби на оштетување. На крајот се дадени кривите на капацитет и нелинеарното однесување

Во заклучните согледувања, насловено како „Заклучоци и препораки за идни истражувања“, се систематизирани заклучоците преку дискусија на научниот придонес, резултатите и некои критични прашања кои произлегоа од извршените анализи, заедно со генерални насоки за понатамошни истражувања во оваа област во иднина.

Во последниот дел со наслов „Идни истражувања“ се презентирани аспекти кои можат да се разработуваат во иднина за да го надополнат истражувањето кое е реализирано во рамките на дисертацијата. Последниот дел од овој труд насловен како „Референци“, ги систематизира литературата и научните трудови користени при изработката на дисертацијата.

Предмет на истражување

Земајќи ја предвид важноста на критичната инфраструктура, особено болниците и другите објекти за здравствена заштита како едни од најзначајните единици кои спасуваат

животи, не само во рамките на нашата држава, туку и во регионот, извршена е анализа на повредливост на ваквиот тип објекти во Полошкиот Регион. Проценката на сеизмичката повредливост на болниците, како едни од најбитните функционални единици, е од посебен интерес заради тоа што тие претставуваат стратешки конструкции за кои е неопходно повисоко ниво на заштита за да останат функционални и за време на земјотрес и во постземјотресниот период. Поради тоа, можноста да се дефинира веројатноста на очекуваното оштетување, односно да се одредат сеизмичките загуби, ќе создаде јасна слика за состојбата на виталните конструкции во конкретниот регион, а која ќе овозможи успешно идно планирање и преземање на соодветни мерки за нивно намалување. Познавањето на нивото на сеизмичката повредливост на виталните функционални единици ќе овозможи, уште во фазата на проектирање на новите конструкции, да се согледаат сите предности и недостатоци на понудените варијантни решенија, што неминовно води кон избор на најоптималното решение за кое ќе се добие реална и целосна слика за степенот на оштетување при идните сеизмички влијанија. Познавањето на динамичкото однесување, односно сеизмичката повредливост на елементите и нивото на евентуалните оштетувања на постојните објекти за здравствена заштита е неопходна во процесот на дефинирање на оптимални конструктивни мерки за нивно зајакнување. Со примена на методологијата претставена во оваа дисертација, се овозможува зголемување на сеизмичката сигурност на новопроектираните и постојните витални здравствени објекти, што води кон намалување на севкупното ниво на сеизмичкиот ризик. Примената на постапката врз севкупниот фонд на објекти за здравствена заштита може да даде јасна слика за нивото на оштетувањата и директните кумулативни загуби од очекуваните земјотреси, што претставува појдовна основа за предлагање на мерки за нивно намалување.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Република Северна Македонија е изложена на елементарни и друг вид катастрофи, посебно како резултат на земјотресните побуди. Како резултат на тие катастрофи, можни се огромни материјални штети и човечки жртви, доколку не се пристапи на организиран и системски начин во делот на проценка на постојните критични елементи во системот кој треба да остане функционален во постземјотресниот период. Обврска на државата е да ги поставува и развива системите и стандардите за спречување и намалување на последиците од катастрофи, користејќи ги научните и стручните капацитети, посебно обврските кои произлегуваат од бројните резолуции на ООН, меѓународните рамки, директивите на ЕУ поврзани со цивилната заштита, стандардите на НАТО и компаративните искуства од другите држави и меѓународни организации.

На нашите простори, анализи за дефинирање на повредливоста за објекти од високоградба почнале да се спроведуваат од осумдесеттите години на минатиот век, но досега не се правени пообемни истражувања за проценка на повредливоста на виталните објекти за здравствена заштита како што се болниците. Извршените истражувања за болничките капацитети во Полошкиот Регион даваат значителен придонес од научен аспект, преку верификација на предложената методологија за проценка на сеизмичката повредливост. Во исто време, истражувањето е важно и корисно од практичен аспект, и преку него се сугерира примена на предложениот метод за проценка на сеизмичката повредливост на критична инфраструктура во иднина, со крајна цел – санација и зајакнување на постојните болнички капацитети кои се покажале како сеизмички повредливи.

Краток опис на применетите методи

При истражувањето и дефинирањето на повредливоста на виталните објекти, користен е аналитички метод со примена на нелинеарни динамички анализи на конструкции каде што избрани временски истории кои се скалирани со цел да се најде ниво на мерка на интензитет за која секоја временска историја ќе предизвика лом во конструкцијата. И покрај тоа што за овој метод е потребно повеќе време за пресметка, тој е најсигурен метод за дефинирање на повредливоста. Притоа, при динамичките анализи се зема предвид и материјалната нелинеарност за да се предвиди однесувањето на конструкцијата во текот на најразличните фази на нејзината работа под дејство на динамичкото оптоварување.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Како резултат на извршените опсежни истражувања спроведени во рамките на оваа докторска дисертација е добиена повредливоста на виталните објекти лоцирани на територијата на Полошкиот Регион: болничките комплекси во Тетово (4 ламели Пр+5 и една ламела Пр+6), Гостивар (3 ламели Пр+6 и 2 ламели Пр+4) и Кичево (3 ламели Пр+4 и 1 ламела Пр+2).

Добиените резултати од спроведените статички анализи покажуваат дека анализираните конструкции се релативно флексибилни, со тоа што максималните еластични поместувања во најгорното ниво за сите објекти е помало од дозволеното согласно важечките законски прописи (H/600). Факторот на дуктилност, како многу важен параметар, кај сите објекти во болничкиот комплекс во Гостивар е надминат и е над дозволениот кој изнесува 0.35, што укажува дека е потребно да се преземат итни мерки за санација и зајакнување, кои би се примениле на сите столбови и нивоа како би се намалил факторот на дуктилност и би се довел во рамките на дозволените граници. Кај една од петте ламели во рамките на болничкиот комплекс во Тетово факторот на дуктилност е надминат, исто како и во болницата во Кичево.

Од резултатите добиени од опсежните анализи на капацитетот на објектите, може да се заклучи дека капацитетот на смолкнување е релативно мал и до одредено ниво задоволителен за мали сеизмички сили, но капацитетот на поместување е значително мал, исто како и дуктилноста. Според овие резултати, неопходно е да се преземат мерки за да се зголеми капацитетот на поместување, особено кај објектите од здравствените установи во Тетово и Гостивар.

Од сите анализи може да се заклучи дека објектите на болниците во Гостивар и Кичево (пред да се зајакнат) задоволуваат ниско до средно сеизмичко проектно ниво, додека објектите во Тетово задоволуваат средно до високо проектно ниво. Причината за тоа е присуството на армиранобетонските сидови кај објектите во болницата во Тетово.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација со наслов „Сеизмичка повредливост на виталните објекти во Полошкиот Регион“ од кандидатката м-р Семијал Хасани Зибири, претставува истражување во областа на сеизмичката повредливост на витални армиранобетонски објекти. Изработката на оваа докторска дисертација е со цел, врз база на аналитички пристап, да се процени сеизмичката повредливост на виталните објекти и да се дефинираат потенцијалните оштетувања кои ќе се случат како резултат на сеизмичко дејство, што претставува особено важен чекор за дефинирање на приоритет за зајакнување.

Сите витални објекти, вклучувајќи ги и болниците, претставуваат критични елементи во системот кој треба да остане функционален и во постземјотресниот период. Тие се од особена важност за безбедноста, ефективноста и оперативноста за време на и по катастрофа. Резултатите добиени во оваа докторска дисертација покажуваат дека треба да се поттикне свеста на јавниот сектор засилено да инвестира во критичната инфраструктура и објектите како што се болниците.

Докторската дисертација со наслов „Сеизмичка повредливост на виталните објекти во Полошки Регион“, од кандидатката м-р Семијал Хасани Зибири, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [5]. Jusufi, L., Abdiu, B., **Ziberi, S.**, Idrizi, I. (2017), “Numerical Methods for Vmputation of Dynamic Response of Single-defree-of-freedom Systems”, ICEE International Conference of Civil Engineering, 12-14 October 2017, Tirana, Albania.
- [6]. Azizi, f., **Hasani Ziberi, S.**, Abdiu, B., Idrizi, I., Idrizi, Z. (2015), “Feasibility Study over a Pile Foundation Structure Supporting a 14-Storey Building”, Geo-Environment and Construction European Conference, 26-28 November 2015, Tirana, Albania.
- [7]. Идавер X., **Семијал X.З.**, Јануз М. Неџми К., Амет Б. „Стабилноста на косините на работното ниво и финалната косина на површинскиот варовен рудник кај Елез Хан”, Седма меѓународна конференција за case histories во геотехничкото инженерство, Чикаго, 29 април – 4 мај 2013 (Paper no 5.21a).
- [8]. В. Палоши, **С. Хасани-Зибери**, И. Хусеини (2011), „Влијание на геодинамичките појави во избор на најповолната траса на патот Тетово-Призрен“, Друштво на геотехничари во

Албанија, клизишта и животна средина, Симпозиум по геотехника во Балканскиот Регион, октомври 2011.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси

Со реализираните обемни оригинални аналитички истражувања, даден е значаен придонес во истражувањата од областа на проценка на повредливоста на виталните објекти како клучни објекти во постземјотресниот период. Научниот придонес се состои од следниве аспекти:

1. Претставена е методологија со која детално и ефикасно може да биде извршена проценка на сеизмичката повредливост на голем број витални конструкции во државата и регионот. Користејќи ја оваа методологија, врз база на ограничен број информации за конструктивните детали на објектите, можат да се добијат важни информации за повредливоста и ризикот на виталните конструкции. Базирано на оваа методологија можат да се идентификуваат поризичните групи објекти и тие може да се стават како приоритет за подетална евалуација, санација и зајакнување.
2. Користената методологија претставува проширен пристап на мултидисциплинарна анализа која подразбира спроведување на статички и сеизмички анализи, анализи на капацитет на носивост и деформабилност и сеизмичка повредливост на конструкциите за различни дискретни нивоа на влезно Земјино забрзување. Овој проширен пристап подразбира примена на мултиплицираната анализа за сите нивоа на оштетување која ја претставува најголемата веројатност дека податоците од нелинеарните анализи на конструкциите кои би се правеле за други нивоа на интензитет одговараат на соодветното ниво на оштетување.
3. Врз база на резултатите од ова истражување се овозможува утврдување и планирање на соодветни мерки за намалување на сеизмичката повредливост на виталните конструкции на територијата на РС Македонија. Може да биде дефиниран приоритетот за одржување и санирање на поединечни групи на конструкции во зависност од нивото на оштетување и важност. На ваков начин може да се планира правилното насочување на финансиските средства обезбедени за изградба, одржување и санирање на виталните објекти кое само по себе дава голем придонес во економскиот пристап на оваа проблематика.

Подрачје на примена и ограничувања

Добиените резултати од обемните аналитички истражувања, реализирани во рамките на оваа докторска дисертација, може да најдат голема практична примена за проценка на повредливоста на армиранобетонски објекти, особено витални објекти кои се од особена важност. Предложената методологија може да се користи за сите критични витални објекти во регионот (училишта, градинки, спортски објекти и сл.) со цел да може да се планира правилното насочување на финансиските средства обезбедени за изградба, одржување и санирање на клучните витални објекти кое само по себе дава голем придонес во економскиот пристап на оваа проблематика.

Резултатите од дисертацијата, исто така, можат да послужат како основа за понатамошна активност на ова поле, во рамките на некој научен или апликативен проект кој би бил финансиран од страна на заинтересирани институции за оваа проблематика.

Истражувањата се извршени со претпоставени вредности кои се однесуваат на квалитет на бетон, количина на вградена арматура, карактеристиките на тлото кај сите објекти кои би можеле да се дефинираат во некое наредно истражување.

Можни понатамошни истражувања

Со истражувањата извршени во склоп на оваа докторската дисертација се поставени предизвици за понатамошни истражувања:

- Со оглед на тоа што ова истражување е фокусирано на витални објекти – болници, корисно е во рамки на некои наредни проекти да се извршат истражувања во рамките на кои ќе бидат анализирани и друг тип објекти со различен конструктивен систем за да се дефинира влијанието на конструктивниот систем на повредливоста на објектите.
- Идните истражувања би можеле да вклучат и дополнување на методологијата која ќе ја вклучи интеракцијата почва-конструкција. Во оваа студија не се земени предвид карактеристиките на почвата.

- Користената методологија може да биде применета и за друг вид хазард. Неодамна случените природни катастрофи на територијата на РС Македонија јасно укажуваат дека виталните објекти на нашата територија се подложни и повредливи и на други влијанија.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Научниот совет на Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија да ја прифати позитивната оценка и да закаже јавна одбрана на докторската дисертација со наслов „Сеизмичка повредливост на виталните објекти во Полошкиот Регион“ од кандидатката **м-р Семијал Хасани Зибери**.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Вероника Шендова, претседател, с.р.

Проф. д-р Живко Божиновски, ментор, с.р.

Проф. д-р Зекирија Идризи, член, с.р.

Проф. д-р Голубка Нечевска Цветановска, член, с.р.

Доц. д-р Марија Витанова, член, с.р.

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ НА ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И
ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА-ИЗИИС, СКОПЈЕ

1. Докторски трудови

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Ирена Ѓорѓеска	3Д Сеизмо-геолошко моделирање на скопскиот седиментарен басен	3D Seismo-geological modelling of the Skopje sedimentary basin	Проф. д-р Виолета Мирчевска	09-1196/1 од 4.8.2020 год.

ПРЕГЛЕД

НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА Институтот за социолошки и политичко -правни истражувања, Скопје во состав на Универзитет Св. Кирил и Методиј - Скопје Магистерски трудови

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Сарина Стојановска	Методи и техники за регрутација и селекција на оперски музичари во оперските куќи низ Европа	Methods and techniques for recruitment and selection of opera musicians in the opera houses in Europe	вон. проф. д-р Марија Топузовска Латковиќ	02-385/8 од 7.7.2020
2.	Биљана Живковска	Влијанието на институционалните капацитети врз задоволството на јавноста-студија на случај: Агенција за вработување на Република Северна Македонија	The Impact of the Institutional Capacities on the Public Satisfaction – Case Study: Employment Agency of North Macedonia	Проф.д-р Емилија Симоска	02-385/5 од 7.7.2020
3.	Бојана Наумова Радосавлевиќ	Анализа на содржините на официјалните веб страници на Светската здравствена организација и Министерството за здравство во време на пандемијата на Ковид 19	Analysis of the contents of the official websites of the World Health Organization and the Ministry of Health at the time of COVID 19 pandemic	Проф.д-р Ганка Цветанова	02-324/4 од 7.7.2020

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „РЕВИТАЛИЗАЦИЈА НА
ДУХОВНОТО ВО АПСТРАКТНОТО СЛИКАРСТВО“ ОД М-Р ТАТЈАНА
МИЉОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКА
ЛИТЕРАТУРА ВО СКОПЈЕ

Советот на Институтот за македонска литература во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 1. редовна седница одржана на 26.2.2020 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“ на кандидатката м-р Татјана Миљовска. Комисијата е во состав: проф. д-р Јасмина Мојсиева-Гушева (претседател, УКИМ, Институт за македонска литература, Скопје), проф. д-р Александар Прокопиев (ментор УКИМ, Институт за македонска литература, Скопје), проф. д-р Наташа Аврамовска (член, УКИМ, Институт за македонска литература, Скопје), проф. д-р Иван Џепароски (член, УКИМ, Филозофски факултет, Скопје) и проф. д-р Радомир Виденовиќ (член, Универзитет во Ниш, Филозофски факултет).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени подготвената докторска дисертација и на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Анализа на докторската дисертација

Докторската дисертација под наслов „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“, од кандидатката м-р Татјана Миљовска, содржи 266 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 270 фусноти, 142 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 4 дела и 33 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатката укажува: „Денес се живее во многу бурно време поради исклучително битните одлуки кои треба да се донесат, време во кое треба да се резимираат многу успеси и неуспеси реализирани како човечка цивилизација и култура и да се повлече црта: дали понатаму ќе се продолжи со поведение што сите нè води кон пропаст или ќе се влечат потези за бенефит на целото човештво, планетата и животот. Многу придобивки што се случија во минатиот век (меѓу кои и најавената *Ера на голема духовност* на сликарот Василиј Кандински) веќе треба да се синтетизираат за да формираат *Нов поглед кон светот*. Аргументи во прилог на оваа теза може да се најдат речиси во сите области, но тие се фрагментирани во специфичните полиња на истражување и сè уште не се системски обединети во нова визија. Или, ако новата визија веќе е оформена, таа сè уште не може вистински да си го пробие патот до нашиот секојдневен живот!“

Корпусот на докторскиот труд се состои од четири дела: **Будење, Себство, Преобразба и Интуиција (Надум)**, а тие во себе содржат вкупно триесет и три тематски единици - амбиенти: *Стремез, Енергија, Тишина, Слобода, Патешествие, Контемплација, Радост, Шакти, Ананда, Љубов* (прв дел), *Креација, Светлина, Страст, Белина, Убавина, Себство, Океан* (втор дел), *Импулс, Мир, Витал, Празнина, Преобразба, Едноставност, Искреност, Чистота* (трет дел), *Трпение, Згуснување, Полнота, Мајка, Интуиција, Надум, Маја, Ум* (четврти дел). Поттикот за ваквиот

концепт на докторскиот труд се огледа и од истоимениот сликарски проект, „Амбиенти“ (2013/14) на докторантката. Треба да се нагласи дека нејзиното вдлабочено истражување во докторскиот труд е директно инспирирано и водено од учењето на Шри Ауробиндо, големиот индиски философ, мистик и јогин и неговото дело „Боженствениот живот“.

Исконскиот стремеж кон хармонија води кон самоспознание, што е изблик на внатрешната нужност, убедена е Миљоска. Во тој процес се оформува, се екстрахира психички духовното битие, или вистинското *себство* – *овоплотена чиста духовна возбуда*. Тоа станува нашето ново средиште. Со тоа се постигнува квалитативна промена на свеста, како на индивидуален план, така и во целата заедница. Најмачната работа е да се преобразат рецидивите на пониската природа. Всушност, процесот на *преобразба* е култивирање на физичкото тело, виталот и менталот. Во интегрално преобразената свест, тие *тела* се инструменти на Себството, на Битието, а не како сега – на пониската човекова природа. Оттаму, главната задача на уметникот, а и на човекот воопшто, е духовно (само)усовршување, потенцира докторантката Миљоска.

Во таа смисла, според Миљоска, современиот ликовен уметник има значајна улога во надминувањето на кризата на перцепцијата, односно на духовната криза, зашто ги активира креативните принципи што водат кон квалитативна промена на свеста: *внатрешната нужност* на Кандински, *духовната возбуда* на Малевич и *полната празнина*, термин кој кандидатката го воведува во нејзиниот докторски труд.

Освен со творештвото на Кандински, Мондријан и Малевич, докторантката ја поткрепува својата теза и со истражување на естетската интуиција како „директно искуство“, како „моментална форма на јасна визија“ кај американските сликари Марк Ротко и Џорџија О’Кифи.

Во согледувањето на креативниот принцип *полна празнина*, Миљоска почнува со цитат од Чинг-џуан, чанг будист од 8 век на н.е.: „Пред да почнам да го проучувам зенот, триесет години од мојот живот планините ги согледував како планини, а водата како вода. Кога стекнав подлабоки сознанија и искуства, дојде моментот кога увидов дека планините не се планини, а водата не е вода. Но сега, кога ја проникнав неговата (на Тао) вистинска суштина, мирен сум. Бидејќи пак ги гледам планините како планини и водата ја гледам како вода“.

Полната празнина, наведува Миљоска, е духовна полнота. Тука принципот возбуда е во фузијата на иманентното и трансцендентното. Принципот *полна празнина* е во спојот на противставени поими за хармонија на повисоко рамниште; *таа е во звучната тишина, згуснатата суптилност и жестоката нежност, возвишената убавина и органската апстрактност, во динамичниот мир*.

1.1. Предмет на истражување

Главната развојна линија на докторскиот труд се одвива околу идејата за патот во надминување на кризата во којашто е вовлечено современото општество и одговорот во сферата на ликовното што, кај секој од анализираниите уметници одделно, низ нивните дела, го трасира патот кон духовното будење. Како што кажала уметничката Олга Розанова: „Возвишеното оттаде различно комуницира со секој од нас преку интуицијата“, па така и докторантката Миљоска ги анализира ликовните автопоетики на мајсторите на апстрактното сликарство низ 33 „амбиенти“, покажувајќи дека ги поврзува една важен стремеж – неделивоста на ликовното и духовното.

1.2. Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Докторската дисертација е работена во подрачјето на ликовната уметност, анализирана и интерпретирана преку теорискиот дискурс на културолошките студии. Во апстрактното сликарство на анализираниите уметници се одвива, според Миљоска, ревитализација на духовното во апстрактното сликарство што носи чувство на јасност и

свежина на умот. Преку посебни „амбиенти“ на одделни сликари – „Патешествие“ (Кандински), „Радост,“ (Маљевич), „Слобода“ (Ротко)... се толкуваат нивните ликовни постапки во сферата на духовното и современата култура. Во сликарството на Џорџија О’Кифи, Миљоска гледа овоплотување на екодухот. Цветовите на О’Кифи ја обновуваат природата во себе, и себеси во природата. За „... човекот повторно да го открие сјајот на најмалите, а битни нешта кои ги заборавил, а почитта кон нив да ја развие како култура на живеење. За да ги поправи грешките на човештвото, кое, така зафатено со своите *грандиозни цивилизациски проекти*, беспопштедно ја експлоатираше планетата, со тоа уништувајќи го сопствениот витал!“.

1.3. Краток опис на применетите методи

Во изработката на културолошки обемниот, комплексен докторски труд „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“, докторантката Миљовска го користеше феноменолошкиот метод со евристичка компонента во истражувањето и навлегувањето во суштината на соодносите меѓу духовното и ликовното. Очекувано, компаративниот пристап е постојано присутен низ докторскиот труд, во којшто се проткајуваат и социолошки анализи на современото општество.

1.4. Краток опис на резултатите од истражувањето

Докторантката Миљовска, низ опстојната анализа на ликовниот опус на Василиј Кандински, Казимир Маљевич, Пит Мондриан, Марк Ротко и Џорџија О’Кифи, како и со осврт на творештвото на низа ликовни уметници од XX век: Франтишек Купка, Франц Марк, Роберт Делоне, Џексон Поллок, Љубов Попова, Перица Георгиев – Пепси... го образложува и го засновува ставот дека нивните творби ја поттикнуваат квалитативната промена на свеста и носат јасна визија и позитивна енергија неопходни за промени на општеството и светот во којшто живееме. Возвишената убавина кон којашто се стремат делата на овие автори, хармонично ги претопува, според Миљовска, објектот, убавината на природата и субјектот. „Убавото е она што е плод на внатрешната нужност, што изнуркува од душата“, вели Кандински во „За духовното во сликарството“ и на таа линија идејно се движи и меандрира текстот на обемниот докторски труд „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“. Исклучително важна за создавањето на овој докторски труд е поткрепата што докторантката Миљоска ја впира од духовните списи, почнувајќи од древните и мудри „Упанишади“ до делата на Шри Ауробиндо, за да навлезе што подлабоко во темата во којашто непоимните искуства на сликарството (како и на музиката) се „неискажливи“, но и моќни. За Миљоска, возобнувањето на духовното во ликовната уметност има двојна улога – го изострува видот нештата да се гледаат јасно, да се разлаци битното од небитното, и да се создаде уметничко дело што ќе воспостави естетски и етички стандарди што ќе произлезат од промената. Кај големите апстрактни сликари се стопува јазот во односот на субјектот кон објектот.

2. Оцена на дисертацијата

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Миљовска, со наслов „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“, претставува истражување во интердисциплинарното подрачје на културолошките студии. Изработката на докторската дисертација на оваа тема, освен солидното ликовно знаење (Миљовска зад себе има долго искуство на ликовен уметник), бараше и особена посветеност да се навлезе и да се проучува заемноста на креативните принципи на уметничкото и духовното. Како што наведува и самата докторантка Миљовска: „Во мојот труд се испреплетуваат две истражувачки линии. Естетската линија е сребрената жица, додека другата линија е етичката или моралната – златната жица. Двете линии постојано се претопуваат и фузираат во едно“.

Во обемниот (261 стр.) докторски труд на Миљовска, поткрепен со мошне богата библиографија, кандидатката доследно ја исполнува суштинската задача што ја постави во изработката на темата: да го истражи, да го протолкува и да го афирмира спознавателното духовно возвишување што дејствува од платната на големите апстрактни сликари на XX век.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Миљовска, со наслов „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

3. Исполнетост на законските услови за одбрана на дисертацијата

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани истражувачки трудови:

- Татјана Миљовска, *Сонот на Утопијата – надеж, бегство од реалноста или реализација на исконскиот стремеж*, објавен во *Context/Контекст 15*, списание за компаративна книжевност и културолошко истражување, Институт за македонска литература, Скопје, 2017;
- Tatjana Miljovska, “The Divine Mother and the qualities for entrance into higher status : Wisdom, Strenght, Harmony, Perfection”, *Philological Studies Vol. 16 /N1* (2018) <https://journals.ukim.mk/index.php/philologicalstudies/article/view/312>
- Татјана Миљовска, *Духовниот витализам во кругот на животот (За филмската трилогија Кружно движење)*, објавен во „Контекст 17“, списание за компаративна книжевност и културолошко истражување, ИМЛ- Скопје, 2018;
- Татјана Миљовска, *Креативните принципи на Кандински и Малевич и соочување со конsumerизмот*, објавен во „Култура на распродажба: Конsumerизмот и комерцијализација на културните продукти“ (Зборник на трудови од меѓународен научен собир во ИМЛ на 28-29 ноември 2018), ИМЛ - Скопје, 2019.

4. Заклучок и предлог

Главни научни придонеси. Целиот докторски труд на кандидатката Миљовска е проникнат со јасен и културолошки аргументиран став дека квалитативната промена на свесноста во делата на големите ликовни мајстори на апстракцијата дејствува против заканата на конзумеризмот, во којашто и ликовното (уметничкото) дело од духовно битие станува предмет за профит и трговија. Витализирањето на духовното во ликовниот опус на значајните претставници на апстрактната уметност во XX век, значи, според Миљовска, квалитативен исчекор во надминување на кризата на перцепцијата, односно пошироко – во надминување на духовната криза. Мајсторите на апстракцијата живеат и создаваат соочени со општествената себичност, алчност, „доба на предаторство“ (што е и наше совремие), кај секој од нив опстои силен порив хармонично да ја вратат и да содејствуваат со духовното во своите дела. Покрај духовните и социјалните аспекти на темата, исто толку внимание се посветува и на еколошките предизвици за зачувување на планетата.

Подрачје на примена и ограничувања. Во докторската дисертација се препознава интересот за уметноста, но и за нејзиното теоретското обмислување преку разновидните истражувачки постапки како еокултурните теории, урбаната културологија, современата култура и родовите аспекти во уметноста и културата. Оттука, ова истражување ќе има примена во подрачјето на ликовните уметности и хуманистичките науки и можните понатамошни истражувања би опфатиле различни аспекти, токму во овие сфери.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Советот на Институтот за македонска литература во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација „Ревитализација на духовното во апстрактното сликарство“ на кандидатката м-р Тајјана Миљовска.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Јасмина Мојсиева-Гушева, претседател, с.р.

Проф. д-р Александар Прокопиев, ментор, с.р.

Проф. д-р Наташа Аврамовска, член, с.р.

Проф. д-р Иван Цепароски, член

Проф. д-р Радомир Виденовиќ, член

ПРЕГЛЕД
НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ
НА ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА НАЦИОНАЛНА ИСТОРИЈА ВО СКОПЈЕ-СТУДИСКА
ПРОГРАМА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНИЈА

	Кандидат	Наслов на темата на македонски јазик	Наслов на темата на англиски јазик	Ментор	Датум и број на одлука од Научниот совет
1.	М-р Албнора Муса	ВЕСНИКОТ „Albania“ КАКО ИЗВОР ЗА ОПШТЕСТВЕНО ПОЛИТИЧКИТЕ И КУЛТУРНИТЕ ПРИЛИКИ	NEWSPAPER “Albania” AS A SOURCE OF SOCIAL, POLITICAL AND CULTURAL OPPORTUNITIES	Проф. д-р Катерина Тодороска	10-85/5 од 7.7.2020